

Popiežius

- Popiežius Pranciškus
ŽINIA 52-OSIOS PASAULINĖS KOMUNIKAVIMO PRIEMONIŲ DIENOS PROGA
„Tiesa padarys jus laisvus“ (Jn 8, 32). Fake news ir taikos žurnalizmas 2

Popiežiaus katechezės

- Popiežius Pranciškus
GAILESČIO AKTAS MIŠIOSE 4
GARBĖS HIMNAS IR PRADŽIOS MALDA 5
ŽODŽIO LITURGIJA: DIEVO DIALOGAS SU SAVO TAUTA 6
ŽODŽIO LITURGIJA: EVANGELIJA IR HOMILIJA 7

Ganytojo žodis

- Arkivyskupas Gintaras Grušas
HOMILIJA DIEVO GAILESTINGUMO SEKMADIENĮ 8

Katechezės šeimoms

- ŠEIMOS EVANGELIJA – DŽIAUGSMAS PASAULIUI
Katechezės 9-ajam Pasaulio šeimų susitikimui Dubline
2018 m. rugpjūčio 21–26 d. (5–7 katechezės) 10

Homilijos

- AR PATIKĖSIME MEILE? / VI Velykų sekmadienis (B) 18
ŠIANDIEN SU APAŠTALAIŠ DŽIŪGAUKIME /
Viešpaties Žengimas į dangų (Šeštinės) 19
„JI YRA TAS ASMUO MEILĖ, ASMUO DOVANA“ /
Šventosios Dvasios atsiuntimas – Sekminės 20
ŠVENČIAUSIOJI TREJBĖ – MŪSŲ VILTIS IR DŽIAUGSMAS /
Švenčiausioji Trejbė 21

Straipsniai

- Walter Kasper
DIAKONAS EKLEZIOLOGINIŲ POŽIŪRIŲ DABARTINIŲ
IŠŠŪKIŲ BAŽNYČIOJE IR VISUOMENĖJE AKIVAIZDOJE 23

Bažnyčia Lietuvoje

- Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas 31
Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija 32
Atsinaujinimo diena 33
Jaunimo sielovados forumas 35
Šeimoms centrų konferencija „Tikėjimas ir kasdienybė“ 36
Solidarumo su persekiojamais krikščionimis akcija 37
Konferencija „Scientia et Historia“ 38

Popiežius Pranciškus

Žinia 52-osios Pasaulinės komunikavimo priemonių dienos proga

„Tiesa padarys jus laisvus“ (Jn 8, 32).

Fake news ir taikos žurnalizmas

Brangūs broliai ir seserys!

Dievo plane komunikavimas yra esminis būdas gyventi bendryste. Žmogus, Dievo paveikslas ir panašumas, geba išreikšti tai, kas tikra, gera, gražu, ir tuo dalytis. Jis pajėgus papasakoti apie savo patirtį bei pasaulį ir taip formuoti istorinę atmintį bei įvykių supratimą. Tačiau žmogus, jei pasiduoda puikybei ir savanaudiškumui, gali ir iškreiptai naudotis gebėjimu komunikuoti, kaip nuo pradžių liudija Biblijos pasakojimai apie Kainą ir Abelį bei apie Babelio bokštą (plg. Pr 4, 1–16; 11, 1–9). Tiesos falsifikavimas yra tipiškas tokio iškraipymo tiek individualiu, tiek kolektyviniu lygmeniu požymis. Priešingai, Dievo logikai ištikimas komunikavimas tampa vieta savo atsakingai tiesos paieškai bei atsakingam gėrio kūrimui išreikšti. Šiandien, vis spartesnio ir skaitmeniškesnio komunikavimo sąlygomis, regime „netikrų naujienų“, vadinamųjų *fake news*, reiškinių, verčiančių susimąstyti ir paskatinusių mane šią Žinią paskirti tiesos temai, kaip ne kartą yra padarę mano pirmtakai nuo Pauliaus VI (plg. Žinia 1972 m.: Visuomenės komunikavimo priemonės tiesos tarnyboje). Norėčiau prisidėti prie bendrų pastangų užkirsti kelią netikrų naujienų plitimui ir iš naujo atskleisti žurnalisto profesijos vertę bei kiekvieno asmeninę atsakomybę perteikiant tiesą.

1) Kas „netikrose naujienose“ netikra?

Dėl *fake news* daug svarstoma ir diskutuojama. Paprastai omenyje turima internete ar tradicinėse medijose skleidžiama dezinformacija – pagrindo neturinti informacija, besiremianti neegzistuojančiais ar iškreiptais duomenimis norint vartotoją apgauti ir net juo manipuliuoti. Tokios informacijos skleidimu gali būti siekiama tam tikrų tikslų – paveikti politinius sprendimus ir padidinti ekonominę naudą.

Fake news paveikumas pirmiausia susijęs su jų *mimetine prigimtimi*, t. y. su gebėjimu atrodyti tikėtinomis. Antra, tokios naujienos, melagingos, bet panašios į tiesą, yra pagaulios, nes patraukia adresatų dėmesį pasinaudodamos visuomenės audinyje paplitusiais stereotipais ar prietarais, lengvai ir greitai sukurstomomis

emocijomis, kaip antai baime, nepagarba, pykčiu ir nepasitenkinimu. Jos platinamos manipuliuojant *socialiniais tinkais* ir naudojantis jų veikimo logika: šitaip pagrindo neturintis turinys įgyja tokį regimumą, kad net autoritetingas paneigimas negali panaikinti žalos.

Demaskuoti ir pašalinti *fake news* sunku ir dėl to, kad žmonės sąveikauja homogeniškose skaitmeninėse aplinkose, kurios neprieinamos skirtingiems požiūriams bei skirtingoms nuomonėms. Tokia *dezinformacijos logika* lemia tai, kad, užuot sveikai diskutavus su kitais informacijos šaltiniais, galinčiais priversti suabejoti išankstinėmis nuostatomis bei atverti kelia konstruktyviam dialogui, rizikuojama tapti nesavaroniškais šališkų ir nepagrįstų nuomonių skleidėjais. Dezinformuojant diskredituojamas kitas, jis vaizduojamas kaip priešas ir galop demonizuojamas ligi konfliktų kurstymo. Netikros naujienos yra nepakantumo ir sykiu perdėto jautrumo ženklas ir kelia pavojų, kad arogantiškumas ir neapykanta tik plis. Toks galiausiai yra netiesos vaisius.

2) Kaip *fake news* atpažinti?

Nė vienas iš mūsų negali išvengti pareigos tokiam melagingumui priešintis. Tai nėra lengva, nes dezinformacija dažnai remiasi nevienalyte, sąmoningai nuo atsakymų išsisukinėjančia bei subtiliai klaidinančia retorika ir kartais pasitelkia rafinuotus mechanizmus. Todėl pagirtinos šviečiamosios iniciatyvos, mokančios skaityti bei įvertinti komunikavimo kontekstą, neskleisti nesąmoningai dezinformacijos, bet, priešingai, ją demaskuoti. Taip pat pagirtinos institucinės ir teisinės iniciatyvos, kuriomis siekiama šį reiškinių riboti atitinkamomis norminėmis priemonėmis, lygiai kaip ir technologijų bei medijų įmonių siekis apibrėžti naujus už milijonų skaitmeninių profilių besislepiančių asmenų tapatybės nustatymo kriterijus.

Tačiau dezinformacijos prevencija ir jos mechanizmų identifikacija taip pat reikalaus gilaus bei rūpestingo įžvalgumo. Juk reikia demaskuoti tai, ką galima pavadinti „gyvatės logika“, – gyvatės, gebančios užsimaskuoti ir įkirsti. Galvoje turima strategija „suktos gyvatės“, apie kurią kalbama Pradžios knygoje, – žmonijos aušroj ji pirmoji paskleidė „netikras naujienas“ (plg. Pr 3, 1–15). Jų tragiškas padarinys buvo nuodėmė, paskui konkrečiai pasireiškusi pirma brolžudyste (plg. Pr 4) ir kitomis nesuskaičiuojamomis blogio formomis Dievo, artimo, visuomenės ir kūrinių atžvilgiu. Šio sukto „melo tėvo“ (Jn 8, 44) strategija yra tiesos pamėgdžiojimas, apgaulus ir pavojingas gundymas, į žmogaus širdį įsismelkiantis klaidingais bei patraukliais argumentais. Pasakojime apie pirmąją nuodėmę gundytojas,

apsimesdamas draugu, susirūpinusiu moters gerove, prisiartina ir užkalbina ją iš dalies teisinga ištara: „Ar tikrai Dievas sakė: *Nevalgykite nuo jokio medžio sode?!*“ (Pr 3, 1). Iš tikrųjų Dievas Adomui nesakė nevalgyti nuo *jokio* medžio, bet tik nuo *vieno* medžio: „Nuo gero bei pikto pažinimo medžio tau neleista valgyti“ (Pr 2, 17). Moteris atsakydama tai paaiškina gyvatei, tačiau leidžiasi būti įtraukiamą į provokaciją: „Vaisius sodo medžių mes galime valgyti. Tik apie vaisių medžio sodo viduryje Dievas sakė: *Jūs nuo jo nevalgysite nei jo liesite, kad nemirtumėte!*“ (Pr 3, 2). Toks atsakymas atsiduoda legalizmu ir pesimizmu: patikėjusi apgaviku ir leidusi būti patraukiamą jo faktų versija, moteris suklaudinama. Tad ji susidomi jo tvirtinimu: „Jūs tikrai nemirsite!“ (eil. 4). Tada gundytojo dekonstrukcija ima atrodyti įtikinama: „Dievas gerai žino, kad atsivers jums akys, kai tik jo užvalgysite, ir jūs būsite kaip Dievas, kuris žino, kas gera ir kas pikta“ (eil. 5). Šitai tėviškas Dievo patarimas, kuriuo jis troško tik gera, diskredituojamas viliojamu priešo gundymu: „Moteris pamatė, kad tas medis buvo geras maistui, kad jis buvo žavus akims“ (eil. 6). Tad šis Biblijos pasakojimas parodo esminį mūsų apmąstymų dalyką: nėra viena dezinformacija nėra nekenksminga; patikėjimas tuo, kas melaginga, duoda negerus vaisius. Net menkas tiesos iškraipymas gali turėti pavojingų padarinių.

Esminis motyvas čia yra mūsų godumas. *Fake news* dažnai tampa užkrečiamos, plinta žaibiškai ir taip sunkiai sustabdomos ne dėl dalijimosi logikos, būdingos socialiniams tinklams, bet veikia dėl nepasotinamo godumo, kuris lengvai užvaldo žmones. Ekonominiai ir oportunistiniai dezinformacijos motyvai dažnai kyla iš troškimo būti galingam, turėti ir mėgautis, – iš godumo, dėl kurio galiausiai ir pasiduodame apgavystei, daug traagiškesnei už visas kitas jo apraiškas – apgavystei blogio, kuris per melagystes kėsinais atimti iš mūsų vidinę laisvę. Štai kodėl mokyti tiesos reiškia mokyti išvelgti, vertinti ir pasverti savo troškimus bei polinkius, kad neprarastume to, kas gera, pasiduodami bet kuriai pagundai.

3) „Tiesa padarys jus laisvus“ (Jn 8, 32)

Nuolatinis nuodijimas apgaulinga kalba galiausiai užtemdo žmogaus vidų. Dostojevskis šia prasme parašė kai ką įsidėmėtina: „Kas meluoja sau ir klausosi savo melų, galop ima nebematyti tiesos nei savyje, nei aplink ir todėl visiškai nustoja gerbti save ir kitus. O stokodami pagarbos, nustoja mylėti. Kad, likę be meilės, turėtų kuo užsiimti ir save pralinksinti, jie pasiduoda aistroms ir vulgariems malonumams bei per savo ydas nugrimzta į gyvuliškumą – ir visa tai iš nuolatinio melavimo kitiems ir sau pačiam“ („Broliai Karamazovai“, II, 2).

Tad kaip gintis? Radikalus vaistas nuo melagingumo viruso yra leisti būti apvalytam tiesos. Krikščioniškuoju požiūriu tiesa nėra vien sąvokinė tikrovė, susijusi su tuo, kaip vertiname dalykus, apibrėždami juos kaip teisingus ar klaidingus. Tiesa nėra vien tai, kas apšviečia tamsius dalykus, „atidengia tikrovę“, kaip skatina galvoti tiesą žyminti senovės graikų sąvoka *aletheia* (nuo *a-lethēs*, „nepaslėptas“). Tiesa susijusi su visu gyvenimu. Biblijoje ji turi pasipirties, tvirtumo, patikimumo reikšmę, numanomą iš šaknies *aman*, iš kurios kilo mūsų liturginis *Amen*. Tiesa yra tai, kuo galima remtis, kad neparkristum. Šia santykiu grįsta prasme vienintelis tikrai patikimas bei vertas pasitikėjimo, tas, kuriuo galime kliautis, t. y. „tikras“, yra gyvasis Dievas. Štai Jėzaus ištara: „Aš esu tiesa“ (Jn 14, 6). Tad žmogus tiesą atranda tada, kai ją savyje patiria kaip ištikimybę bei patikimumą to, kuris jį myli. Tik šitai išlaisvina žmogų: „Tiesa padarys jus laisvus“ (Jn 8, 32).

Išlaisvinimas iš to, kas melaginga, yra santykio ieškojimas: kad mūsų žodžiai ir veiksmai būtų tikri, autentiški, patikimi, šių dviejų dmenų niekada neturėtų trūkti. Norint išvelgti tiesą reikia skirti tai, kas prisideda prie bendrystės bei skatina gerį, ir tai, kas, priešingai, linkta izoliuoti, skaldyti ir priešinti. Tad tiesa tikrai pasiekiamą ne tada, kai kas nors primetama, kas yra išoriška ir neasmeniška; priešingai, ji kyla iš laisvų tarpasmeninių santykių, išiklausymo vienam į kitą. Be to, tiesos reikia nuolat ieškoti, nes melagingumas visada gali įsismelkti, net ir sakant tai, kas teisinga. Nepriekaištingas įrodinėjimas gali remtis nepaneigiamais faktais, bet jei juo siekiama įžeisti kitą ir diskredituoti jį kitų akyse, jame nėra tiesos, kad ir koks teisingas jis atrodytų. Teiginių tiesą parodo vaisiai – ar jie žadina ginčus, kursto skaldymąsi, kelia neveltį, ar, priešingai, skatina kompetentingus ir brandžius apmąstymus, vedančius prie konstruktyvaus dialogo bei vaisingos veiklos.

4) Tikroji naujiena yra taika

Geriausias vaistas nuo melagingumo yra ne strategijos, bet žmonės – žmonės, kurie yra negodūs, pasirenkę išklausti ir per nuoširdų dialogą leidžiantys išnirti tiesai; žmonės, kurie, patraukti gėrio, kalba atsakingai. Išėjus iš dezinformacijos plitimo yra atsakomybė, o pastaroji apima ir tuos, kurių profesija įpareigoja atsakingai informuoti, būtent žurnalistus, *naujienų sergėtojus*. Šiandieniam pasaulyje jie atlieka ne vien darbą, bet ir savitą misiją. Jiems tenka užduotis karštligiškaime naujienų ir sensacingų žinių sukuryje atminti, jog naujienos šerdis yra ne pranešimo greitis bei poveikis *auditorijai*, bet *asmuo*. Informuoti yra ugdyti, o tai susiję su žmogaus gyvenimu. Todėl šaltinių patikimumas ir komunikavimo sergėjimas yra saviti gėrio plėtros

► Popiežiaus katechezės

procesai, žadinantys pasitikėjimą bei atveriantys kelią į bendrystę ir taiką.

Todėl noriu pakviesti skatinti *taikos žurnalistiką*. Tai sakydamas galvoje turiu ne „pagražinančią“, rimtas problemas neigiančią bei saldaus tono žurnalistiką, bet tokią, kuri neapsimetinėja ir yra priešiška melagingumui, efektingiems šūkiams bei pataikaujamiems pareiškimams; žmonių žurnalistiką žmonėms, kuri laiko save tarnavimu visiems žmonėms, pirmiausia tiems, kurie – o tokių pasaulyje dauguma – neturi balso; žurnalistiką, kuriai rūpi ne kuo skubiau pateikti naujieną, bet ieškoti konfliktų tikrųjų priežasčių, siekiant padėti suprasti jų šaknis bei juos įveikti išjudinant dorybinius procesus; žurnalistiką, išpareigojusią nurodyti žodinio triukšmo bei smurto *eskalavimui* alternatyvius sprendimus.

Semdamiesi įkvėpimo iš šv. Pranciškaus maldos, to prašydami kreipkimės į Tą, kuris patsai yra Tiesa:

Viešpatie, padaryk mus Tavo ramybės įrankiais. Padėk mums atpažinti blogį, glūdinį tokioje komunikacijoje, kuri neugdo bendrystės.

Padėk mums iš savo sprendimų pašalinti pagiežą. Padėk mums kalbėti apie kitus kaip apie brolius ir seseris.

Tu esi ištikimas ir patikimas; tegul Tavo žodžiai būna gėrio sėklos pasauliui:

pratinkimės klausytis, kur yra triukšmas;

įkvėpkime darną, kur yra sumaištis;

suteikime aiškumo, kur yra dviprasmybė;

dovanokime solidarumą, kur yra atskirtis;

pasitelkime santūrumą, kur vaikomasi sensacijų;

kelkime realius klausimus, kur yra paviršutiniškumas;

žadinkime pasitikėjimą, kur yra išankstinis nusistatymas;

neškime pagarbą, kur yra agresyvumas;

skleiskime tiesą, kur yra melas. Amen.

Pranciškus

Popiežius Pranciškus

Gailesčio aktas Mišiose

2018 m. sausio 3 d.

Tęsdami katechezes apie Mišias ir aptardami įžangos apeigas šiandien apmąstysime *gailesčio aktą*. Jis padeda priimti blaivią nuostatą, kad pasirengtume vertai dalyvauti šventųjų slėpinių šventime: Dievo ir brolių akivaizdoje išpažinti nuodėmes, pripažinti, kad esame nusidėjėliai. Kunigo kvietimas skiriamas visai besimeldžiančiųjų bendruomenei, nes visi esame nusidėjėliai. Ką Viešpats dar gali dovanoti žmogui, kurio širdis jau pripildyta savęs paties ir savo sėkmės? Nieko, nes teisuolis, persisotinęs tariamu teismu, neįstengia priimti atleidimo. Apmąstykite palyginimą apie fariziejų ir muitininką, kur tik pastarasis, muitininkas, grįžta namo nuteisintas, taigi gavęs atleidimą (plg. Lk 18, 9–14). Kas suvokia savo skurdą ir nuolankiai nuleidžia akis, pajunta gailestingą Dievo žvilgsnį. Iš patirties žinome, jog tik tas, kuris įstengia pripažinti savo kaltes ir prašyti atleidimo, randa supratimą ir patiria atleidimą iš kitų.

Tyloje klausydami sąžinės balso galime atpažinti, kad mūsų mintys yra toli nuo Dievo minčių, mūsų žodžiai ir veiksmai dažnai yra pasaulietiški, nukreipiami prie-

šingų Evangelijai pasirinkimų. Todėl Mišių pradžioje bendruomeniškai atliekame gailesčio aktą, *pirmuoju asmeniu* ištardami *bendrą nuodėmių išpažinimą*. Kiekvienas išpažįsta Dievui ir broliams, kad labai nusidėjo „mintimis, žodžiais, darbais ir apsileidimais“. Taip, ir apsileidimais – praleidau progą daryti gera, ką galėjau padaryti. Dažnai jaučiamės esą geri žmonės, nes, kaip sakome, „niekam nepadariu nieko blogo“. Iš tikrųjų nepakanka nedaryti blogo artimui, reikia rinktis daryti gerį, naudotis proga pateikti gerą liudijimą, kad esame Jėzaus mokiniai. Dera pabrėžti, išpažįstame *ties Dievui, ties broliams*, kad esame nusidėjėliai: tai mums padeda suvokti nuodėmės apimtį, – atskirdama nuo Dievo, ji atskiria mus ir nuo brolių, ir atvirksčiai. Nuodėmė sutrauko: ji sutrauko santykį su Dievu, santykius su broliais, santykius šeimoje, visuomenėje, bendruomenėje: nuodėmė visuomet sutrauko, ji atskiria, suskaldo.

Lūpomis tariamus žodžius palydi *mušimosi į krūtinę gestas*, kuris išreiškia pripažinimą, jog nusidėjau dėl savo, o ne dėl kitų kaltės. Dažnai atsitinka, kad dėl baimės ar gėdos kaltiname kitus, rodydami į juos pirštu. Pripažinti savo kaltę kainuoja, tačiau nuoširdus jos pripažinimas mums išveda į gera. Išpažinti savo nuodėmes. Atsimenu vieno seno misionieriaus papasakotą anekdotą apie moterį, kuri atėjo išpažinties ir ėmė vardyti savo vyro klaidas; po to perėjo prie pasakojimo apie anytos klaidas, paskui prie kaimynų nuodėmių. Po kurio laiko nuodėmklausys pasakė: „Atsiprašau,

ponia, ar jau baigėte? Puiku, jūs baigėte vardyti kitų nuodėmes. Dabar pradėkite sakyti savąsias.“ Reikia išpažinti savo nuodėmes!

Išpažinę nuodėmes prašome Švenčiausiąją Mergelę Mariją, angelus ir šventuosius melsti už mus Viešpatį. Čia taip pat labai vertingas šventųjų bendravimas arba jų „pavyzdys ir užtarimas“ (plg. Visų Šventųjų išskilmės dėkojimo giesmė), palaikantis mus kelyje į pilnutinę bendrystę su Dievu, kai bus galutinai sunaikinta nuodėmė.

Gailesčio aktą galime išreikšti ne tik formule „Prisipažįstu“ (*Confiteor*), bet ir kitomis formulėmis: „Viešpatie, esame tau nusidėję. Pasigailėk mūsų!“ (plg. *Ps* 123, 3; *Jer* 14, 20; *Ps* 85, 8). Ypač sekmadieniais gali būti pašventinamas vanduo ir juo pašlakstomi tikintieji, primenant visas nuodėmes nuplaunantį krikštą. Taip pat galime gailesčio akto metu giedoti *Kyrie eleison*; šiuo senoviniu graikišku kreipiniu pagarbiname Viešpatį – *Kyrios* – ir meldžiame jo gailestingumo (plg. Bendrieji Romos mišiolio nuostatai, 30).

Šventasis Raštas mums atskleidžia šviesius „atgailautojų“ pavyzdžius – jie susivokia padarę nuodėmę, turi drąsos nusiimti kaukes ir atverti širdį atnaujinančiai malonei. Pamaštykime apie karalių Dovydą ir jam priskiriamus psalmės žodžius: „Pasigailėk manęs, Dieve, iš savo gerumo, iš savo begalinio gailestingumo sunaikink mano maištingus darbus“ (*Ps* 51, 3). Pamaštykime apie sūnų palaidūną, grįžtantį pas tėvą, taip pat apie muitininko žodžius: „Dieve, būk gailestingas man nusidėjėliui!“ (*Lk* 18, 13). Pamaštykime taip pat apie Petrą, Zachiejų ir samarietę. Kai lyginame save su trapumu molio, iš kurio esame nulipdyti, ši patirtis mus sustiprina. Ji leidžia mums suvokti savo silpnumą, tuo pat metu atveria mūsų širdis, kad prašytume Dievo gailestingumo, kuris perkeičia ir atverčia. Būtent tai darome Mišių pradžioje per gailesčio aktą.

Garbės himnas ir pradžios malda

2018 m. sausio 10 d.

Katechezų cikle apie Mišias matėme, kad gailesčio aktas padeda mums išsivaduoti nuo išpuikimo ir stoti Dievo akivaizdon tokiems, kokie esame iš tikrųjų, suvokiant, jog esame nusidėjėliai, su viltimi gauti atleidimą.

Susitikus žmogiškajam vargingumui su Dievo gailestingumu gimsta dėkingumas, išreiškiamas himne *Gloria*: tai „labai senas ir garbingas himnas, kuriuo Bažnyčia,

Šventosios Dvasios suburta, šlovina ir maldauja Dievą Tėvą ir Avinėlių“ (Bendrieji Romos mišiolio nuostatai, 31).

Šio himno pradžioje – „Garbė Dievui aukštybėse“ – kartojama angelų giesmė Jėzui gimus Betliejuje, kai džiaugsmingai skelbiamas dangaus ir žemės susitikimas. Ta giesmė apima taip pat mus, susibūrusius maldoje: „Garbė Dievui aukštybėse, o žemėje ramybė geros valios žmonėms.“

Po himno „Garbė Dievui aukštybėse“ arba, jeigu to himno nebūna, tuojau po gailesčio akto malda įgyja ypatingą formą: ji vadinama pradžios malda, arba „kolekta“, kuria išreiškiamas to šventimo ypatingumas pagal liturginius laikotarpius ar dienas (plg. ten pat, 32). Kvietimu „Melskimės“, kunigas paragina žmones drauge su juo susitelkti *tylos momentui*, kad įsisąmonintume, jog esame Dievo akivaizdoje ir kiekvienas savo širdyje išsakytume asmenines intencijas dalyvaudami Mišiose. Kunigas sako: „Melskimės“, po to eina tylos momentas, ir kiekvienas mąsto apie tai, ko jam reikia ir ko nori prašyti maldoje.

Tyla kyla ne dėl žodžių trūkumo, bet yra pasirengimas klausyti kitų balsų: mūsų širdies balso, o pirmiausia Šventosios Dvasios balso. Liturgijoje šventosios tylos pobūdis priklauso nuo momento, kada tylima: „per gailesčio aktą ir po kvietimo melstis – kiekvienas susitelkia savyje; po skaitymo ar homilijos – trumpai apmąsto girdėtus dalykus; po Komunijos – savo širdyje garbina ir meldžia Dievą“. Prieš pradžios maldą tylą padeda mums susikaupti ir pamaštyti, kokiu tikslu čia esame. Todėl svarbu klausytis savo sielos, idant po to atvertume ją Viešpačiui. Galbūt mums teko išgyventi vargo, džiaugsmo ar skausmo dienas ir norime apie tai pasakyti Viešpačiui, prašyti jo pagalbos, kad būtų su mumis; gal šeimoje ar tarp bičiulių turime ligonių ar patiriančių sunkius išbandymus; gal norime patikėti Dievui Bažnyčios ir pasaulio likimą. Tam praverčia trumpa tylą, po to kunigas, *apimdamas kiekvieno intencijas*, garsiai kreipiasi į Dievą, visų vardu kalbėdamas bendrą maldą, kuria baigiamos išangos apeigos, – taip atskiros intencijos surenkamos į „kolektą“. Primygtinai rekomenduoju kunigams išlaikyti tą tylą ir neskubėti: po „Melskimės“ tebūna tylos momentas. Raginu kunigus tai daryti. Nesilaikant tylos kyla grėsmė, kad apvaisime sielos susikaupimą.

Kunigas išsako žodžius, tą pradžios maldą, iškelto mis rankomis, ta maldos povyza, kuria jau pirmaisiais amžiais melsdavosi krikščionys – tai liudija freskos Romos katakombose – pagal Kristaus, išskėtusio rankas ant kryžiaus, pavyzdį. Būtent ten Kristus yra Besimeldžiantysis ir drauge pati malda! Nukryžiuotajame

matome Kunigą, aukojantį Dievui jam malonią auką, sūnišką klusnumą.

Romos apeigose maldos yra glaustos, tačiau labai reikšmingos: tomis maldomis galime remtis daugelyje gražių meditacijų! Tai labai gražu! Pakartotinai apmąstomi tekstai, taip pat ne Mišių metu, gali padėti ir mus išmokyti, kaip kreiptis į Dievą, ko prašyti ir kokiais žodžiais. Tegul liturgija mums visiems tampa tikra maldos mokykla.

Žodžio liturgija: Dievo dialogas su savo tauta

2018 m. sausio 31 d.

Tęsiame katechezes apie Mišias. Aptarę įžangos apeigas, šiandien apmąstysime Žodžio liturgiją, kuri yra svarbi dalis, nes susirenkame būtent klausyti apie tai, ką Dievas nuveikė ir ką dar planuoja nuveikti dėl mūsų. Tai yra patirtis, kurią išgyvename „tiesiogiai“, ne iš nuogirdų, nes „Kai Bažnyčioje skaitomas Šventasis Raštas, pats Dievas kalba savo tautai, pats Kristus, esantis savo žodyje, skelbia Evangeliją“ (Bendrieji Romos mišiolų nuostatai, 9; plg. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 7; 33). Tačiau kaip dažnai, kai skaitomas Dievo žodis, pradedame reikšti savo nuomonę: „Pažiūrėk į jį... pažiūrėk į jį... pažiūrėk, kokia juokinga jos skrybėlė...“ Ir prasideda komentarai. Ar tai ne tiesa? Ar dera tokios pastabos, kai skaitomas Dievo žodis? [žmonės atsako: „Ne!“] Ne, nes jeigu kalbiesi su žmonėmis, nesiklausai Dievo žodžio. Kai iš Biblijos skaitomas Dievo žodis – pirmasis skaitinys, antrasis skaitinys, atliepamoji psalmė ir Evangelija – privalome klausytis, atverti širdį, nes pats Dievas mums kalba, o ne galvoti apie kažką kita ar kalbėtis apie kitus dalykus. Supratote? Paaiškinsiu jums, kas vyksta toje Žodžio liturgijoje.

Biblijos puslapiai nelieka vien rašytiniu tekstu, bet tampa gyvu Dievo tariamu žodžiu. Dievas per skaitovą mums kalba ir kreipiasi į mus, jo klausančius su tikėjimu. Dvasia, „kalbėjusi per pranašus“ (Tikėjimo išpažinimas) ir įkvėpusi šventuosius autorius, pasirūpina, kad „Dievo žodis skambėtų ne tik ausyse, bet taip pat veiktų širdyse“ (plg. *Missale Romanum, Ordo Lectionum Missae: Editio typica altera*, 1981: *Praenotanda*, 9). Siekiant klausytis Dievo žodžio reikia turėti atvirą širdį ir priimti jo žodį širdimi. Dievas kalba, o mes jo klausomės, kad po to praktiškai pritaikytume tai, ką išgirdome. Klausytis yra labai svarbu. Gal kartais

gerai nesuprantame, nes kai kurie skaitiniai yra gana sudėtingi. Vis dėlto Dievas mums kalba kitu būdu. Reikia tylėti ir klausytis Dievo žodžio. Nepamirškite to. Per Mišias, kai skaitomi skaitiniai, klausomės Dievo žodžio.

Mums reikia klausytis žodžio! Tai yra gyvybės klausimas, kaip primena taiklus pasakymas: „Žmogus gyvas ne viena duona, bet ir kiekvienu žodžiu, kuris išeina iš Dievo lūpų“ (*Mt 4, 4*). Dievo žodis mums duoda gyvybę. Šia prasme kalbame apie Žodžio liturgiją kaip apie „stalą“, kurį Viešpats padengia, kad maitintų mūsų dvasinį gyvenimą. Padengiamas liturgijos stalas, kuriame gausiai semiamasi iš Biblijos lobyno (plg. *SC*, 51), tiek iš Senojo, tiek iš Naujojo Testamento, nes juose Bažnyčia skelbia vieną ir tą patį Kristaus slėpinį (plg. *Missale Romanum, Ordo Lectionum Missae: Praenotanda*, 5). Pamažytume apie sekmadienio Biblijos skaitinių ciklą turtingumą, – pagal sinoptines Evangelijas jie lydi mus visus liturginius metus. Tai didžiulis lobynas. Čia noriu priminti atliepamosios psalmės reikšmę, ji turi padėti medituoti prieš tai išklaustą skaitinį. Gera, kad psalmė būtų giedama, bent atliepas (plg. Bendrieji Romos mišiolų nuostatai, 36; *Missale Romanum, Ordo Lectionum Missae: Praenotanda*, 19–22).

Tų pačių skaitinių liturginis skelbimas drauge su giesmėmis iš Šventojo Rašto išreiškia bažnytinę bendrystę ir ją puoselėja, lydi kiekvieną ir visus. Todėl suprantama, kad kai kurie subjektyvūs pasirinkimai, pavyzdžiui, skaitinių praleidimas arba jų pakeitimas nebibliniais tekstais yra draudžiamas. Girdėjau, kad pasirodžius kokiai nors naujienai kai kurie ima skaityti laikraštį, nes tai yra dienos naujiena. Ne! Dievo žodis yra Dievo žodis. Laikraštį galėsime paskaityti vėliau. O čia skaitome Dievo žodį. Tai Viešpats mums kalba. Kai tas žodis pakeičiamas kuo nors kitu, nuskurdinamas ir kompromituojamas maldos dialogas tarp Dievo ir jo tautos. Priešingai, reikia oraus skaitinių pulsto ir mokėjimo naudotis lekcionaru, gerų skaitovų ir giesmių kantorių. Būtina ieškoti gerų skaitovų! Gebančių skaityti, o ne tokių, kurie skaito iškraipydami žodžius, ir tada neįmanoma suprasti. Taip yra. Reikia gerų skaitovų. Jie turi pasirengti ir pasipraktikuoti prieš Mišias, kad galėtų raiškiai perskaityti. Tai sukuria imlios tylos atmosferą (plg. Bendrieji Romos mišiolų nuostatai, 23).

Žinome, kad Viešpaties žodis yra nepamainoma pagalba, jog nenuklystume, kaip pripažįsta besikreipiantis į Viešpatį psalmininkas: „Tavo žodis – žibintas man kojoms ir šviesa mano takui“ (*Ps 119, 105*). Kaip galėtume atlikti savo žemiškąją piligrimystę su jos vargais ir išbandymais, jeigu nebūtume nuolat stiprinami ir nušviečiami liturgijoje skambančio Dievo žodžio?

Žinoma, nepakanka klausyti vien ausimis, širdimi neprimant Dievo žodžio ir neleidžiant jam nešti vaisių. Atsiminkime pasakojimą apie sėjėją ir skirtingus jo darbo rezultatus, priklausomai nuo dirvos rūšies (plg. *Mk* 4, 14–20). Veiksmingą atsaką nulemiantis Šventosios Dvasios veikimas reikalauja širdžių, kurios leidžiasi formuojamos ir puoselėjamos, kad tai, ko klausomasi per Mišias, reikštųsi kasdieniame gyvenime pagal apaštalo Jokūbo patarimą: „Būkite žodžio vykdytojai, o ne vien klausytojai, apgaudinėjantys patys save“ (*Jok* 1, 22). Dievo žodis mumyse nueina kelią. Jo klausomės ausimis ir jis pereina į širdį; jis nelieka ausyse, bet turi pasiekti širdį; o iš širdies pereina į rankas, į gerus darbus. Tai yra Dievo žodžio nueinamas kelias: per ausis į širdį ir į rankas. Mokykimės tų dalykų. Ačiū!

Žodžio liturgija: Evangelija ir homilija

2018 m. vasario 7 d.

Tešiamė katechezės apie šventąsias Mišias. Pasiekėme skaitinių temą.

Mišiose Žodžio liturgijoje vykstantis dialogas tarp Dievo ir jo tautos įgyja kulminaciją per Evangelijos skelbimą. Prieš tai giedama „Aleliuja“ – arba gavėnios metu kitas priegiesmis, – kuriuo susibūrę tikintieji pasveikina Viešpatį, besirengiantį jiems prabilti Evangelijoje (plg. Bendrieji Romos mišiolio nuostatai, 37). Panašiai kaip Kristaus slėpiniai nušviečia visą biblinį Apreiškimą, taip ir Žodžio liturgijoje Evangelija teikia šviesos suprasti prieš tai skaitytus biblinius tekstus, tiek iš Senojo, tiek iš Naujojo Testamento. Iš tikrųjų pats Kristus yra viso Šventojo Rašto centras ir pilnatvė (plg. *Missale Romanum, Ordo Lectionum Missae: Praenotanda*, 5). Jėzus Kristus visuomet yra centras, visuomet.

Todėl pati liturgija išskiria Evangeliją iš kitų skaitinių ir apgaubia ją ypatinga pagarba (plg. Bendrieji Romos mišiolio nuostatai, 35; 95). Jos skaitymas rezervuojamas išventintam tarnautojui, kuris baigia skaitinį pa- bučiuodamas knyga; liturgija kviečia mus klausyti atsistojus ir padaryti kryžiaus ženklą ant kaktos, lūpų ir krūtinės; žvakės ir smilkalai pagerbia Kristų, kurio veiksmingas žodis nuskamba per Evangelijos skaitinį. Iš šių ženklų susibūrę tikintieji atpažįsta Kristaus buvimą, atnešantį jiems „Gerąją Naujieną“, nulemiančią jų atsivertimą ir perkeitimą. Įvyksta tiesioginis pokalbis, ir tai pažymima atliepiais, kuriais mes atsiliapiame į skelbimą: „Garbė tau, Viešpatie“ ir „Šlovė tau, Kristau“. Atsistojame klausyti Evangelijos: mums kalba

Kristus. Štai kodėl esame dėmesingi: vyksta tiesioginis pokalbis. Tai Viešpats mums kalba.

Taigi Mišiose Evangeliją skaitome ne todėl, kad sužinotume, kaip kas vyko; Evangelijos klausomės siekdami įsisąmoninti tai, ką Jėzus anuomet padarė ir pasakė; šis žodis yra gyvas, Evangelijoje esantis Jėzaus žodis yra gyvas ir paliečia mano širdį. Todėl klausyti Evangelijos yra labai svarbu atvira širdimi, nes tai gyvas žodis. Šventasis Augustinas rašo: „Evangelija yra Kristaus burna. Jis sėdi danguje, bet nepalauja kalbėjęs žemėje“ (*Sermo* 85, 1: *PL* 38, 520; plg. taip pat *Tractatus in Johannis Evangelium*, 30, 1: *PL* 35, 1632; *CCL* 36, 289). Jei tiesa, kad liturgijoje „Kristus tebeskelbia Evangeliją“ (Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 33), tai dalyvaudami Mišiose turime jam atsilipti. Mes klausomės Evangelijos ir savo gyvenimu turime duoti atsaką.

Kristus, perduodamas šią žinią, naudojasi kunigo, kuris po Evangelijos pasako homiliją, žodžiais (Bendrieji Romos mišiolio nuostatai, 41–42). Vatikano II Susirinkimo labai rekomenduojama homilija kaip liturgijos dalis (Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 52), ji nėra nei proginis pakalbėjimas, – nei katechezė, tokia, kaip šiandien pateikiama, – nei konferencija, nei pamoka, bet kitas dalykas. Kas yra homilija? „Homilija tęsiamas tarp Viešpaties ir jo tautos jau pradėtas dialogas“ (Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium*, 137), kad tai būtų įgyvendinta. Autentiška Evangelijos egzėgė yra mūsų šventas gyvenimas! Viešpaties žodis užbaigia savo kelionę mumyse tapdamas kūnu, paverstas darbais, kaip įvyko Marijoje ir šventuosiuose. Atsiminkite, ką jums sakiau praėjusį kartą: Viešpaties žodis įeina pro ausis, eina į širdį ir pereina į rankas, į gerus darbus. Homilija taip pat seka Viešpaties žodžiu ir eina šiuo keliu, kad padėtų mums, kad Viešpaties žodis galėtų pasiekti rankas pereidamas pro širdį.

Jau nagrinėjau homilijos temą paraginame *Evangelii gaudium*, kur priminiau, jog liturginė aplinka „reikalauja, kad skelbimas susirinkimą ir patį pamokslininką kreiptų į gyvenimą keičiantį susivienijimą su Kristumi Eucharistijoje“ (*EG*, 138).

Pamokslininkas – skelbiantysis kunigas, diakonas ar vyskupas – turi gerai atlikti savo tarnystę, iš tikrųjų patarnaudamas Mišių dalyviams, tačiau ir pastarieji privalo atlikti savo dalį. Pirmiausia sutelkdami tinkamą dėmesį, laikydamiesi teisingos vidinės nuostatos, be išankstinių subjektyvių pretenzijų, suvokdami, kad kiekvienas pamokslininkas turi privalumų ir ribotumų. Kartais pasitaiko pagrįstai nuobodžiauti dėl pernelyg ilgos, pakrikos ar nesuprantamos homilijos, tačiau kitais atvejais kliūtį sudaro išankstinis nusistatymas.

Homiliją sakančiam pamokslininkui privalu suvokti, kad jis daro tai ne iš savęs, bet suteikia balsą Jėzui; jis skelbia Jėzaus žodį. Homiliją būtina gerai parengti. Ji turi būti trumpa, glausta! Vienas kunigas man pasakojo, jog sykį nuvažiavo į kitą miestą, kur gyveno jo tėvai, o tėvas jam pasakė: „Esu patenkintas, nes su draugais radome bažnyčią, kur Mišios būna be homilijos!“ Kaip dažnai matome, kad per homiliją kai kurie užmiega, kiti plepa ar išeina laukan parūkyti... Todėl, prašau, tebūnie homilija trumpa, bet gerai parengta. O kaip mes ruošiamės homilijai, brangūs kunigai, diakonai,

vyskupai? Kaip ji turėtų būti parengta? Su malda, studijuojant Dievo žodį, aiškiai ir glaustai apibendrinant; prašau, kad ji nesitęstų ilgiau negu 10 minučių. Pabaigoje galėtume pasakyti: Žodžio liturgijoje per Evangeliją ir homiliją Dievas kalbasi su savo tauta, kuri klauso jo dėmesingai bei pagarbiai ir tuo pat metu atpažįsta jį esant ir veikiant. Taigi, jei klausomės „Gerosios Naujienos“, būsimė jos atversti ir perkeisti, todėl įgalinti keisti save ir pasaulį. Kodėl? Nes Geroji Naujiena, Dievo žodis įeina pro ausis, eina į širdį ir pereina į rankas daryti gerų darbų.

Arkivyskupas Gintaras Grušas

Homilija Dievo Gailestingumo sekmadienį

*Dievo Gailestingumo šventovė,
2018 m. balandžio 8 d.*

Brangūs broliai ir seserys Kristuje,

Šio Dievo gailestingumo sekmadienio Evangelijos centre matome apaštalo Tomo dramą: „Kol nepamatysiu, netikėsiu“, – sako Tomas (plg. *Jn* 20, 25). Apaštalo Tomo užsispyrimas slepia šį tą daugiau nei vien širdies kietumą. Nuostabu, tačiau ir abejojantis apaštalas Tomas duoda mums tikėjimo pamoką. Būtent, kad krikščionybė – tai ne idėja, o susitikimas su gyvu Asmenu. Tas asmuo – tai Jėzus Kristus.

Iš tikrųjų mes turėtume pasimokyti iš apaštalo Tomo troškimo sutikti gyvąjį Jėzų asmeniškai. Motina Teresa rašė savo seserims: „Man neramu, kad kai kurios iš jūsų vis dar nesate iš tiesų sutikusios Jėzaus asmeniškai [...] Ar iš tiesų pažįstate gyvąjį Jėzų – ne iš knygų, bet būdamas su Juo savo širdyje? [...] Prašykite šios malonės, Jis trokšta jums ją suteikti. [...] Jis jūsų trokšta. Jis myli jus visada, net kai jaučiatės nevertos. Tada, kai jūsų nepriima kiti, netgi kai nepriimate pačios savęs – Jis yra tas, kuris visada jus priima.“

Kaip dažnai mums atrodo, kad reikia ypatingų nuopelnų tam, kad Dievas mus priimtų, kad pelnytume Jo meilę ir palankumą. Šventoji Faustina Dienoraštyje rašo, kad Dievo gailestingumą reikia semti pasitikėjimo indu (Dien. 1487–89). Dievo gailestingumas yra begalinis, bet jei atsinešame tik labai mažytį pasitikėjimo indelį, mes labai mažai ir pasemiame. Mūsų

širdyse gyvena nerimas, nes netikime Dievo pažadais mums. Nuolat nerimaujame dėl šiandienos, dėl rytojaus, dėl to, kas mūsų laukia ateityje ir amžinybėje. Kartais atrodo, kad mūsų širdys yra nerimo indai, o ne pasitikėjimo indai.

Broliai ir seserys, vienintelė tikra ramybė – tai būti Dievo artume. Dievas nėra idėja, Jis yra Gyvasis, ir mūsų gyvybė kyla iš Jo meilės. Pažvelkime į šį paveikslą. Pats Jėzus, o ne šventoji Faustina, norėjo, kad šis paveikslas būtų nutapytas. Žinoma, Faustina yra klusni, ji ieško būdų, kaip įgyvendinti troškimą, kuris ateina iš Jėzaus Širdies. Tačiau kodėl Jėzus nori, kad būtų nutapytas Jo paveikslas? Juk ne tam, kad galėtų jį pasikabinti Tėvo namuose.

Per šį savo atvaizdą Jėzus nori mums priminti, kad Jis yra asmuo, o ne idėja. Nori priminti, kad tai Jis visuomet pirmasis žengia žingsnį mūsų link, trokšdamas tikro ir gyvo susitikimo. Jėzus tarė Tomui: pažvelk į mane, paliesk mane, esu gyvas (plg. *Jn* 20, 27). Pasirodydamas šventajai Faustinai ir prašydamas jos, kad būtų nutapytas Jo paties atvaizdas, dabar jau mums Jis taria: pažvelkite į mane, esu gyvas, Aš Esu.

Tačiau net ir regėdami paties Jėzaus prašymu nutapytą paveikslą, mes suprantame, kad tai tik atvaizdas, nors ir primenantis mums svarbią tiesą apie Jėzaus asmeniškumą ir gailestingumą. Tačiau kaip mums sutikti gyvąjį Jėzų ir iš tikrųjų prisiliesti prie Jo, kad patirtume džiaugsmą ir ramybę?

Šios dienos Evangelijoje girdime Jėzų tris kartus tariant: „Ramybė Jums!“ Šie žodžiai nėra tik linkėjimas, greičiau – tai pati dovana. Pagalvokime, mes dažnai žmogui dovanojame kokį nors daiktą, o atvirutėje dar prirašome linkėjimų, taip išreikšdami norą padovanoti ir tai,

kas pranoksta mūsų jėgas: sveikatos, laimės, ramybės, Dievo palaimos. Tačiau Jėzui nereikia linkėti mums ramybės, nes, užuot linkėjęs, Jis jau dabar gali įteikti pačią dovaną.

Ir Jis tą padaro – duoda ramybės dovaną. Kaip Jis ją duoda? „Jėzus vėl tarė: „Ramybė jums! Kaip mane siuntė Tėvas, taip ir aš jus siunčiu.“ Tai pasakęs, jis kvėpė į juos ir tarė: „Imkite Šventąją Dvasią. Kam atleisite nuodėmes, tiems jos bus atleistos, o kam sulaukysite, – sulaukytos“ (Jn 20, 21–23).

Popiežius Pranciškus rašo, kad Sutaikinimo sakramentas yra ta proga, kai mes galime ranka palytėti gailestingumo didybę (*Misericordiae Vultus*, 17). Kartais bijome, kad mūsų nuodėmės per didelės, kad jų per daug arba jos per dažnai tos pačios. Galvojame: „Kiekgi Jėzus gali man atleisti, jei aš toks nerangus pasitaisyti, vis kartoju ir kartoju tą patį?“ Bet klausykoje esantis Jėzus mums tarsi sako: „Pakelk ranką ir paliesk mano šoną. Pažiūrėk kokia begalinė yra mano gailestingumo žaizda. Joje paskęstų viso pasaulio nuodėmės ir vis tiek ji nebūtų pripildyta.“ Kai išpažįstame nuodėmes kunigui, per Šventosios Dvasios veikimą Bažnyčioje mes gauname atleidimą ir patiriame Dievo ramybės dovaną.

Evangelijoje skaitome, jog Jėzus atėjo durims esant užrakintoms. Kokioms durims? Tai ne tik to kambario, kuriame buvo susirinkę apaštalai, durys. Tai rojaus vartai, kurie buvo užverti, kai Adomas ir Ieva dėl nuodėmės buvo išstremti iš rojaus. Padarydami nuodėmę

jie patys save atskyrė nuo Dievo artumo. Rojaus vartai buvo užverti ir prie jų buvo pastatytas angelas su liepsnojančiu kalaviju (plg. *Pr* 3, 24). Durys į Dievo artumą yra užrakintos, bet Jėzus duoda Petriui, tai yra Bažnyčiai, raktus, kad nuo šiol per Bažnyčią jos vėl būtų atveriamos tiems, kurie priima Dievo gailestingumą.

Per kiekvienas Mišias mes girdime pasitikinčią kunigo maldą: „Viešpatie Jėzau Kristau, tu savo apaštalams esi pasakęs: „Aš palieku jums ramybę, duodu jums savo ramybę.“ Žiūrėk tad ne mūsų nuodėmių, o savosios Bažnyčios tikėjimo ir suteik jai žadėtą ramybę ir vienybę.“ Ir kas vyksta tada? Kunigo rankos laužia ostiją, ir mes priimame Dangiškąją duoną, patį Kristų, patį Gailestingumą. Mūsų kūnas susivienija su Kristaus kūnu ir mūsų siela – su Kristaus siela. Tai dovana, kuri pranoksta visas kitas dovanas.

Broliai ir seserys, šiandienos Evangelijoje ištarti Jėzaus žodžiai „Ramybė Jums!“ nėra tik žmogiškas linkėjimas ar pasisveikinimas. Tai gili ir didinga tikrovė. Jėzus sutauko dangų su žeme, žmones su Dievu, dovanodamas mums galimybę vėl įžengti į Dievo artumą ir patirti tikrą širdies ramybę ir poilsį. Patirti juos čia ir dabar, nors dar ne taip tobulai, kaip patirsime tada, kai nukeliausime į Tėvo namus.

Melskime Švenčiausiąją Dievo Motiną, kad Ji būtų mūsų tikėjimo Motina. Mergelei Marijai užtariant tepadarą Šventoji Dvasia mūsų širdis giliais pasitikėjimo indais, tinkamais semti Dievo gailestingumą sau ir liudyti jį kitiems. Amen.

Malda rengiantis Šventojo Tėvo vizitui

Lietuvos Vyskupų Konferencija priėmė sprendimą, kad, rengiantis popiežiaus Pranciškaus vizitui, šv. Mišiose sekmadieniais prieš baigiamąjį šv. Mišių palaiminimą būtų kalbama malda:

Melskime už mūsų Šventąjį Tėvą Pranciškų, kad Viešpats Dievas, išrinkęs jį vyriausiuoju vyskupu, saugotų jį sveiką ir tvirtą savo Bažnyčiai – šventajai Dievo tautai valdyti, o mums, jo atvykimo belaukiantiems, padėtų deramai pasiruošti ir išgirsti jo nešamą evangelinę tikėjimo, vilties ir meilės žinią.

Tikintieji kviečiami kasdien asmeniškai ir bendruomenėse melstis popiežiaus intencija bei už artėjantį Šv. Tėvo atvykimą.

Šeimos Evangelija – džiaugsmas pasauliui

*Katechezės 9-ajam Pasaulio šeimų susitikimui
Dubline 2018 m. rugpjūčio 21–26 d.*

1–4 katechezės „Bažnyčios žinių“ 3 numeryje

Penkta katechezė

GYVYBĖS KULTŪRA

„O Jėzus augo išmintimi, metais ir malone Dievo ir žmonių akyse“ (Lk 2, 52)

Viešpatie Jėzau,
Tu ištikimai pripildai savo artumu Bažnyčią ir žmonių istoriją;
per įstabų savo Kūno ir Kraujo sakramentą
Tu leidi mums dalyvauti dieviškajame gyvenime ir iš anksto ragauti amžinojo gyvenimo džiaugsmo;
Tave garbiname ir šloviname.
Parpuolę priešais Tave, gyvybės versmę ir mylėtoją, tikrai esantį ir gyvą tarp mūsų, meldžiame Tave.
Pažadink mumyse pagarbą kiekvienai negimusiai gyvybei,
suteik gebėjimą motinos iščių vaisiuje
įžvelgti stebuklingą Kūrėjo darbą,
atverk mūsų širdis svetingai sutikti kiekvieną užgimstantį vaiką.
Lydek įstatymų leidimo susirinkimų sprendimus savo Dvasios šviesa,
kad žmonės ir tautos suvoktų bei gerbtų šventą gyvybės, kiekvienos žmogiškosios gyvybės prigimtį.
Vadovauk mokslininkų ir mokytojui darbui,
kad visa pažanga prisidėtų prie asmens visapusiškos gerovės
ir niekas nepatirtų priespaudos ar neteisybės.
Suteik administratoriams bei ekonomistams kūrybinės meilės,
kad jie suvoktų ir skatintų pakankamas sąlygas, įgalinančias jaunas šeimas giedrai priimti naujų vaikų gimimą.
Paguosk sutuoktinių poras, kenčiančias dėl to, kad neturi vaikų,
ir pasirūpink jomis, nes esi geras.
Pamokyk mus visus rūpintis tėvų netekusiais ar apeleistais vaikais,
kad jie pajustų Tavo meilės šilumą,
Tavo dieviškosios širdies paguodą.
Drauge su Tavo Motina Marija,
didžia tikinčiaja, kurios iščiose prisiėmė žmogaus prigimtį,
tikimės iš Tavęs, mūsų vienintelio tikrojo Gėrio ir Išganytojo,

jėgų mylėti ir tarnauti gyvybei,
laukdami amžinojo gyvenimo Tavyje
bendrustėje su Švenčiausiąja Trejybe. Amen.

Benediktas XVI, Šv. Petro bazilika, 2010 m. lapkričio 27 d.

Pažymėtina labai įdomi Evangelijos pasakojimo pabaiga. Turint galvoje šeimos dinamiką šioje scenoje ir ypač Jėzaus atsakymą į jo tėvų, bijojusių, kad jo neteko, skausmingus žodžius, kone atrodo, jog Šventosios Šeimos narių santykių plotmėje įvyko savotiškas lūžis. Tai sutampa su akimirka, kai Sūnus, tapęs pilnamečiu, imasi gynybos bei apriboja tėvų valdžią pareikšdamas savo autonomiją ir atsakomybę už save. Scena labai įprasta kiekvienos šeimos namuose. Ta garsioji valanda užklumpa netikėtai, kai tėvai būna tam tinkamai nepasirengę. Tada vaikai staiga prisistato kaip suaugę ir ima rodyti gebėjimą pasirinkti savo gyvenimą. Labai stebėtina matyti, kad Šeima iš Nazareto išgyvena tokią pat dinamiką kaip ir kiekviena kita šeima. Bet toliau skaitydami tekstą išvysime, jog šeimoje lūžio nėra. Tiesą sakant, yra net priešingai. Lukas rašo, kad Jėzus „iškeliavo su jais ir grįžo į Nazaretą. Jis buvo jiems klusnus“ (Lk 2, 51). Tai primena tipišką reakciją tų, kurie, baimindamiesi bausmės, nepajėgia įgyvendinti savo pretenzijų ir galop daro tai, ką liepia tėvai. Iš tiesų Jėzus apsigina gana gerai ir tai, ką jis pasako, palieka tėvus be žado. Todėl pasilikti jų valdžioje nėra neišvengiamas pasirinkimas. Jis nėra suvaržytas ir priverstas, bet veikiau priima laisvą ir atsakingą sprendimą, dar kartą patvirtindamas savo pradinį pirmenybės teikimą Šeimai. Dievo Žodis į pasaulį ateina kaip visiškas beturtis ir skurdžius, išsižadėdamas visko, išskyrus vieno dalyko, – įsikūnijimo šeimoje su motina ir tėvu. Po šio incidento Jėzus lieka saviškiams klusnus, nes „jie drauge moko abipusiškumo, skirtingų žmonių susitikimo, kai kiekvienas su sava tapatybe priimamas kito, vertės. Jei dėl kokios neišvengiamos priežasties trūksta vieno iš tėvų, svarbu ieškoti, kuo jį pakeisti, siekiant laiduoti tinkamą vaiko brendimą“ (AL 172). Lukas pasakojimą užbaigia taip: „O Jėzus augo išmintimi, metais ir malone Dievo ir žmonių akyse“ (Lk 2, 52). Keliais žodžiais Evangelijai pavyksta patvirtinti geriausius bei fundamentaliausius dalykus, galinčius garantuoti visiškai sveiką vaiko augimą. Pažymėtina, kad pirmas pabrėžiamas augimo aspektas yra „išmintis“. Neturėtume įsivaizduoti, jog tai reiškia laipsnišką turtėjimą žinių ar įgūdžių gausa. Žodis „išmintis“, lotyniškai *sapientiam*, etimologiškai susijęs su veiksmazodžiu *sapere*, reiškiančiu ir „žinoti“, ir „ragauti“; tikroji išmintis yra pajusti gyvenimo skonį ar giliają prasmę. Išmintis minima pirma „metų“. Kodėl? Čia regime minties apie tai, kaip žmogus vystosi, tikrą kopernikiškąją revoliuciją. Paprastai manome, kad pirma eina metai ir tik tada ilgainiui, laikui bėgant, išmokstama gyvenimo

skonio ir prasmės. Evangelijoje pateikiama tiesa, prieštaraujanti šiam paplitusiam požiūriui: joje sakoma, jog pirma eina gyvenimo skonio ragavimas ir paskui metų seka. Visa tai reiškia, kad kiekvieną šventą savo egzistencijos dieną, pradėdami nuo pirmosios, turime išgyventi mėgaudamiesi jo grožiu bei gilumu. Tai – vienintelis gyvenimo būdas, įgalinantis Dievo malonės veikimo vaisingumą. Dažnai spontaniškai prašome Dievą įsikišti į mūsų žmogišką tikrovę užmiršdami garsų scholastinės filosofijos posakį: *Gratia supponit naturam*. Dievo malonė, žinoma, visada pirmesnė už bet kurį žmogaus veiksmą, bet šios malonės veiksmingumą sąlygoja žmogaus klusnumas Dievo veikimui. Galop Evangelijoje pabrėžiama, kad Jėzaus augimas nėra privatus dalykas, susijęs vien su jo Šeima; Jėzus auga „žmonių akyse“, t. y. regint visiems, priklausantiems krašto, kuriame jis gyvena, bendruomenei. Čia vėlgi Evangelijos žinia kertasi su dažnai siaura, individualistine mąstysena apie tai, kas vyksta šeimos aplinkoje. Kitaip tariant, mažos žmogiškosios būtybės laipsniškas augimas nėra tai, kas rūpi vien jos tėvams. Asmens vystymasis ir brendimas paliečia kiekvieną, nes kiekvienas žmogus visada yra žmogiškasis turtas visų gėrio labui. Nėgana to, iš kiekvieno prašoma duoti kiekvienai augančiai žmogiškajai būtybei visko, ko jai reikia, kad ji vystytųsi kuo geriausiai. Priešais akis regime tikrą himną gyvybės kultūrai, kurios pirminės iščios yra šeima. Todėl popiežius Pranciškus nurodo, kad „šeima yra aplinka, kur gyvybė, gaunama kaip Dievo dovana, ne tik pradedama, bet ir priimama. Kiekviena nauja gyvybė leidžia mums suvokti meilės, kuri niekada nepaliauja mus stebinusi, neužtarnaujamumą. Tai – mylėjimo iš anksto grožis: vaikai mylimi pirmiau, negu gaunami. Šitai atspindi Dievo, kuris visada rodo iniciatyvą, pirmenybės teikimą meilei, nes vaikai mylimi pirma bet kokio jų nuopelno“ (AL 166). Ypač „motina, ji nešiojanti iščiose, turi prašyti Dievo šviesos, kad galėtų iš esmės pažinti savo vaiką ir laukti jo tokio, koks jis yra iš tikrųjų“ (AL 170). Šiandien labiau nei kada nors anksčiau paplitusi mąstysena, skatinanti taip manipuliuoti žmogaus būtybės gimdymo aktu, kad nutraukiamas pradinis saitas su šeima. Žmonės, užsikrėtę šiuolaikine mąstysena, nebesuvokia nė menkausio skirtumo tarp žmogaus gimimo iš natūralaus santuokinio akto ir vaiko gimimo kaip dirbtinio apvaisinimo ar kitokių nuolat išsirutuliojančių praktikų padarinio. Tokia mus supanti mąstysena vis labiau plinta dėl vienos priežasties: žmogus prarado suvokimą, kad vaikas yra didžiulė dovana iš aukštybių. Paradigminė šiuo atžvilgiu yra Šventojo Rašto ištara, perteikiama mums pasakojime apie pirmojo žmogaus gimimą: „Žmogus pažino savo žmoną Evą, ji pradėjo ir pagimdė Kainą. Viešpaties padedama, gavau berniuką, – ji pasakė“ (Pr 4, 1). Šiandienę situaciją lemia ne vien kultūrinės, moralinės, socialinės, ekonominės ar antropologinės priežastys. Naujo globalinio scenarijaus pamatinė

priežastis yra Dievo pajautos praradimas, todėl žmogus dabar pats jaučiasi esąs valdovas, net ir žmogaus gyvybės pradėjimo srityje. Tačiau požiūris į gyvybę visiškai pakinta tik tikėjimo perspektyvoje. Net „jei kūdikis pasaulio šviesą išvysta nepageidautinomis aplinkybėmis, tėvai ar kiti šeimos nariai turi padaryti visa, kas įmanoma, kad jis būtų priimtas kaip Dievo dovana, ir imtis atsakomybės priimti jį nuoširdžiai bei meiliai. Todėl, kalbant apie pasaulį išvystančius kūdikius, jokios suaugusiųjų aukos nelaikytinos per daug brangiomis ar per daug didelėmis, kad kūdikis nesijaustų klaida, bevertis ir paliktas gyvenimo sužeidimams bei žmonių puikybei. Naujo vaiko dovana, Viešpaties patikima tėčiui ir mamai, pradedama sulig priėmimu, tęsiama visą žemišką gyvenimą trunkančiu rūpinimusi ir galiausiai baigiama amžinuoju gyvenimu. Giedras žvilgsnis į galutinę kiekvieno žmogaus paskirtį įgalins tėvus dar geriau suvokti, kokia brangi dovana jiems patikėta“ (AL 166). Šiuo atžvilgiu, „kupina didžiulio dėkingumo, Bažnyčia remia šeimas, priimančias, auklėjančias ir meile apsupančias neįgalius vaikus“ (AL 82), kurie labiau nei kas kita rodo visam pasauliui šventą ir absoliučią žmogaus gyvybės vertę. Iš tiesų „žmogaus gyvybė labai vertinga, o savo motinos iščiose augančio kūdikio teisė į gyvybę tokia neatimama, kad galimybės spręsti dėl šios gyvybės, kuri yra tikslas savyje ir niekada negali būti kito žmogaus nuosavybė, niekaip nevalia pateikti kaip teisės disponuoti savo kūnu. Šeima gina gyvybę kiekvienu jos tarpsniu, taip pat jai gėstant“ (AL 83). Gimdymas tikrai yra dieviškasis veiksmas, ir popiežius Pranciškus pabrėžia, kad „kiekviena moteris dalyvauja kūrimo slėpinyje, vis atsinaujinančiame sulig žmogaus gimimu“ (AL 168). Tačiau sykiu ne mažiau šventas yra ir naujos gyvybės svetingo sutikimo aktas. Šiaip ar taip, Marija ir Juozapas liudija, kad jų didybė yra tai, jog jie, kiekvienas nepakartojamai, priėmė Dievo Žodį, leidami jam įsikūnyti pasaulyje. Todėl nors tiesa, kad ne kiekvienas gimsta biologine prasme, ne menkesnė tiesa yra ir tai, kad kiekvienas pašauktas visada, visur ir bet kuriomis aplinkybėmis svetingai priimti gyvybę. „Motinystė nėra išskirtinai biologinė tikrovė, bet reiškiasi įvairiais būdais“ (AL 178), ir ypač „tie, kurie besąlygiškai ir neatlyginamai įsivaikina ir priima asmenį, tampa Dievo meilės tarpininkai – Dievo, kuris sako: *Net jeigu tavo motina ir užmirštų, aš tavęs niekada neužmiršiu* (plg. Iz 49, 15)“ (AL 179). Būtent tokia šeimos svetinga meilė dovanoja gyvybę tiems, kuriems ji, deja, dažnai nesuteikiama. „Sutuoktinių pora, patirianti meilės jėgą, žino, kad ta meilė pašaukta gydyti apleistųjų žaizdas, atnaujinti susitikimo kultūrą, kovoti dėl teisingumo. Dievas patikėjo šeimai pasaulio prijaukinimo darbą, kad visiems pavyktų pajusti kiekvieną žmogų esant broliu“ (AL 183). Kas labiau nei šeima išgali konkrečiai praplėsti gyvybės kultūros horizontus pasaulyje? „Šitai sutuoktiniai krikščionys perdažo pilką viešąją erdvę pripildydami ją

brolystės, socialinio jautrumo, silpnųjų apsaugos, šviesaus tikėjimo, veiklios vilties spalvų“ (AL 184). Šiandien, priešingai, „narciziškumas atima iš žmonių gebėjimą žvelgti toliau savęs, savo troškimų ir poreikių. Tačiau tu, kuris naudojasi kitais, anksčiau ar vėliau vadovaujantis ta pačia logika, bus irgi naudojamas, manipuluojama, jis irgi bus paliktas. Reikia pasakyti, kad ryšiai dažniau nutrūksta tarp pagyvenusių suaugusiųjų, ieškančių savotiškos *autonomijos* ir atmetančių idealą senti drauge vienas kitu rūpinantis ir vienam kitą palaikant“ (AL 39). Tuo tarpu vienintelė šeima savo DNR turi nenugalimą bendrystės jėgą, raginančią „su didele meile priimti nepilnametes motinas, tėvų neturinčius vaikus, vienišas motinas, paliktas vienas auklėti savo vaikus, neįgalius asmenis, reikalaujančius daug meilės ir artumo, jaunuolius, kovojančius su priklausomybėmis, vienvėsius kamuojamus nesusituokusiuosius, atskirai gyvenančius ar našlaujančius asmenis, senus žmones ir ligonius, nesulaukiančius paspirties iš savo vaikų, galiausiai savo glėbį atverti tiems, kurie savo gyvenimą *sugriovė*“ (AL 197). Šeima – tinkamiausia gyvybės kultūros aplinka, nes yra tinkamiausia Dievo artumo vieta. Tikslai kiekvienuose namuose pripažinus pirmąjį Dievo ir gyvybės ryšį, pasaulis taps žmoniškesnis ir jame bus apsaugotas kiekvieno žmogaus kilnumas.

Šeimoje

Apmąstykite:

1) Kiekviena žmogaus gyvybė yra šventa ir nepažeistina Dievo dovana. Tačiau šiandien vis labiau plinta mąstytsena, skatinanti turėti vaiką vien savo troškimui bet kokia kaina numalšinti, net pasitelkiant vis naujesnes technikas, leidžiančias pradėti vaiką už natūralaus santuokinio akto ribų. Kiekviena žmogiškoji būtybė, nepriklausomai nuo to, kaip buvo pradėta, yra Dievo dovana. Atsižvelgiant į tai, koks yra santykis tarp Dievo duodamos gyvybės dovanos ir natūralaus santuokinio akto?

2) Kuria prasme šeima gali tapti gyvybės kultūros skatintoja, jei tik ji save laiko viena iš tinkamiausių Dievo artumo vietų?

Igyvendinkime:

1) Kiekvienai šeimai būdinga gyvybės priėmimo bet kuriomis aplinkybėmis dinamika, bet šitai ne visada išryškinama. Kas tam kliudo ir kaip tokį suvokimą skatinti?

2) Gebėdami vienas kitą visiškai priimti, sutuoktiniai atveria širdis kiekvienam. Ką tai reiškia? Paaiškinkite konkrečiai, galbūt papasakodami apie konkrečią patirtį.

Bažnyčioje

Apmąstykite:

1) Žmonės dažnai galvoja, kad Bažnyčia skatina gyvybę dėl to, kad tai išplaukia iš jos mokymo, bet iš tikrųjų gyvybė yra neatimama teisė, nepriklausanti nuo kokios nors religinės ar moralinės sistemos. Ką Bažnyčia galėtų ir turėtų daryti, kad patvirtintų šventą ir nepažeistą teisę į gyvybę nepriklausomai nuo bet ko kita?

2) Šiandien pradinis ir nepertraukiamas ryšys tarp meilės ir gyvybės silpnėja, net imama juo abejoti. Kokios klaidos? Kokie sunkumai? Ką galima pasiūlyti?

Igyvendinkime:

1) Skatinti šeimos kultūros neįmanoma be šeimos ir jos pradinio svetingumo. Ką daryti siekiant įsukti šį ratą?

2) Kaip Bažnyčia galėtų padėti šeimoms įgyvendinti tikrąją gyvybės kultūrą?

Šešta katechezė

VILTIES KULTŪRA

„Jo motina laikė visus įvykius savo širdyje“ (Lk 2, 51)

Jėzau, Marija ir Juozapai,
jumyse regime

tikrosios meilės spindesį,
į jus kupini pasitikėjimo kreipiamės.

Šventoji Šeima iš Nazareto,
padaryk, kad ir mūsų šeimos
būtų bendrystės ir maldos vietas,
Evangelijos autentiškos mokyklos
ir mažosios namų Bažnyčios.

Šventoji Šeima iš Nazareto,
tenepatiria šeimos smurto, atmetimo ir susiskaldymo;
visi, kurie sužeisti ar papiktinti,

tebūna paguosti ir išgydyti.

Šventoji Šeima iš Nazareto,
artėjantis Vyskupų sinodas
tepaskatina mus labiau susimąstyti apie šeimos
šventumą bei nepažeistinumą

ir apie jos grožį Dievo plane.

Jėzau, Marija ir Juozapai,
maloningai išklauskite mūsų maldą. Amen.

Popiežius Pranciškus, malda už sinodą šeimos tema, 2015 m. kovo 25 d.

Mums susidūrus su netikėtais, nelauktais ir stebinančiais žmogiškaisiais įvykiais, kurių negalime logiškai

paaiškinti ar iš kurių negalime išgauti naudos, širdis dažnai sureagoja atmetimu ar maištu, kartais galinčiu sukelti susierzinimą, ir būna kupina pykčio. Žemėje niekam neįmanoma gyventi pagal pasirinktus planus ir programas. Tad gyvenimas virsta nepaliojama kova, dažnai lydima kompromisų bei apskaičiavimų, žmogui sukąstais dantimis siekiant gauti to, kas jam, jo manymu, priklauso. Šiandienėje kalboje žodis „viltis“ ėmė reikšti ambiciją visa savo esybe bei tvirtu įsitikinimu savo sėkme siekti to, ko geidžia širdis. Tada neišvengiamai kyla šis klausimas: ar iš tiesų įmanoma, kad vilties puoselėjimas reikštų įžengimą į netikrumo sūkurį ir sykiu nepaliojamą kovą dėl idealo, kurį būtina kasdien iš naujo patvirtinti ir užkariauti? Ar verta gyventi be paliovos vaikantis kažko, kas visada atrodo nepasiekiamas? Šiai vyraujančiai logikai, įsitvirtinusiai pasaulyje, prieštarauja Marijos asmuo: ji visa savo esybe patyrė tokią pat žmogiškųjų reikalų dinamiką, bet pasirinko visiškai skirtingą ar – tiksliau – priešingą kelią. Pažvelgę į jos gyvenimo istoriją, perteikiamą Evangelijos pasakojimuose, matome, kad Marija irgi išgyvena įvykius, kurių niekada negalėjo įsivaizduoti. Žinome, kad jos pirmi žodžiai buvo: „Kaip tai įvyks?“ Paprastai Marija galbūt perdėtai vaizduojama kaip nuolankiai bei spontaniškai priimanti Dievo planą bei gyvenimo jai siūlomus įvykius. Užmirštama, kad ji irgi turi žmogaus širdį ir kaip kūrinys negali nesistebėti, apmąstyti ar klausti savęs, kokia yra jos asmeninės kelionės istorijoje prasmė. Evangelijoje niekur nesakoma, kad Marija turėjo aiškius, akivaizdžius atsakymus į savo klausimus. Vis dėlto apie ją kelis kartus pasakytas vienas dalykas, čia išreiškiamas sakiniu: „Jo motina laikė visus įvykius savo širdyje“ (Lk 2, 51). Nelauktų, neįsivaizduojamų ir kartais netrokštamų įvykių akivaizdoje ji visus moko meno laikyti visa, kas vyksta, širdyje. Ką tai reiškia? Tai reiškia, kad nieko iš gyvenimo patirties nevalia išmesti. Priešingai, visa išlaikytina viduje, kad bet ko prasmė ilgainiui išaiškėtų ir paliudytų Dievo plano didybę. Žinoma, nė vienas žmogus nepajėgia iki galo suprasti gyvenimo įvykių ir būti nustebintam yra visiškai normalu. Ir priešingai, atmesti ir mėginti užmiršti viską, ką gyvenimas mums paruošia, nėra žmogiška. Čia nenorime piršti kokio nors dieviško fatalizmo, kai manoma, jog visa, ką patiriame, yra iš anksto nustatyta ir žmogaus ribotam protui tampa suprantama ilgainiui. Tai reikštų visišką žmogaus laisvės panaikinimą. Kiekvieno žmogaus istorija, priešingai, yra didžiausias ir nepaprastiausias žmogiškosios būtybės laisvės patvirtinimas. Juk ir angelas Gabrielius prašo Marijos sutikti dalyvauti Dievo plane. Jai duota visiška laisvė ištartai „taip“ arba „ne“. Ta pati dinamika būdinga ir Juozapo istorijai. Dievas niekada nė vieno neverčia padaryti ką nors, jis taip pat nemanipuliuoja žmogiškaisiais reikalais iš viršaus. Tad jei visa palikta žmogaus laisvei, kaip Dievas įžengia į jo gyvenimą bei jame vei-

kia? Popiežius Pranciškus kviečia, kad mes siektume būti apšviesti Dievo žodžio, kuris yra „ne abstrakčių tezių seka, bet kelionės palydovas krizę ar kokią nors skausmą išgyvenančioms šeimoms ir kreipia į kelio tikslą, kai Dievas *nušluostys kiekvieną ašarą nuo jų akių; ir nebebus mirties, nebebus liūdesio nei aimanos, nei sielvarto* (Apr 21, 4)“ (AL 22). Žodis iš esmės yra kelionės palydovas kiekvienam be išimties. Nėra nė vienos krizinės santuokinės ir šeiminių situacijos, kurioje Dievo žodis negalėtų parodyti savo artumo. Vis dėlto pamatinis klausimas yra šis: ką Dievas apreiškia savo žodžio šviesa? Popiežius Pranciškus nekalba apie individualių žmogiškųjų įvykių prasmės aiškinimą, kaip dažniausia norėtųsi. Jis pabrėžia vieną dalyką, negana to, patvirtintą įvairiuose Rašto tekstuose, – „kelionės tikslą“. Pagrindinis mūsų laikų klausimas yra kaip tik toks: ar gyvename žinodami mūsų kelionės pasaulyje tikslą bei žvelgdami į jį? Kai lankininkas įtempia lanką strėlei į taikinį paleisti, taškas, iš kurio šauna, ir strėlės trajektorija jam daug mažiau rūpi nei pataikyti į taikinį. Žinoma, visi šie aspektai yra neatsiejama šaudymo iš lanko dalis, bet ne esminė dalis. Svarbiausia yra pataikyti į taikinį. Šiandien daugeliui žmonių taip neatrodo. Jie linksta žvelgti į pradžios tašką, dažnai nuslysdami į lėkštą savęs apgailėjimą, nes gimė šeimos aplinkoje, kurios nepasirinko ir nevertina. Be to, egzistuoja tendencija labiau rūpintis tuo, kas gyvenime statydinama kiekvienu paskiru žingsniu, neklausiant ar realiai nesidomint, kurlink tai galop nuves. Žmonės retai galvoja apie savo gyvenimo tikslą. Atrodo absurdiškai, bet tokia yra konkrečiausia bei įprasčiausia tikrovė. Tik Dievo žodis gali autoritetingai atskleisti žmogaus egzistencijos tikslą ir tiktai pradedant nuo šio vieno ir vienintelio galutinio taško visi žmogaus egzistencijos įvykiai įgyja tikrąjį skonį ir kvapą. Tad viltis reiškia kai ką, kas yra nepalyginamai daugiau: nustokite nerimauti vien tik stebėdami įvairius įvykius, bet suvokite, kad kiekvienas įvykis visada kreipia į žmogaus tikrąją galutinę paskirtį. Tad kas yra tikroji vilties kultūros ugdymo terpė? Pirmutinė ir pirmapradė vieta, kur visi dalykai virsta kasdiene duona, pradedant nuo pamatinio sutuoktinių santykio, yra vien šeima. Šiuo atžvilgiu popiežius Pranciškus poroms pateikia labai konkretų patarimą: „Yra vienas momentas, kai poros meilė pasiekia maksimalią laisvę ir tampa sveikos autonomijos erdve, – būtent tada, kai kiekvienas atranda, kad kitas nėra jo nuosavybė, bet turi daug svarbesnį savininką – savo vienatinį Viešpatį. Niekas kitas negali reikalauti asmeniškiausios ir slapčiausios mylimo asmens gelmės ir tik Jis vienintelis gali būti jo gyvenimo centras“ (AL 320). Sutuoktinis nėra galutinis asmens egzistencijos džiaugsmas ir tokiu neturėtų būti laikomas; jis ar ji tėra takas, neabejotinai pamatinis, vedantis į gyvenimo pilnatvę: kiek daug malonės, ramybės ir džiaugsmo poros sulauktų, jei savo santuokinį santykį

įgyvendintų pagal šią gana konkrečią perspektyvą. Ieškoti savo gyvenimo džiaugsmo sutuoktiniyje yra melas ir sykiu didžiausias pavojus susituokusiai porai. Žmogus, su kuriuo susituokiama, yra ne gyvenimo visuma, bet veikia pagrindinis kelias, vedantis į Visumybę, kuriai visada esame pašaukti. Tikrai gyvenant tokia perspektyva, viltis gali išlikti situacijose, kai žodis gali atrodyti netinkamas ir nereikšmingas, ypač tada, kai „šeimos gyvenimą sukrečia brangaus asmens mirtis“ (AL 253). „Tokiomis akimirkomis kenčiančių šeimų negalima nelydėti ir nesiūlyti joms tikėjimo šviesos. Nusigręžti nuo šeimos tada, kai ją sužeidžia mirtis, reikštų gailėstingumo stoką, atsisakymą pasinaudoti pastoracine galimybe, o tokia nuostata galbūt užtrenktų duris bet kuriems kitokiems evangelizaciniams veiksams“ (AL 253). Tad kaip tokiomis dramatiškomis aplinkybėmis skelbti viltį? Žinoma, žmogaus „fizinis artumas nebeįmanomas, tačiau net jei mirtis yra galinga, *meilė stipri kaip mirtis* (Gg 8, 6). Meilei būdinga intuicija, įgalinanti girdėti be garsų ir regėti neregima. Tai reiškia ne įsivaizduoti brangų asmenį tokį, koks jis buvo, bet priimti jį kaip perkeistą, koks jis yra dabar. Prisikėlęs Jėzus, kai jo draugė Marija norėjo jį tvirtai apkabinti, prašė jo nelaikyti (plg. Jn 20, 17), kad atvestų ją į tokį susitikimą“ (AL 255). Mirtis nėra žmogaus gyvenimo pabaiga ar žlugimas, kaip dažnai suvokiama šiandiniame pasaulyje. Jei ji, viena vertus, primena žmogaus ribotumą, tai, kita vertus, kreipia mūsų žvilgsnį toliau savęs. Juk „jei mirtį pripažįstame, galime jai rengtis. Būdas tam yra augti meile tiems, kurie drauge su mumis keliauja, iki dienos, kai *nebebus mirties, nebebus liūdesio nei aimanos, nei sielvarto* (Apr 21, 4). Šitaip taip pat rengiamės susitikti su mirusiais brangiais žmonėmis. Kaip Jėzus gražino mirusį sūnų motinai (plg. Lk 7, 15), panašiai bus ir su mumis. Nešvaistykite jėgų metai iš metų kabindamiesi į praeitį. Juo geriau gyvensime šioje žemėje, juo didesne laime galėsime dalytis su savo brangiaisiais danguje. Juo labiau mums pavyks bręsti ir augti, juo daugiau gražių dalykų atnešime jiems į dangiškąjį pokylį“ (AL 258). Tarp gyvenimo žemėje ir gyvenimo anapus dichotomijos nėra. Kvaila galvoti, jog užsitarnauti gyvenimą anapus galima niekinant žemiškąjį gyvenimą; panašiai absurdiška mėginti išguiti mirtį ir branginti vien dabartinį gyvenimą, nes nėra tikra, kas bus po to (tai šiandien labiausiai paplitusi tendencija). Abi gyvensenos iškreipia giliają gyvenimo prasmę. Priešingai, būtina tvirtai skelbti, kad didžiuma žmogaus egzistencijos šiandiniame pasaulyje jau yra šventa bei palaiminta Dievo ir niekadoms neniekintina; tačiau tai nėra visa mūsų egzistencija, bet tik dangiško amžinojo pokylio, dažnai minimo Šventajame Rašte, užkandis. Tai reiškia, kad gyvenimo šioje žemėje teikiama džiaugsmo nuojauta turi būti išgyvenama pilnutinai ir giliai, nes ji tinkamai parengia mus amžinybei. Tad Bažnyčios žvilgsnis turėtų švelniai krypti į visus brangių asmenų

mirties sužeistas šeimas. „Suprantu sielvartą tų, kurie prarado labai mylimą žmogų, sutuoktinį, su kuriuo viskuo dalijosi. Pats Jėzus susigraudino ir pravirko mirus draugui (plg. Jn 11, 33. 35). Ir kaip nesuprasti raudos tų, kurie neteko vaiko? Juk tada laikas tarsi sustoja: atsivėrusi praraja praryja tiek praeitį, tiek ateitį. <...> Kartais net apkaltiname Dievą. Daugybė žmonių – aš juos suprantu – pyksta ant Dievo. Našlystė yra itin sunki patirtis <...> kai kurie moka dar daugiau savo jėgų skirti vaikams ir vaikaičiams, šioje meilės apraiškoje atrasdami naują auklėjamąją užduotį. <...> Tuos, kurie šalia stokoja šeimos narių, kuriems galėtų atsiduoti ir iš kurių sulaukti meilės bei artumo, krikščionių bendruomenė turėtų palaikyti itin dėmesingai ir dosniai, ypač tada, kai juos kamuoja nepritekliai“ (AL 254). Bažnyčia pašaukta tvirtai ir įtikinamai skelbti jiems, kad džiaugsmas iš jų neatimtas ir nepavogtas, nes „esame pašaukti gyvai stiebtis link to, kas pranoksta mus pačius ir mūsų ribas, todėl kiekviena šeima turi gyventi nuolatos jausdama šią paskatą“ (AL 325). Tad neatsitiktinai popiežius Pranciškus *Amoris laetitia* užbaigia žodžiais, kuriais nori pabrėžti, kad „meilės džiaugsmas, išgyvenamas šeimoje“ (AL 1) – tai, pirmieji šio paraginimo žodžiai, kviečia mus į didžiulį, amžinai truksiantį džiaugsmą: „Keliaukime, šeimos, keliaukime toliau! To, kas mums pažadėta, visada yra daugiau, nei galime įsivaizduoti. Nepraraskime vilties dėl savo trūkumų ir lygia greta nepaliaujamai ieškokime mums pažadėtos meilės ir bendrystės pilnatvės“ (AL 325). Šitai yra tikroji krikščioniškoji viltis, kurią Bažnyčia pašaukta dovanoti šiandienio pasaulio kultūrai: visa tai patiriama, įgyvendinama ir regima pirmiausia šeimoje, visuose tuose pamatiniuose santykiuose, kur esminė meilės patirtis rengia mus amžinajai Kristaus, Sužadėtinio, su kuriuo susijungsime šventųjų bendrystėje, meilei.

Šeimoje

Apmąstykite:

1) Mūsų šeimose žodžiu „viltis“ dažnai išreiškiamas žmogaus troškimų išsipildymas. Ar tokia prasmė nėra visiškai neteisinga krikščioniškojo tikėjimo šviesoje?

2) Šeima yra pirmą kartą ir pirminė vilties vieta. Ką tokia ištara reiškia? Ką turime padaryti, kad tai būtų įgyvendinta?

Igyvendinkime:

1) Nėra šeimos, kuri nebūtų patyrusi brangaus žmogaus mirties dramos. Kaip tokiuose šeimos kontekstuose konkrečiai skelbti tikrąją ir giliają krikščioniškosios vilties prasmę?

2) Kaip tėvai, pirma laiko netekę vaiko, ar asmuo, netikėtai praradęs savo antrąją pusę, gali būti krikščioniškosios vilties nešėjas?

Bažnyčioje

Apmąstykite:

1) Žodis „viltis“ dažnai vartojamas žymint ką nors, kas netikra, sunku ar net tai, ko neįmanoma pasiekti. Aki-vaizdu, kad krikščioniškoji viltis tokia nėra. Kodėl toks prasmių skirtumas taip dažnai vyrauja krikščių protuose bei širdyse? Kaip Bažnyčia turi skelbti tikrąją krikščioniškąją viltį?

2) Šiandien evangelizuojant retai kada užsimenama apie amžinybę, o kalbėti apie anapusinį gyvenimą beveik tapo tabu. Kodėl taip yra? Ko trūksta? Kas darytina?

Igyvendinkime:

1) Didžioji problema yra ne tik kalbėti apie viltį, bet ir gyventi viltimi. Kaip krikščionių bendruomenė gali konkrečiai gyventi viltimi savo įvairiose pastoracinės veiklos srityse?

2) Našlys, našlė ar tėvai, pirma laiko netekę vaiko, gali esmingai padėti augti ir bręsti poroms, besirengiančioms Santuokos sakramentui. Kaip visa tai įtraukti į mūsų krikščioniškųjų bendruomenių ordinarinę veiklą?

Septinta katechezė

DŽIAUGSMO KULTŪRA

„Pamatę jį, gimdytojai labai nustebo“ (Lk 2, 48)

Mergele ir Motina Marija, kuri, vedama Dvasios, į savo nuolankaus tikėjimo gelmę priėmė gyvybės Žodį, visiškai atiduodama save Amžinajam, padėk ištartim mums „taip“ primygtinesniam nei kada nors anksčiau kvietimui skelbti Jėzaus Gerąją Naujieną. Kupina Kristaus artumo, tu pradžiuginai Joną Krikštytoją, priversdama jį šoktelėti savo motinos iščiose. Virpėdama iš džiaugsmo, giedojai apie Viešpaties įstabius darbus. Sklidina nepajudinamo tikėjimo, tu tvirtai stovėjai kryžiaus papėdėje ir sulaukei džiugios prisikėlimo paguodos, kartu su mokiniais laukei Dvasios, kad gimtų evangelizuojanti Bažnyčia. Išprašyk mums naujo, iš prisikėlimo kylančio užsidegimo

visiems nešti gyvybės Evangeliją, nugalinčią mirtį.

Suteik šventos drašos ieškoti naujų būdų, kad visus pasiektų neblėstanti grožio dovana.

Išklausymo ir kontempliacijos Mergele,

meilės Motina, amžinųjų vestuvių Nuotaka,

užtark Bažnyčia, kurios esi tyriausiasis paveikslas,

kad ji niekada savyje neužsisiklęstų

ir nenustotų aistringai statydinusi Karalystės.

Naujosios evangelizacijos Žvaigžde,

padėk suspindėti bendrystės,

tarnystės, karšto ir dosnaus tikėjimo,

teisingumo ir meilės vargšams liudijimui,

kad Evangelijos džiaugsmas pasklistų po visą žemę

ir nė vienam pakraščiuui nestigtų jos šviesos.

Gyvosios Evangelijos Motina, džiaugsmo

mažutėliams Versme, melski už mus.

Amen. Aleliuja.

Popiežius Pranciškus, Evangelii gaudium, 2013 m. lapkričio 24 d.

Džiaugsmas dažnai laikomas žmogaus troškimų, asmeninių projektų ir to, kas brangiausia širdžiai, vainikavimu – tarsi žmonės iš tiesų žinotų, kas žmogaus gyvenimą padaro laimingą. Šiandienė kultūra žiniasklaidos galia į žmonių protus ir širdis gali giliai išpausti džiaugsmo modelį, regis, galiojantį kiekvienam žmogui visose šalyse, tradicijose bei kultūrose. Vienas to pavyzdys yra mobilusis telefonas: šiandien kone kiekvienas turi savąjį, o tie, kurie neturi, trokšta jį kuo greičiau įsigyti. Kitaip tariant, gana subtiliai, bet labai veiksmingai peršamas tam tikras žmogaus modelis: jei žmogus nori būti laimingas ir įtrauktas į socialinius santykius su kitais, jis be šio technologinio prietaiso negali apsieiti. Bet ar žmogus iš tiesų tikrai žino, kas jį daro laimingą? Ar įmanoma, kad norint būti laimingam būtina kovoti bei stengtis įgyvendinti tik keliems pasaulyje galimą turėti gyvenimo modelį? Vėlgį Evangelijos paveikslas, pasirinktas kaip pagrindas šioms katechezėms, parodo kelią, vedantį tikrojo džiaugsmo link. Evangelistas Lukas pabrėžia, kad Marijos ir Juozapo pirma emocinė reakcija, kai jie surado Jėzų, sėdintį šventykloje bei diskutuojantį su mokytojais, yra nuostaba, o ne skausmas, pyktis ar koks nors kitas neigiamas jausmas, kuris būtų pateisinamas, nes jie, pamatę jį, patyrė daug baimės. Vaikas, kurį Marija devynis mėnesius nešiojo savo iščiose, o Juozapas išgelbėjo iš karaliaus Erodo rankų nugabendamas jį į Egiptą, dabar, jų akimis, elgiasi netikėtai ir stebinamai. Jų širdyse kyla didelė nuostaba, lydima džiaugsmo, kurį nelengva nusakyti, – panašiai, kai gauname dovaną, toli pranokstančią mūsų lūkesčius ir troškimus. Būtent džiaugsmas, tikras džiaugsmas, visada nelauktas ir

nustebinant, atveria širdį begaliniams horizontams. Priešingai, džiaugsmas, kurio trokštama ir siekiama, pasiektas užveria žmogaus širdį, apribodamas ją jos troškimais, ir tada nukreipia į kitus nepatenkintus lūkesčius. Žmogus tikrai džiaugiasi ne tada, kai jo troškimai išpildyti, bet kai sulaukia niekada nesvajotos laimės. Neatsitiktinai pirmas arkangelo Gabriėliaus pasveikinimo Marijai žodis, ilgą laiką verstas kaip *Ave* ar *Salve*, iš tikrųjų reiškia „Džiaukis“. Šiai jaunai susižadėjusiai moteriai iš Nazareto, ketinančiai įgyvendinti savo meilės svajonę drauge su Juozapu, jis paskelbia neįsivaizduojamą dalyką. Įvykis radikaliai keičia Marijos planus, tačiau angelas išsyk pasako, jog tai, ką jis skelbia, yra didžiulio džiaugsmo jai šaltinis. Tikrasis džiaugsmas visada sujaukia mūsų planus ir žvilgsnį nukreipia anapus mūsų siaurų žmogaus lūkesčių ribų. Tai viena pamatinių priežasčių, kodėl krikščioniškoji žinia dažnai sutinkama labai įtariai, tarsi ji būtų žmogaus laimės priešė. „Bažnyčia tuo įsitikinusi, nors tas įsitikinimas dažnai atmetamas, tarsi prieštarautų žmogaus laimei. Benediktas XVI labai aiškiai paklausė: *Ar Bažnyčia su savo įsakymais bei draudimais kartais neapkartina gražiausio gyvenimo dalyko? Ar Bažnyčia nekelia draudimų kaip tik ten, kur Kūrėjo mums parengtas džiaugsmas siūlo laimę, kuri iš anksto leistų pajusti to, kas dieviška, skonį?* Tačiau jis atsakė, kad nors krikščionybėje nestigo perlenkimų ar iškrypusių asketizmo formų, oficialus Bažnyčios mokymas, ištikimasis Raštui, neatmetė eroso, kaip tokio, bet paskelbė karą jo sudarkytam griaunamajam pavidalui, nes klaidingas eroso sudievinimas <...> atima iš jo kilnumą, jį nužmogina“ (AL 147). Dievas tikrai nėra žmogaus džiaugsmo priešas; priešingai, jis dar labiau nei pats žmogus trokšta suteikti jam apstaus džiaugsmo, palytinčio kiekvieną žmogaus egzistencijos aspektą, įskaitant matmenį, dažnai klaidingai laikomą tikruoju džiaugsmu, – erotinį matmenį. Tikrasis seksualinio malonumo priešas, priešingai nei paprastai manoma, yra ne Dievas, ne Evangelija ar Bažnyčia. Tai – pats žmogus, kuris savo silpnumu, nulemtu gimtosios nuodėmės, nužmogina gražią ir nuostabią jam Kūrėjo suteiktą dovaną. Norėdamas leisti tikrojo džiaugsmo link, žmogus turi pradėti nuo savo paties kūno bei jame įrašytos kalbos. Paraginėme *Amoris laetitia* popiežius Pranciškus labai konkrečiai ir pranašiskai nurodo: „Emocijų bei instinktų ugdyimas būtinas, ir kartais tai verčia nustatyti ribas. Perlenkimas, kontrolės stygius, įkyrus vieno kurio nors malonumo troškimas galiausiai susilpnina ir apkartina patį malonumą ir pakenkia šeimos gyvenimui. O iš tikrųjų su aistromis galima žengti gražiu keliu, tik svarbu jas vis labiau kreipti į dovanojimąsi bei pilnatvišką savęs įgyvendinimą, praturtinančius tarpasmeninius santykius šeimoje. Tai reiškia ne intensyvaus džiaugsmo akimirklų atsižadėjimą, bet jų sujungimą su kitomis dosnaus atsidavimo, kantrios vilties, neišven-

giamo nuovargio, pastangų siekti idealo akimirkomis. Gyvenimas šeimoje yra visa tai ir vertas būti išgyventas visas“ (AL 148). Tad Bažnyčios pirmutinė užduotis yra skelbti *Evangelii gaudium* – toks yra popiežiaus pirmo apaštališkojo paragavimo pavadinimas, – nes tik Evangelija atskleidžia tikrąjį džiaugsmą ir moko žmogaus širdį džiaugtis. „Tačiau mes tikime, jog Dievui patinka žmogaus džiaugsmas, kad jis visa sukūrė mūsų džiaugsmui (1 Tim 6, 17). Pratrūkime džiaugsmu jo švelnumo akivaizdoje, kai jis siūlo: *Mano vaike, jei turi iš ko, vaišinkis <...>. Neatsakyk sau šios dienos gėrybių* (Sir 14, 11. 14). Sutuoktinių pora taip pat atsiliepia į Dievo valią klausydamas šio biblinio paragavimo: *Gerą dieną džiaukis gerove* (Koh 7, 14)“ (AL 149). Evangelija atskleidžia žmogui džiaugsmą, o šeima yra jo pirmutinis lopšys. Kadangi santuoka gimsta iš sutuoktinių didelio troškimo surasti džiaugsmo pilnatvę, ji dažnai žlunga dėl to, kad tas troškimas nepatenkinamas. Paradoksalu, visi santuokoje siekia džiaugsmo ir visa įtikinamai žada džiaugsmą santuokoje, tačiau daugelio santuokos sandora nesunkiai išyra. Kodėl vis daugiau santuokų žlunga? Be to, ar galima sakyti, kad santuoka pavyko vien dėl to, kad sutuoktiniai išliko ištikimi vienas kitam iki pabaigos, nors santuokiniame gyvenime neišgyveno meilės džiaugsmo? Kitaip tariant, ar sutuoktiniai gali išgyventi santuokos pilnatvę tiesiog būdami ištikimi, ar vis dėlto būtina dar ir kur kas Gilesnė bei radikalesnė ištikimybė, suteikianti jų santuokiniam gyvenimui skonio? Šiandien atsiskyrimų ir skyrybų staiga pagausėjo, palyginti su keliais dešimtmečiais anksčiau, bet nesakoma, kad visos praeities santuokos buvo laimingos, nes truko, „kol mirtis mūsų neišskirs.“ Galbūt santuokos sandora buvo taip sudvasinta ir sumoralinta, kad vienas iš jos esminių pradinių elementų buvo nustelbtas. „Santuokoje puoselėtinas meilės džiaugsmas. Malonumo siekimas, tapęs viską nustelbiantis, užsklendžia mus siauroje aplinkoje ir neleidžia rasti kitų pasitenkinimo būdų. Džiaugsmas, priešingai, didina gebėjimą mėgautis ir leidžia paragauti įvairios tikrovės, taip pat ir gyvenimo tarpsniais, kai malonumas užgesęs. Todėl šventasis Tomas Akviniėtis sakė, kad žodis „džiaugsmas“ vartojamas širdies platumui pažymėti. Santuokinis džiaugsmas, išgyvenamas net tarp skausmų, verčia pripažinti, kad santuoka yra būtinas džiaugsmo ir vargo, įtampos ir atvangos, kančios ir išlaisvinimo, pasitenkinimo ir troškimo, susierzinimo ir malonumo derinys, tačiau visada kelyje į draugystę, kuri skatina sutuoktinius rūpintis vienas kitu: jie *vienas kitam padeda ir tarnauja*“ (AL 126). Tad kaip puoselėti bei palaikyti meilės džiaugsmą ilgoje ir dažnai monotoniškoje santuokinio gyvenimo tėkmėje? Ar užtenka paprasto abiejų sutuoktinių išpareigojimo? Ar jų valios bei pastangų gana jų meilės santykio džiaugsmui atgaivinti? Tai – klaidos, ardančios daugelio porų santykių ir vedančios į

dramatiškus bei neretai paradoksalius būvius. Būtent ne valia, bet „grožio dvasingumo“ pajauta leidžia sutuoktiniams suvokti bei branginti kito „didelę vertę“. „Grožis – kito didelė vertė, nesutampanti su jo fiziniu ar psichologiniu patrauklumu, – leidžia mums paragauti to asmens sakralumo nejučiant valdingo poreikio turėti. Vartojimo visuomenėje estetiškas jausmas nuskursta ir todėl džiaugsmas išblėsta. Viskas egzistuoja tam, kad būtų perkama, turima ir vartojama, – taip pat ir asmuo. Švelnumas, priešingai, yra meilės, kuri išlaisvina iš egoistinio troškimo turėti, apraiška. Jis verčia mus tartum virpėti nepaprasta pagarba kitam asmeniui ir baimingai stengtis jam nepakenkti ar neatimti jo laisvės. Meilė kitam taip pat apima troškimą kontempliuoti ir branginti tai, kas asmens būtyje gražu bei šventa ir yra už mano poreikių ribų. Šitai man leidžia siekti jam gėrio net tada, kai jis negali būti mano ar kai tapo fiziškai nepatrauklus, agresyvus ir erzina. Todėl nuo meilės, dėl kurios kam nors patinka kitas žmogus, priklauso, ar jis duos ką nors dovanai. Estetiškas meilės patyrimas reiškiasi kontempliuojančiu žvilgsniu, laikančiu kitą tikslu kaip tokiu, taip pat tada, kai jis yra pasiligojęs, pasenęs ar stokoja juslinio patrauklumo. Branginantis žvilgsnis labai svarbus ir jo šykštinti paprastai padaroma daug žalos. Ko kartais sutuoktiniai ir vaikai nepadaro, kad į juos būtų atkreiptas dėmesys ir atsižvelgta! Daug žaizdų atsiranda ir krizių kyla tada, kai nustojame vienas kitą kontempliuoti. Būtent tai išreiškiamą šeimose girdimais skundais ir padejavimais: *Mano vyras į mane nepažvelgia, atrodo, kad aš nematoma. Pažiūrėk į mane, kai su tavimi kalbu. Mano žmona į mane nebežiūri, dabar mato tik savo vaikus. Namie niekam nerūpiu, niekas manęs nemato, tarsi manęs nebūtų.* Meilė atveria akis ir įgalina pamatyti, be visa ko, koks vertingas yra žmogus“ (AL 127–128). Džiaugsmas nėra priedas, priklausantis nuo šeimos situacijos. Tai – esminė šeimos tapatybės dalis. Kai džiaugsmo stinga, šeimą arba ištinka krizė, arba ji kamuojasi diena po dienos. Reikia tikro ir gilaus dvasingumo, nes „tokį kontempliuojančios meilės džiaugsmą būtina puoselėti. Kadangi esame sukurti mylėti, žinome, jog nėra didesnio džiaugsmo, kaip dalytis gėriu: *Duok, imk ir būk sau vaisingas* (Sir 14, 16). Didžiausi gyvenimo džiaugsmi, kai galima rūpintis kitų laime laukiant Dangaus. Prisiminkime gražią sceną iš filmo „Babetės puota“, kur dosni virėja dėkojant apkabinama ir pagiriama: „O, kiek malonumo suteiksi angelams!“ Saldus ir guodžiantis yra džiaugsmas, kylantis iš malonumo suteikimo kitiems, iš matymo, kaip jie tuo mėgaujasi. Toks džiaugsmas, broliškos meilės vaisius, yra ne tuščiagarbio ir savanaudžio džiaugsmas, bet to, kuris myli ir kuriam patinka, kad mylimajam gera, – džiaugsmas, kuris išliejamas į kitą, ir jam pačiam tampa vaisingas“ (AL 129). Tik šitai gali įvykti tai, kas, anot žmogaus logikos, neįmanoma, būtent džiaugsmo atsinaujinimas „per skausmą. Pasak šventojo Augustino, *juo didesnis pa-*

vojus mūsųje, juo didesnis ir džiaugsmas nugalėjus. Kentėje ir drauge kovoje sutuoktiniai gali patirti, jog tai buvo verta pastangų, nes per tai jie įgijo kai ko gera, kažko bendrai išmoko arba galėjo geriau vienas kitą įvertinti. Nedaug žmogiškų džiaugsmų yra tokie stiprūs ir dideli kaip tas džiaugsmas, kai du vienas kitą mylintys žmonės pasiekia ką nors, kas jiems kainavo didelių bendrų pastangų“ (AL 130).

Šeimoje

Apmąstykite:

1) Žmonės tuokiasi, nes jaučia didžiulį džiaugsmą savo širdies mylimojo atžvilgiu ir trokšta įgyvendinti su juo ar ja savo gyvenimo svajonę, kuri yra laimė. Kodėl visa tai, kas akivaizdu, ne visada tampa tikrove?

2) Kas yra meilės džiaugsmas santuokiniame bei šeimyniniame gyvenime – idealas ar tikrovė? Koks idealas yra netikras ir koks tikras?

Igyvendinkime:

1) Esmė yra ne surasti džiaugsmą, bet mokytis tikrai džiaugtis. Kuria prasme turėtume mokytis tikrojo džiaugsmo ir kaip?

2) Kodėl santuokos ir šeimos krizė gali tapti dideliu meilės džiaugsmo šaltiniu?

Bažnyčioje

Apmąstykite:

1) Popiežius Pranciškus dažnai sako, kad pirmutinė Bažnyčios užduotis yra skelbti *Evangelii gaudium*, nes vien Evangelija atskleidžia tai, kas yra tikrasis džiaugsmas, bei tikrai pradžiugina žmogaus širdį. To skelbimas ne visada akivaizdus. Kodėl?

2) Šiandien labiau nei kada nors anksčiau Bažnyčios pastoracinė veikla kupina džiaugsmo. Ką tai reiškia ir kaip tai gali tapti tikrove mūsų krikščioniškosiose bendruomenėse?

Igyvendinkime:

1) Šiandien daug jaunų žmonių labai baiminasi tuoktis. Kaip Bažnyčia gali jiems padėti iš naujo atrasti Santuokos sakramente pašventintos meilės džiaugsmą?

2) Kaip Bažnyčia galėtų padėti šeimoms gyventi ir patirti tikrąją meilės džiaugsmą?

AR PATIKĖSIME MEILE?

VI Velykų sekmadienis (B)

Apd 10, 25–26. 34–35. 44–48; Ps 98, 1. 2–3ab. 3cd–4; 1 Jn 4, 7–10; Jn 15, 9–17

Kunigas Juozas Zdebskis teiginį: „Dievas yra meilė“ formulavo kaip dogmą. Kažin ar dogmų sąrašė tikrai rastume taip lakoniškai ir tiksliai nusakytą Dievo esmę.

Kai kurie tikėjimo teiginiai niekada nebuvo iškilmingai paskelbti atskiro Bažnyčios Susirinkimo kaip dogmos. Jiems neiškilo tokių išmėginimų kaip Jėzaus prigimties ar valios klausimui. Nors ir nedogmatizuoti, tačiau esantys pačiame Apreiškimo šaltinyje – Šventajame Rašte, o ypač Evangelijose, Jėzaus žodžiuose – jie apibrėžė krikščionybės esmę. Teiginys, kad Dievas yra meilė, yra viena esminių krikščionybės tiesų, kaip ir Prisikėlimas. Dievo trejybinių ryšių tarp dieviškųjų asmenų esmė yra meilė. Jo imanentinio gyvenimo peržengimas kuriant regimąją ir neregimąją visatą vyksta iš meilės. Jo savęs apiplėšimo tampant žmogumi priešzastis yra meilė. Jo auka ant kryžiaus žmonijai atpirkti yra iš meilės: „Iš grynios meilės, laisvu savo valios nutarimu“ (*Ef 1, 5*).

Dievas yra meilė. Tai esminis teiginys apie Dievą. Didysis įsakymas, apibendrinantis visą krikščionišką moralę, kviečia meile atsakyti į begalinę Dievo meilę. Ir jei aš tikiu į Dievą, bet netikiu, kad Jis yra meilė, nesu krikščionis. Tikėdamas Dievą, bet netikėdamas, kad jis yra meilė, galiu būti judaizmo ar islamo išpažinėjas, bet ne krikščionis. Ant tikėjimo Dievu-Meile briaunos balansuoja mūsų krikščioniškas tikėjimas, mūsų buvimas krikščionimis.

Jei išgirstume kvietimą: kas iš jūsų tikite, kad Dievas yra meilė, ženkit penkis žingsnius pirmyn. Turbūt visi drąsiai galėtume tai padaryti. Tačiau ar pajėgtumėte išsižadėti savo tikėjimo sužinoję, kad Dievas nėra meilė? Ar pajėgtumėte neiti pas Dievą, jeigu jis nėra meilė? Ar pajėgtumėte pasakyti: „Dieve, jei Tu nesi meilė, nenoriu būti su Tavimi nei šiame gyvenime, nei amžinybėje“?

Manau, kad daugelis iš mūsų nepajėgtume to padaryti: nesinori rizikuoti prarasti ką nors, ką galima gauti, kad ir iš nemylinčio Dievo.

Šios situacijos apmąstymas atskleidžia daug krikščionybės problemų. Mūsų tikėjimas labai dažnai yra tikėjimas į Dievą, kuris yra kažkas kita nei Meilė, kartais net kažkas labai tolimo Meilei. Ir tokiu tikėjimu mes žalojame ir save, ir kitus. Viena, rodos, pamaldi mote-

rėlė, kasdien švenčianti šv. Mišias ir priimanti šv. Komuniją, sako: „Aš nebendrauju su šiukšlėmis“, – ji taip vadina žmones, kurie klysta ar nusideda. Ir jai atrodo, kad jos tikėjimas teisingas, o Dangus jai – kone garantuotas. Bet ar toks elgesys panašus į Jėzaus? Jis „priima nusidėjėlius ir su jais valgo“ (*Lk 15, 2b*).

Tiesa, kad Dievas yra meilė, yra krikščioniškojo tikėjimo egzaminas. Tikėjimo į Jėzų – įsikūnijusį Dievą, apreiškusį, koks yra Dievas, – egzaminas.

Šį egzaminą išlaikyti labai sunku skaitant Senąjį Testamentą, kur į Dievo, įsakiusio „nežudysi“, lūpas sudėti paliepiamai naikinti ištisas tautas. Tiesa, biblistų aiškinimai „nuima“ nuo Dievo dalį atsakomybės dėl kraujo upių Senajame Testamente. Pasak jų, kai kurios knygos, pasakojančios, kaip žydai užgrobdavo kitų tautų teritorijas ir išžudydavo tų tautų žmones, buvo parašytos praėjus keliems šimtams metų po tų įvykių. Jose funkcionuoja tokia mąstymo schema: jei tokie žiaurūs dalykai įvyko, vadinasi, Dievas tai leido; tiems dalykams įvykti Dievas leido per žydų tautą; tad galima sakyti, kad Dievas liepė žydų tautai tai padaryti.

Žydai vadovavosi anuometine karo teise, raginusia išžudyti visus, kad neliktų galinčių atkeršyti pagal kraujo keršto įstatymą. Pareiga atkeršyti už giminaičio mirtį būdavo pavaldima kaip žemė ar kita nuosavybė.

Senajame Testamente ne kartą matome Dievą, kuris nėra meilė. Kaip skaitysime šiuos tekstus? Patikėdami Jo nemeile ar vis dėlto išsaugodami tikėjimą be įrodymų, paremtą vien Naujojo Testamento liudijimu? Ar patikėsime Meile, kuri paradoksaliai nepanaši į meilę?

Ryškiausia šviesa neįpratusiai akiai tampa tamsa. Gydytojas tėvas, pjaustantis savo sūnų, kad išoperuotų trūkusį apendicitą ar auglį, žvelgiant iš šalies ir nieko nežinant apie ligą, gali pasirodyti sadistas. Jobui, teisingai apkaltinusiui Dievą dėl visų savo nelaimių, Dievas pasiteisina vieninteliu argumentu: tu ne viską supranti.

Kokie rimti išbandymai ir iššūkiai tikėti Dievo meile buvo praeito amžiaus įvykiai: du pasauliniai karai, milijonų nekaltų žmonių kančia ir mirtys, koncentracijos stovyklos, tremtys, genocidai! Ir jei ne kryžius, Dievas tikrai neturėtų kaip pasiteisinti, kad, nepaisant visų žmogaus patiriamų baisių, Jis vis dėlto yra meilė.

Kažin ar verta gyventi vardan Dievo, kuris negyvena dėl žmogaus. Mūsų tikėjimas rodo Dievą, kuris dėl žmogaus sutinka paaukoti visa, kas brangiausia, –

savo laisvę, savo gyvybę, savo kraują, savo Sūnų. Vis-
ką. Jėzaus – Įsikūnijusio Dievo – gyvenimas nepalieka
argumentų suabejoti Dievo meile. Į tokį Dievą verta tik-
kėti. Vardan tokio Dievo verta gyventi. Tikėjimas į tokį
Dievą nežaloja žmogaus ir jo santykių su kitais.

Yra esminis skirtumas tarp Dievo, kuris nors ir duo-
damas begalinės vertės dovanas dėl to nepatiria jokio
nuostolio, ir Dievo, kuris apiplėšia save, ateina į pa-
saulį ir atiduoda viską, ką turi. Krikščionybė radikaliai
skiriasi nuo kitų religijų. Kitose religijose Dievo gai-
lestingumas yra visagalis, esančio virš visos kūrinijos,
laikysena, jam nieko nereikia duoti ką nors žmogui.
Krikščionybė visai kitokia. Jėzus atiduoda patį save.
Tai visai kitas Dievo „tipas“.

ŠIANDIEN SU APAŠTALAIS DŽIŪGAUKIME

Viešpaties Žengimas į dangų (Šeštinės)
Apd 1, 1–11; Ps 47, 2–3. 6–7. 8–9; Ef 4, 1–13; Mk 16, 15–20

Mišių pradžios maldoje mes ką tik prašėme: „Visa-
gali Dieve, užtvindyk mūsų širdis šventu džiaugsmu
ir nuoširdžiausiu dėkingumu.“ Kristaus Žengimas į
dangų yra tikrai džiaugsminga šventė. Nes šiandien –
hodie visa to žodžio prasme, reiškiančia praeito įvykio
sudabartinimą, mes švenčiame ne tik Viešpaties, bet
ir mūsų pergalės dieną; tą garbę, kurią pasiekė Kris-
tus – mūsų galva ir kuri laukia ir mūsų – Jo mistinio
kūno narių.

Vis dėlto šis didelis slėpinys yra kartais neteisingai su-
prantamas. Neseniai man teko perskaityti pasakojimą
apie vieną pradžioje uolų ir pamaldų jauną kunigą.
1970 metais, norėdamas atnaujinti savo žinias, jis da-
lyvavo modernios egzegezės kurse. Šis naujas mokslas
labai sutrikdė jo tikėjimą. Sugrįžęs į parapiją, jis nuste-
bino ir nuliūdino tikinčiuosius savo Šeštinių pamokslu
aiškindamas šios dienos slėpinį maždaug šitaip: „Kris-
tui mirus ant kryžiaus, mokiniai pamažu ėmė suprasti,
kad Viešpats buvo amžinai suvienytas su savo Tėvu ir
dabar Jis žada visiems tikintiesiems panašų paėmimą
pas Dievą, kuris jiems duos amžinąjį gyvenimą.“ „Vė-
liau, – sakė kunigas, – šv. Lukas išreiškė šią mintį sim-
boliškai, kaip Jėzaus kūno pakėlimą nuo žemės į viršų.
Toks vaizdinys buvo priimtinas tų laikų žmonėms, ku-
rie manė, kad žemė yra plokščia ir Dievas gyvena virš
dangaus skliautų. Bet šiandien jis nebeturi jokios pras-
mės. Mums reikia viską suprasti metaforiškai.“

Į kokį Dievą mes tikime? Atsakyti labai svarbu. Nes
nejučiomis imame panašėti į tą Dievą, į kurį tikime. Ir
kartais ateizmas, tikėjimas žmonijos pažanga ar moks-
lu labiau papuošia žmogų nei tikėjimas iškreiptu Die-
vo paveikslu, Dievu despotu, kuriam norisi įtikti, kad
kažką gautum.

Kunigas paklausė vaiką, koks svarbiausias krikščiony-
bės ženklas, tikėdamasis atsakymo „Kryžius“. O vai-
kas atsakė: „Meilė“, ir kunigas jo nebetaisė.

„Meilė yra iš Dievo. [...] Dievas yra meilė. [...] Meilė –
ne tai, kad mes pamilome Dievą, bet kad jis mus pami-
lo“ (1 Jn 4, 7. 8. 10). Amen.

Parengė kun. M. M.

Iš tikrųjų Kristaus pakilimas į dangų, ir ypač į debesį,
yra simbolis. Benediktas XVI rašo: „Kalbėjimas apie
debesį yra nedviprasmiškai teologinis kalbėjimas. Jė-
zaus pranykimas vaizduojamas ne kaip kelionė į to-
limas žvaigždes, bet kaip įžengimas į Dievo slėpinį.
Vieta, į kurią Jėzus su debesiu įžengė, nusakoma kaip
sėdėjimas arba stovėjimas Dievo dešinėje. Ką tai reiškia?
Omenyje turima ne kokia nors tolimesnė kosminė er-
dvė, kur Dievas, taip sakant, yra pasistatęs savo sostą...
Sėdėti Dievo dešinėje reiškia būti Dievo galios erdvei
dalininku... Atsiskiriantis Jėzus iškeliauja ne kažkur
į tolimą žvaigždyną. Jis įžengia į galios ir gyvenimo
bendrybę su gyvuojančiu Dievu, į Dievo viršenybę erdvės
atžvilgiu. Todėl Jis yra ne iškeliaujęs, bet paties Dievo
galia dabar visada čia, su mumis ir mums... Kadangi
Jėzus yra pas Tėvą, Jis yra ne toli, bet arti mūsų. Dabar
Jis nebėra kur nors vienoje konkrečioje pasaulio vie-
toje, kaip prieš savo „pakilimą į dangų“; atvirkščiai,
dabar savo pranokstančia erdve galia Jis yra visiems –
per visą istoriją – ir visur artimas bei pašaukiamas.“

Viešpaties įžengimo į dangų gili teologinė prasmė ne-
prieštarauja jo istorinei tikrovei. Apaštalai tikrai matė
Jėzų, žengiantį į dangų, ir kartu suprato, kad jis, bū-
damas dabar Dievo dešinėje, nenutolo nuo jų. Iš ti-
krųjų kai kurie teologai kelia kitų prieštaravimų: vieni
mano, kad Luko paminėtas 40 dienų laikotarpis yra
simboliškas ir kad galbūt Kristaus pasirodymai tęsėsi
kur kas ilgiau. Kiti teigia, jog Kristus kaip žmogus jau
buvo galutinai pašlovintas prisikėlimo akimirka – jam
nereikėjo žengti į dangų 40 dienų po to, kad gautų pa-
pildomą garbę iš Tėvo.

Pabandykime atsakyti į tokius prieštaravimus remdamiesi Katalikų Bažnyčios katekizmu. Katekizme rašoma: „Kristaus kūnas buvo iš tikrųjų pašlovintas nuo pat jo prisikėlimo momento; tai parodė naujos, antgamtinės, tokiomis ir išliksiančios jo kūno ypatybės. Tačiau per tas keturiasdešimt dienų, kai jis su savo mokiniais bendrai valgė ir gėrė, aiškino jiems apie Dievo karalystę, jo garbę dar dengė paprasta žmogiška išvaizda. Paskutinis Jėzaus pasirodymas baigėsi galutiniu Jėzaus, kaip žmogaus, įžengimu į dieviškąją garbę; tai simbolizavo debesis ir dangus, kuriame jis dabar sėdi Dievo dešinėje.“

Atkreipkime pirmiausia dėmesį, kad Katekizmas kalba apie 40-ties dienų prisikėlusio Kristaus buvimą žemėje kaip apie grynai istorinį faktą. Iš tikrųjų Naujasis Testamentas mini ne tiek daug prisikėlusio Jėzaus pasirodymų – juos beveik įmanoma suskaičiuoti ant rankų pirštų. Nėra jokios priežasties, kodėl jie negalė-

tų sutilpti į Luko paminėtą 40 dienų laikotarpį. Tiesa sakant, skaičius 40 Senajame Testamente dažnai turi ir simbolinę reikšmę. Kodėl gi Dievui nesutvarkius išganyimo įvykių pagal tą patį biblinį ritmą?

Apie Kristaus garbę Katekizme sakoma, kad keturiasdešimt dienų ji buvo pridengta paprastos žmogiškos išvaizdos. Vėliau, po Žengimo į dangų, Jėzus pasirodys Sauliui kelyje į Damaską, o tasai bus parbloškintas ir apakintas jo dangiškosios šlovės spindėjimo. Tai parodo, jog prisikėlusio ir Dievo dešinėn pakelto Kristaus šlovės spindėjimas skiriasi; tą ir išryškino istorinis ir drauge transcendentinis Žengimo į dangų įvykis.

Todėl šiandien su apaštalais džiūgaukime dideliu džiaugsmu švęsdami vieną didžiausių išganyimo istorijos įvykių. Prašykime malonės, kad pagal Viešpaties pažadą jis galėtų visada gyventi su mumis žemėje ir mes su juo danguje.

„JI YRA TAS ASMUO MEILĖ, ASMUO DOVANA“

Šventosios Dvasios atsiuntimas – Sekminės
*Apd 2, 1–11; Ps 104, 1ab. 24ac. 29bc–30. 31. 34;
Gal 5, 16–25; Jn 15, 26–27; 16, 12–15*

Kaip žinome, Sekminių dieną ypatingai garbinama Šventoji Dvasia. Bet gal reikėtų paklausti, kas iš tikrųjų yra ši Dvasia? Žinoma, nesame panašūs į tuos vyrus, kuriuos sutiko šv. Paulius Efeze ir kurie jau i tikėję Kristų dar nežinojo, kad yra Šventoji Dvasia. Jinau mums yra duota, ji gyvena mumyse. Mes galime pajusti jos artumą ir įkvėpimus. Tačiau kartais mūsų protui labai sunku įsivaizduoti Šventąją Dvasią arba tiesiogiai, sąmoningai palaikyti su ja asmeninius santykius. Dėl įvairių priežasčių ji mums dažnai atrodo pasislėpęs Dievas, nežinomas dieviškasis Asmuo.

Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad net pats Šventosios Dvasios vardas nepadedą mums geriau jos suprasti. Šis pavadinimas gali neatskiriamai atitikti visą dievybę: Dievas – Tėvas ir Sūnus irgi yra Dvasia; abu yra šventi. Aišku, kad Tėvo ir Sūnaus asmeninės savybės yra labiau prieinamos mūsų suvokimui. Jėzus, įsikūnijęs Dievo Sūnus, gyveno tarp mūsų, jis turi žmogišką veidą; Evangelija perteikia jo žodžius ir gestus.

O kai Jėzus kalba apie savo Tėvą, mūsų žemiškosios tėvystės patirtis mums padeda suprasti, apie ką jis

kalba. Kita vertus, minėdamas Šventąją Dvasią, Raštas dažniausiai vartoja tokius simbolius, kaip balandis, patepimas, ugnies liežuviai, vėjas arba kvėpavimas, gyvasis vanduo. Iš to gali susidaryti nuomonė, kad Dvasia yra daugiau beasmenė Dievo jėga, negu atskiras dieviškasis Asmuo. Šis klaidingas įspūdis yra pataisomas kai kuriose svarbiose Naujojo Testamento vietose. Kristus sako, kad po jo iškeliavimo Tėvas atsiųs Dvasią kaip „kitą Globėją“; tai reiškia, kad ji yra Asmuo kaip Jėzus. Dvasia pažįsta giliausias Dievo širdies paslaptis. Ji veikia tarp žmonių su karališka laisve liudydama, sprenddama apaštalavimo klausimus, pūsdama arba kvėpdama kada ir kur nori, žadindama šlovinimo bei užtarimo maldas su neišsakomais atodūsiams. Ankstyvosios Bažnyčios liturginiuose kreipiniuose minima ir šlovinama Šventoji Dvasia kartu su dviem kitais dieviškaisiais asmenimis, pačiam Kristui įsakant teikti krikštą „vardan Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios“.

Trejbėbės viduje Šventoji Dvasia yra bendrystės ryšys tarp Tėvo ir Sūnaus. Nuo amžinybės Tėvas save pažįsta ir išreiškia Sūnuje, kuris yra jo Žodis ir tobulas paveikslas. Tėvas ir Sūnus myli vienas kitą, jie nuolat atsiduoda vienas kitam. O Šventoji Dvasia kaip trečiasis Asmuo išreiškia šią meilę ir dovaną. Ji yra Tėvo ir Sūnaus bendros meilės alsavimas, jų širdies plakimas. Ji yra amžinasis džiaugsmas, muzika, kylanti iš

Dievo širdies. Graikų Bažnyčios tėvai aprašo Trejybės gyvenimą kaip *perichoresis* – „šokį ratu“, kuriame dieviškieji asmenys sukasi vienas į kitą amžinosios meilės tėkmėje. O Šventoji Dvasia vadovauja šiam šokiui ir duoda jam ritmą. Nes, kaip rašė šv. popiežius Jonas Paulius II, „ji yra tas Asmuo Meilė, Asmuo Dovana“.

Be to, savo Sūnuje Tėvas pažįsta ne tik save, bet ir visus dalykus, savo kūriniją ir išganymo darbą. Panašiai Šventojoje Dvasioje Dievas myli ne tik save, bet ir visą kūriniją. Šventosios Dvasios meilėje jis myli ir pasirinko kiekvieną iš mūsų, jos meile jis nustato visų dalykų paskutinį tikslą, kuriame slypi kartu Dievo garbė ir jo įsūnytų vaikų išganymas.

Šventosios Dvasios veikimas jos žemiškoje misijoje visiškai atitinka jos vaidmenį Trejybėje. Ji dabar apsidėšia kaip vienintelė Šventoji Dvasia, t. y. Dievo meilės alsavimas, kuris pašventina ir duoda tikrą gyvybę. Jos uolus ir veiksmingiausias troškimas – visa nuskaidrinti ir perkeisti į meilę, visus suvienyti ir vesti pas Tėvą

per Jėzų Kristų. Pradžioje ji artinasi prie mūsų sielos labai švelniai, niekada savęs neprimesdama. Jeigu ją atstumiamė, ji greit nuliūdusi pasitraukia. O jei trokštame ir karštai meldžiamė jos atėjimo, ji ateina kaip deganti liepsna ir kaip srauni gyvojo vandens upė. Į mūsų širdį Dvasia įlieja Dievo meilės, Kristaus meilės, kuri žadina mus gyventi nebe sau, bet tam, kuris už mus mirė ir buvo prikeltas. Šventosios Dvasios galia mes įstengsime labiau suvokti dieviškuosius slėpinius ir šlovinti Viešpatį pačia Dievo kalba. Dvasia mums duos taip pat išminties ir gailėstingumo žodžius, gebančius paguosti žmones ir atsakyti į jų esmingiausius gyvenimo klausimus.

Yra aišku: visos malonės, visi pašaukimai kyla iš Dvasios. Jos atsiuntimas apaštalams ir Bažnyčiai yra svarbiausias ir puikiausias Kristaus mirties ir prisikėlimo vaisius. Velykų laiko pabaigoje prašykime kartu su Marija, trečiojo dieviškojo Asmens sužadėtine ir tobulu paveikslu, malonės visada priimti Šventosios Dvasios šviesą ir džiaugsmą.

ŠVENČIAUSIOJI TREJYBĖ – MŪSŲ VILTIS IR DŽIAUGSMAS

Švenčiausioji Trejybė

Įst 4, 32–34. 39–40; Ps 33, 4–5. 6. 9. 18–19. 20. 22;

Rom 8, 14–17; Mt 28, 16–20

Dievo kaip Trejybės apsidėškimas yra aukščiausias ir kartu mums artimiausias krikščionių religijos slėpinys. Krikšto dėka mes dalyvaujame Švenčiausiosios Trejybės gyvenime. Šventosios Dvasios įkvėpti, Kristaus, Dievo amžinojo Žodžio, apšviesti, vienybėje su juo galime nuolat šaukti *Abba* – vadindami Dievą savo Tėvu. Be to, kiekvieną dieną ir valandą beveik kiekvienoje maldoje, po kiekvienos psalmės ir kiekvienu kryžiaus ženklų Bažnyčia mini tris dieviškuosius Asmenis ir juos garbina. Galite paklausti, jeigu taip, kam reikia skirti atskirą dieną Švenčiausiajai Trejybei? Yra įvairių atsakymų į šį klausimą. Tačiau galime sakyti, kad, laikui bėgant, Velykų slėpinio kasmetinis šventimas įkvėpė tikinčiųjų troškimą giliau apmąstyti Trejybę, sąmoningiau bendrauti su ja. Šį teiginį puikiai iliustruoja Trejybės šventės atsiradimas liturgijos istorijoje, taip pat vienas įdomus ir retai pastebimas liturginis Vakarų ir Rytų Bažnyčių sutapimas.

Jau Bažnyčios tėvų laikais liturginiai metai įgijo savo pagrindinę struktūrą, kuri iš esmės liko nepakitusi

tiek rytuose, tiek ir vakaruose: prasidėdamas adventu, eidamas per Kalėdas, gavėnią, Velykas ir Šeštines, liturginis ciklas užsklendžiamas Šventosios Dvasios atsiuntimu Sekminių dieną. Šitaip kasmet sudabartinama visa dieviškoji ekonomija, per kurią trys dieviškieji Asmenys mums atnešė išganymą. Vėliau abi krikščioniškos liturginės tradicijos rutuliojosi atskirai, bet labai dažnai, Šventosios Dvasios vedimu, jos ėjo ta pačia kryptimi. Atsitiko taip, kad Rytų krikščionys Sekminių dieną ėmė šlovinti Švenčiausiają Trejybę. Sekminės jiems tapo Trejybės švente, o ugnies liežuvių bei kalbų dovanos nukeltos į kitą dieną, pirmadienį po Sekminių. Šis paprotys grindžiamas mintimi, kad po Kristaus prisikėlimo Šventoji Dvasia pirmiau apreikšta ir dovanota kaip mus vedantis į visišką bendrystę su visa Trejybe Asmuo ir tik po to kaip Bažnyčios misijos ir jos įvairių charizmų įkvėpėja.

Tuo tarpu Vakaruose per Sekmines Katalikų Bažnyčia apmąsto Šventosios Dvasios pašvenčiamąją malonę. Tai išlieta į mūsų širdis Dievo meilė ir kartu ją lydintis septynios Šventosios Dvasios dovanos. Aukščiausios šių dovanų – supratimas ir išmintis. Supratimo dovana atveria mūsų protą, kad galėtume giliau suvokti tikėjimo tiesas, o ypač pirmąją tiesą – patį Dievą.

Išmintis savo ruožtu išplečia mūsų širdį, kad galėtume džiaugtis Dievu Tiesoje ir visada ilsėtis joje. Supratimo bei išminties dovanų skatinama, Katalikų Bažnyčia nuo viduramžių pradžios jautė poreikį nustatyti, kad kasmet, pasibaigus Velykų laikui, pirmasis sekmadienis po Sekminių būtų paskirtas Švenčiausiosios Trejybės garbei. Štai kodėl švenčiame šią didžią iškilnę. Gal įdomu pridėti, jog šiomet ortodoksai (stačiatikiai) Velykas ir Sekmines švenčia viena savaitė vėliau negu mes. Tai reiškia, kad šiandien yra jų Sekminės, kaip minėjome, – Trejybės šventė. Tai mums proga tą pačią dieną, vienbalsiai su jais garbinti ir šlovinti mūsų didingą bei gailęstingą triasmenį Dievą bei Gelbėtoją.

Tačiau visa, kas iki šiol pasakyta, yra tik įvadas į pamokslą. Pati liturgija yra šios dienos geriausia homilija. Tikėjimo išpažinimas, kurį netrukus sukalbėsime kartu, puikiai aiškina ir atskleidžia Kristaus žodžius, girdėtus Evangelijoje: „Eikite ir padarykite mano mokiniais visų tautų žmones, krikštydami juos var-

dan Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios.“ Šiandien labiausia tinka kalbėti Nikėjos Tikėjimo išpažinimą, nes tai visuotinės Bažnyčios brandus mąstymas apie triasmenio Dievo slėpinį ir jo išganymo darbą, tai Rytų ir Vakarų krikščionių bendras lobis. Jame kiekvienas sakinytis ir žodis labai reikšmingas, kiekviena raidė turi auksinį svorį ir buvo ne kartą kankinių krauju apginta. Sukalbėsime šį Išpažinimą šiandien itin entuziastingai. Džiūgaukime visa širdimi įtikėję visagalį ir mylintį mūsų Tėvą, jo vienintelį Sūnų, mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, ir Šventąją Dvasią, kylančią pirmiausia iš Tėvo širdies kaip meilės dovana savo Sūnui; ji kyla taip pat iš Tėvo ir Sūnaus, kaip jų vienybės ir meilės ryšys. Ji yra mums dovanota kaip Dievo meilė, išlieta į mūsų širdis. Švenčiausioji Trejybė – tai mūsų viltis, mūsų begalinis džiaugsmas, mūsų rojus. Garbė Dievui – Tėvui ir Sūnui, ir Šventajai Dvasiai dabar ir per amžių amžius. Amen.

Parengė t. Grigalius Casprini OSB

Nauji leidiniai

Romualdas Dulskis. Konfucijus ir Kristus. Konfucianistinė žmogaus pasaulimo vizija krikščioniškam kontekstui. – Kaunas: Akademines krikščionybės ir religijų dialogo institutas, 2018. – 304 p.

Daugeliui mūsų, Vakarų pasaulio žmonių, Kinija vis dar yra *terra incognita*. Nors ne vienas esame šį tą girdėję apie konfucianizmą, bet Kiniją, ypač šiandienę, valdomą komunistų partijos, laikome veikia filosofine ir religine dykra, o ne šalimi, kurioje slypi ištiesi išminties klodai. Ką tik pasirodžiusios knygos „Konfucijus ir Kristus“ autorius, kun. prof. teol. dr. Romualdas Dulskis, priešpriešinti ir kartais netgi supriešinti nagrinėjamus objektus linkusiam žmogui siūlo visiškai kitokią prieigą prie konfucianizmo. Tai komparatyvistinis kelias, padedantis krikščioniui geriau suvokti ne tik Konfucijaus mokymą, bet ir savąją tapatybę, mokantis atvirumo nuostatos, būtinos norint skelbti Jėzų kitos kultūros žmonėms.

„Konfucijus ir Kristus. Konfucianistinė žmogaus pasaulimo vizija krikščioniškam kontekstui“ – nuodugni ir gili knyga. Autorius po kruopelę surinko daugybę istorinių faktų, išgvildeno Konfucijaus ir jo sekėjų mokymą, neišleisdamas iš akių ir praktinio jo aspekto, ir visa tai sudėliojo į darnią mozaiką, atskleidžiančią konfucianizmo platumą, išryškinančią pagrindines žmogaus Kelio, Dangaus Kelio, Likimo sąvokas, mokymo, mokinystės, pasaulimo, kankinystės sampratą ir jų sąsajas su krikščioniškąja savimone. Konfucianizmas skaitytojo akims atveriamas ne tik kaip asmens, bet ir kaip visuomenės išminties (turima galvoje ir politinė bei socialinė išminties plotmės) bei tobulėjimo kelias, nuosekliai jį gretinant su krikščionio šventėjimo keliu, vedančiu į šventumą.

Veikale „Konfucijus ir Kristus“ autorius skaitytoją skatina suvokti, kad kaip nė vienas žmogus nėra sala, taip ir nė viena religija nelaikytina sala. Dažnai tereikia įveikti puikybės ir baimės sienas, kad atsivertų tai, kas iki tol buvo nepažinu. Ši knyga drauge yra ir kvietimas žmogui dar geriau pažinti save ir atrasti savąjį pasaulimą, neišmėtant dieviškosios išminties sėklų, o jas atpažįstant ir leidžiant joms sudygti savosios širdies dirvoje. Trokšdami skelbti kitiems Kristų ir norėdami, kad mūsų liudijimas būtų įtikinamas, turime ugdytis pagarbos nuostatą ir stengtis atliepti Kristaus siekį „Kad visi būtų viena“ (plg. Jn 17, 21).

Walter Kasper

Diakonas eklesiologiniu požiūriu dabartinių iššūkių Bažnyčioje ir visuomenėje akivaizdoje

1. Diakono tarnyba

Jau vien teiginys, kad mūsų Bažnyčioje diakonatas yra esminė, šiandien net būtina tarnyba, gali sukelti karštus debatus. Diakonatas dar toli gražu ne visose vietinėse Bažnyčiose yra savaimė suprantamas dalykas. Tai rodo ir terminologinis netikrumas. Kunigo atveju paprastai kalbama apie šventimus, diakono – neretai vis dar tik apie priėmimą tarnybon. Kita vertus, pasauliečių įgaliojimo eiti bažnytinę tarnystę šventės kai kur išoriškai primena šventimus. Galiausiai ir diakono tarnybos teologinio supratimo atžvilgiu, praslinkus daugiau nei trisdešimčiai metų nuo Susirinkimo, dar likę nemažai neišsiaiškintų bei ginčytinų dalykų. Vis dar pasitaiko skirtingų teologinių sampratų, iš kurių išplaukia skirtingos pastoracinės diakono užduotys.

Susirinkimo tėvus imtis nuolatinio diakonato atnaujinimo, kaip žinome, paskatino skirtingi motyvai:

– Vieni horizonte regėjo būsimą „kunigų stygių“ ir tikėjosi, jog nuolatinis diakonas sumažins našta vis labiau diasporos situaciją primenančiose senosiose vietinėse Bažnyčiose ir misionieriaujančiose jaunosiose vietinėse Bažnyčiose (1).

– Kiti persiėmė jau iki Susirinkimo atsiradusių diakonato ratelių idėjomis ir siekė sustiprinti Bažnyčios diakoniją (2).

– Tretiems principinis klausimas įvedant nuolatinį diakonatą buvo nuolatinio diakono celibato ir apskritai celibato klausimas (3).

Celibato klausimą ypač akcentavo nuolatinio diakonato įvedimo priešininkai. Jie baiminosi, jog kils klausimas dėl kunigų celibato. Šio klausimo čia nesvarstysiu, lygiai kaip moterų diakonato klausimo. Šios problemos atskirai aptartinos kitomis progomis. Be to, toliau remsiuosi pozicija, jog diakonato, Susirinkimo sumanyto kaip savarankiška šventimų pakopa, nevalia suprasti remiantis kunigų stygiaus prielaida, kaip trūkstamų kunigų pakaitalo. Todėl didžiausią dėmesį skirsiu antroje vietoje įvardytam motyvui. Manau, kad perspektyvias kryptis diakonatui galima nubrėžti remiantis diakonija.

Nuolatinio diakonato įvedimą įvairiose pasaulinės Bažnyčios vyskupijose parengė pastoraciniai poreikiai bei patirtis. Tai lėmė judėjimas „iš apačios“, pirmiausia vadinamuosiuose diakonato rateliuose. Tokius judesius „iš apačios“ skatino jau popiežius Pijus XII, o vėliau pasaulinės Bažnyčios vyskupai šitai įtraukė į Vatikano II Susirinkimą. Atitinkamai Vatikano II Susirinkimo diskusijose labiau vyravo pastoraciniai – pragmatiniai, o ne teologiniai aspektai. Vis dėlto pamatiniai teologiniai svarstymai, pirmiausia Karlo Rahnerio, Yves'o Congaro ir kitų, netrukus išnirio, ir greitai paaiškėjo, kad diakonatas yra ne pasauliečių apaštalavimo, bet ypatinga su šventimais susijusios tarnybos Bažnyčioje forma. Vatikano II Susirinkimas tokią sampratą patvirtino ir ji vėlesniu laikotarpiu įsitvirtino.

Vatikano II Susirinkimas diakonatą laiko Bažnyčiai labai reikalinga tarnyba. Jis – kaip nedviprasmiškai teigiama – įgalino įvesti nuolatinį diakonatą, nes jo teologinei esmei priklausančias užduotis plačiose srityse kitaip sunku įgyvendinti (LG 29).

Bažnytinės tarnybos teologijos pagrindai įpareigojami suformuluoti Konstitucijoje apie Bažnyčią *Lumen gentium*. Sykiu pateikiamas pamatinis teiginys, kad ir diakonatas, ir presbiteratas priklauso su sakramentiniais šventimais susijusiai tarnybai, suteikiamai rankų uždėjimu ir malda, o tos tarnybos pilnatvę turi episkopatas (LG 28 ir t.; plg. 41; OE 17; AG 16). Kas bent kiek išmano teologijos istoriją, tas žinos, kad tokia ištara Susirinkimo laikotarpiu buvo toli gražu ne savaimė suprantama. Mat šia ištara, apeinant Viduramžius, remiamasi pirmųjų amžių liturgija ir teologija. Tuo pralaužiamas viduramžiškas bažnytinės tarnybos susiaurinimas, kai į ją buvo žvelgiama tik kunigo konsekracijos galios požiūriu. Tokia viduramžiška samprata nei vyskupo, nei diakono šventimų neleido suprasti kaip sakramento.

Atnaujinimas tapo įmanomas remiantis senosios Bažnyčios šventimų liturgija ir Bažnyčios tėvų teologija. Šių senesniųjų tradicijų šviesoje Susirinkimas galėjo magisteriškai išaiškinti, kad diakonatas, presbiteratas ir episkopatas priklauso *vienai* sakramentinei Bažnyčios tarnybai. Tad diakonato kaip sakramentinės tarnybos Bažnyčioje atnaujinimas kilo ir iš pastoracinio dėmesio dabarties poreikiams, ir iš teologinio dėmesio autoritetingiems Bažnyčios tikėjimo šaltiniams. Tik šitokia dvejopa kilmė galėjo suteikti diakonato atnaujinimui Bažnyčioje įpareigojantį pavidalą.

Svarbių naujų išvalgų Susirinkimas pasiekė ir svarstydamas episkopato, presbiterato ir diakonato santykį. Iki Vatikano II Susirinkimo įvairius šventimų laipsnius

buvo galima suprasti kaip kylančios karjeros tarpšnius. Susirinkimas požiūrį apgręžė. Kaip ir senoji Bažnyčia, Susirinkimas pradeda nuo vyskupo bei priskiria jam Šventimų sakramento pilnatvę (LG 21). Diakonas ir kunigas pagal atitinkamą laipsnį dalijasi viena sakramentine tarnyba, kurios pilnatvė tenka vyskupui. Abu – diakonas ir kunigas – yra vyskupo bendradarbiai, tad priklauso nuo vyskupo ir yra pavaldūs jam. Diakonai ir kunigai tarnauja pavaduodami vyskupą, kuriam dėl užduočių gausos reikia bendradarbių ir pagalbininkų.

Diakonai, būdami pavaldūs vyskupui, netampa vien vyskupo parankiniais. Tikrasis sakramentinių šventimų teikėjas yra pats Jėzus Kristus; šventimais iššventinamajam išpaudžiama neišdildoma žymė (*character indelebilis*), kuria jis padaromas panašus į Kristų, Aukščiausiąjį Kunigą, Ganytoją ir Vyskupą. Tad šventimais ir iššventinamuoju vyskupas absoliučiai nedisponuoja; iššventinamajam Šventimų sakramento tiesiogine sąsaja su Kristumi suteikiamas tam tikras savarankiškumas ir tam tikra asmeninė atsakomybė, kuriuos vyskupas privalo gerbti. Tad vyskupas, kunigas ir diakonas, kiekvienas skirtingu būdu, yra Jėzaus Kristaus misijos dalininkai ir todėl privalo broliška bei kolegialiai bendradarbiauti. Kunigai ir diakonai nėra tiesiog vyskupo pavaldiniai, bet turi būti jo traktuojami kaip broliai ir draugai.

Galiausiai iš skirtingos dalies Jėzaus Kristaus tarnyboje išplaukia tam tikri padariniai siekiant išsamiau nusakyti kunigo ir diakono tarnysčių santykį. Kol diakonatas laikytas pereinamąja pakopa pakeliui į kunigystę, diakonas hierarchijoje stovėdavo žemiau nei kunigas. Tokią hierarchinę tvarką iš pirmo žvilgsnio, rodos, dar galima išvelgti LG 29: „Vienu laipsniu žemiau stovi diakonai...“ Tačiau, pažvelgus atidžiau, paaiškėja, kad čia kalbama ne apie diakono žemesnę nei kunigo padėtį, bet apie menkesnę diakono dalyvavimą vyskupo tarnyboje. Tai nedviprasmiškai patvirtinama LG 28, kur rašoma: „Kristus, kurį Tėvas pašventino ir pasiuntė į pasaulį (Jn 10, 36), paskirdamas apaštalus, jų įpėdinius, tai yra vyskopus, padarė savo pašventimo ir pasiuntinybės dalininkais, o vyskupai savo tarnybos pareigas įvairiu laipsniu teisėtai perdavė įvairiems Bažnyčios nariams. Todėl Dievo įsteigtąją bažnytinę tarnybą atlieka įvairaus luomo asmenys, nuo seno vadinami vyskupais, kunigais ir diakonais.“ Tad skirtingus buvimo vyskupo tarnybos dalininkais laipsnius atitinka skirtinga tvarka. Vyskupui talkina, taip sakant, dvi rankos, turinčios skirtingas užduotis, bet privalančios bendradarbiauti.

„Šitai reiškia, kad atsisakyta tradicinės šventimų teologijos, kur šventimai būdavo suprantami kaip kylančių

hierarchinių laiptų pakopos, o vyskupo tarnyba – kaip neesminis kunigo šventimų priedas“ (4). Dabar kalbėtina apie skirtingų dalių vyskupo tarnyboje šventimų teologiją ir todėl apie diakono tiesioginį pavaldumą vyskupui, apimančią brolišką bendradarbiavimą su kunigais, kurie irgi yra vyskupo tarnybos dalininkai.

Tokia paskutinio Susirinkimo samprata atitinka pirmųjų šimtmečių požiūrį. Jau Paulius mini diakonus kaip tiesiogiai susijusius su *episkopoi* (Fil 1, 1). Ignatas Antiochietis diakonus vadina savo (t. y. ne kunigų) bendradarbiais (*syndouloi*) (Phil 4; Smyrn 4, 1; Eph 2, 1; Magn 2, 1). Anot Ipolito „Apaštalų tradicijos“, diakonai pašaukiami „ne kunigauti, bet tarnauti vyskupui ir vykdyti jo užduotis“ (Trad. apost., 8). *Didascalia apostolorum* išpėjama: „Vyskupai ir diakonai, būkite vienos nuomonės, nes esate vienas kūnas.“ Diakonas net vadinamas „vyskupo ausimi, lūpomis, širdimi ir siela“ (Didasc. II, 44). Kurį laiką diakonų padėtis greta vyskupo, regis, buvo tokia galinga, kad – pasak Jeronimo ir Ambroziasterio – kunigai energingai dėl to protestavo.

Išsiaiškinę, kad diakonatas yra su sakramentiniais šventimais susijusios bažnytinės tarnybos dalininkas ir savita šios vienos tarnybos apraiška, dabar turime išsamiau pasidomėti, koks yra konkretus diakono tarnybos turinys.

Tai, kas svarbiausia, pasakoma LG 29 sutrumpintai cituojant Ipolito „Apaštalų tradiciją“. Susirinkimas pabrėžia, kad diakonas iššventinamas „ne kunigauti, bet tarnauti (*ministerium*)“. Tad kunigo tarnyba ir diakono tarnyba aiškiai skiriamos. Diakonas nėra „minikunigas“, priemonė kompensuoti kunigų stygių. Diakono tarnyba nėra ir pereinamoji pakopa pakeliui į kunigo tarnybą. Tai – savarankiška tarnyba. Ji yra savarankiška Jėzaus Kristaus Bažnyčioje įsteigtos tarnaujamosios pareigybės apraiška.

Iššventinimas „tarnauti“ reiškia tai, kad diakonui ypatingu būdu pavedama krikščioniškoji diakonija. Jau Apaštalų darbuose minima, jog apaštalai vieni nepajėgė tarnauti prie stalų; dėl to, kad nenorėjo apleisti žodžio tarnybos, jiems prireikė pagalbininkų (Apd 6, 2). Jau Ignatas Antiochietis sako, jog diakonams patikėtas Jėzaus Kristaus tarnavimas (Eph 2, 1), o Ipolitas kalba apie diakonų rūpinimąsi ligoniais ir kad apie tai jie turi pranešti vyskupui (Trad. apost. 8; plg. Didasc. II, 44). Tad diakonai senojoje Bažnyčioje vyskupo pavedimu daugiausia rūpindavosi vargšų globa. Susirinkimas pabrėžtinai cituoja, kad diakonai, atmindami Polikarpo priesaką, „tebūnie gailėstingi, uolūs, tesilaiko Viešpaties, tapusio visų tarnu, tiesos“ (Phil 5, 2; cit. LG 29).

Savaime suprantama, mylėti artimą ir broliškai tarnauti pagal Kristaus pavyzdį Krikšto ir Sutvirtinimo sakramentais įpareigojamas kiekvienas krikščionis. Lygiai taip pat savaime suprantama, kad tarnavimas – kaip nenuilstamai pabrėžia Vatikano II Susirinkimas – būdingas bažnytinei tarnybai, vadinasi, ir kunigo bei vyskupo tarnybai. Ypač aiškiai tai išreiškiama LG 24: vyskupo pareigos yra „tikras tarnavimas; Šventasis Raštas jas prasmingai vadina *diakonia*, tai yra tarnyba (plg. *Apd* 1, 17 ir 25; 21, 19; *Rom* 11, 13; *1 Tim* 1, 12).“ Tad vykdyti Jėzaus Kristaus diakoniją Kristaus vardu vargšų bei visokiausių kenčiančiųjų atžvilgiu bei skatinti ją Bažnyčioje pavesta vyskupams, kunigams ir diakonams. Vyskupas per šventimus tam netgi įpareigojamas atskirai ir pabrėžtinai. Diakonas yra ypatingas šios vyskupo užduoties tarnauti dalininkas. Jis „turi ypatingu būdu atstovauti visos bažnytinės tarnybos diakoniniam matmeniui, t. y. Jėzaus Kristaus tarnavimui Bažnyčioje“ (5).

Toks diakono diakoninis tarnavimas nėra vienpusiška socialinė karitatyvinė užduotis. Diakonas nėra išventintas socialinis darbuotojas. Ignotas Antiochietis, turėdamas priešais akis *1 Kor* 4, 1, diakonus vadina „Jėzaus Kristaus slėpinio diakonais“. „Mat jie yra ne valgių ir gėrimų diakonai, bet Dievo Bažnyčios tarnai“ (*Trall* 3, 3; cit. LG 41). Jie yra „glaudžiau susieti su altoriumi“ (AG) ir, be to, yra skelbimo tarnybos dalininkai (*SC* 35, 4; *DV* 25).

Yra ne tik materialių vargšų, bet ir dvasios skurdžių, ieškančiųjų ir neretai apleistųjų. Todėl ir skelbimas yra tarnavimas žmonėms. Pamokyti nežinančių nuo seno buvo dvasinio gailingumo darbas, kuris šiandien dėl orientacijos stygiaus ypač svarbus. Panašiai krikščioniškojo tarnavimo darbu laikyta ir užduotis eucharistines dovanas nuo altoriaus nugabenti ligoniams bei mirštantiesiems; ši diakono užduotis esminė buvo nuo pat pradžių. Galiausiai meilės ir gailingumo darbas yra lankyti vienišus žmones, juos burti ir taip statydingai krikščionišką bendruomenę. Tad diakono tarnybai priskirtini visi pagrindiniai bažnytinės tarnybos matmenys – *martyria*, *leiturgia* ir *diakonia* siauresne prasme.

Profesorius H. Hoppingas, pats diakonas, šitai taip formuluoja: „Kunigai atstovauja vyskupui tam tikroje vietoje, t. y. bendruomenėse, ir būtent per tai, kad yra atsakingi už jiems patikėtos bendruomenės vadovavimą; todėl jie taip pat vadovauja Eucharistijos šventimui. Šiuo atžvilgiu jie didele apimtimi yra vyskupo apaštališkosios pasiuntinybės dalininkai. Diakonai irgi yra vyskupo apaštališkosios pasiuntinybės dalininkai. Tačiau diakonai vyskupui tam tikroje vietoje atstovauja diakonijos srityje, kuri – kaip tapo

akivaizdu – priklauso vyskupo vadovavimo užduoties. Kaip bažnytinės vadovavimo tarnybos užduotis diakonija skiriasi nuo iš tikėjimo išaugančios kiekvieno individualaus krikščionio meilės veiklos (*caritas*), lygiai kaip ir nuo diakoninio darbo *Diakonia* ir *Caritas* organizacijose. Kadangi kunigas atstovauja vyskupui, atsiranda ir sąsaja su kunigiškąja vadovavimo tarnyba. Todėl LG 29 apie diakonus sakoma, kad jie savo tarnybą turi vykdyti *bendraudami su vyskupu bei jo kunigais*. Jei bažnytinės tarnybos pagrindinė funkcija yra atstovauti Kristaus kaip Bažnyčios Galvos bei Viešpaties tarnybai, tai tada šitai galioja ir bažnytinei sąrangai priklausančiam diakonatumui. Katalikiškuoju supratimu, diakonai dėl to yra bažnytinės galios vadovauti dalininkai“ (6).

Apibendrinant tai reiškia: diakonas ypatingu būdu atstovauja Jėzui Kristui, kuris atėjo tarnauti (*Mk* 10, 45) ir nusizemino tapdamas tarnu (*Fil* 2, 7 ir t.). Atstovaudamas vyskupui bendruomenėje ir bendradarbiaudamas su kunigais, jis vadovauja bendruomenės diakonijai, t. y. ją įkvepia bei motyvuoja. Tad diakonai dėl savo dalies tarnyboje diakonijos atžvilgiu yra ir bažnytinės galios vadovauti dalininkai. Diakonatas, kaip su šventimais susijusi tarnyba, išryškina diakoniją kaip esminį bažnytinės vadovavimo užduoties matmenį.

Šitai apibūdinus ypatingą diakono tarnybą, dabar reikėtų paklausti, kaip ši tarnyba įsiriškia į Susirinkimo ekleziologijos visumą, pirmiausia koks jos santykis su susirinkimine *communio* ekleziologija. Pastaroji atsiliepia į vieną primygtiniausių mūsų laiko klausimų, būtent į bendrystės troškimą, ir daugelį tikinčiųjų įgalino geriau suvokti, kad mes visi esame Bažnyčia. Kodėl Bažnyčioje šiandien reikalingas diakonas?

2. *Communio* ekleziologija kaip diakonato pagrindas

2.1. *Communio* ekleziologija ir diakonija

Jėzus Kristus mums dovanojo gražiausią maldą – „Tėve mūsų“. Šia malda galime išsakyti ir išpažinti, kad visi turime bendrą tėvą ir todėl esame Dievo vaikais. Nepaprastai jaudinanti mintis. Dievo atžvilgiu ir remdamasis juo drauge su visais kitais žmonėmis priklausu vienai to paties dangiškojo Tėvo šeimai.

Tuo tarpu žmonių suvienijimas bei susvetimėjimas, jau nekalbant apie priešišumą vienas kitam, yra nuodėmės ženklai. Todėl atpirkimo tvarkoje Dievas panorė žmones sušventinti ir išganyti ne pavieniui, be jokio tarpusavio ryšio, bet padaryti juos savo tauta. Atitinkamai ir Susirinkimas Bažnyčią laiko „mesijine tauta“, kuri „nors visų žmonių iš tikrųjų neapbrėpia ir dažnai atrodo

kaip menka kaimenė, visai žmonijai yra tvirčiausia vienybės, vilties ir išganymo užuomazga“ (LG 9).

Vatikano II Susirinkimas *communio* ekleziologija tęsia tokį Bažnyčios požiūrį į išganymo istoriją. Tad jos reikšmė toli pranoksta Bažnyčios vidinių klausimų svarbą; ja Bažnyčia įrikiuojama į visą išganymo ir pasaulio istoriją. Galiausiai *communio* ekleziologija konkretizuojama pamatinė Susirinkimo ištara, kad Bažnyčia Jėzuje Kristuje yra tarsi sakramentas, t. y. vienybės ženklas ir įrankis (LG 1 ir kitur). Todėl ši ekleziologija yra vienas iš svarbiausių Susirinkimo postūmių. „Bažnyčia į ateitį atviras vienas vienintelis kelias – Susirinkimo nurodytas kelias. Tas kelias reiškia visišką Susirinkimo ir jo *communio* ekleziologijos įgyvendinimą“ (7). Bažnyčia yra ne sau pačiai, bet kitiems, Bažnyčia yra žmonėms, pasauliui ir jo vienybei, jo sutaukinimui ir taikai; ji yra tarnaujanti Bažnyčia. Tad plačiausiai suprantama diakonija yra ne vienas iš Bažnyčios matmenų, bet jos *esminis* matmuo.

Tai, ką konkrečiai reiškia *communio* ekleziologija, Apaštalų darbuose išreiškiama taip: „Jie ištvėrinimai laikėsi apaštalų mokslo ir bendravimo, duonos laužymo ir maldu“ (Apd 2, 42). Tad Bažnyčia yra bendrystė tų, kurie liudijant apaštalams priėmė Jėzaus, įsikūnijusios Dievo meilės, žinia, šia žinia dalijasi, yra joje viena ir jos ištikimai laikosi. Ji yra bendrystė tų, kurie Eucharistijoje dalijasi viena duona ir todėl sudaro vieną kūną (plg. 1 Kor 10, 17), nes Eucharistija, anot Augustino, yra vienybės sakramentas (Jn 26, 6. 13; cit. SC 47 ir kitur). Bažnyčia galiausiai yra bendrystė tų, kurie Jėzaus veiksmis įsteigta, jo žodžiu apreikšta ir Eucharistijoje švenčiamą bendrystę įgyvendina visose gyvenimo srityse; kurie dalijasi kasdiene duona ir savo turtu. Tad šitaip *martyria*, *leiturgia* ir *diakonia* išryškėja kaip trys pagrindiniai Bažnyčios matmenys, ir mums išsyk pasidaro aišku, kad meilės įgyvendinimas – diakonija yra nuoseklus tikėjimo padarinys ir todėl kiekvienos bendruomenės bei kiekvieno individo tikėjimo bei Eucharistijos autentiškumo kriterijus.

Šitai remiasi paties Jėzaus žinia bei elgesiu. Jėzaus pastoracinė tarnyba buvo išganymo ir pašventinimo tarnyba. Tai simboliškai liudija Jėzaus stebuklingi darbai įvairiausių vargų akivaizdoje – išalkusių pamaitinimas, ligonių išgydymas, mirusiųjų prikėlimas, demonų išvaymas. Atitinkamai Jėzus mokinius siunčia ne tik skelbti ir mokyti, bet ir – kas neretai užmirštama – gydyti (Mt 10, 8). Todėl Bažnyčios mokymo ir pastoracijos tarnyba taip pat turi reikštis gydymo darbais ir būti įtikinamai įgyvendinama diakoniniu-karitatyviu tarnavimu.

Todėl kiekvienai bendruomenei kaip vietinei Bažnyčiai privalu rūpintis, jog diakonija būtų įgyvendinama. Tai reiškia, kad tikėjimas ir skelbimas, Eucharistija ir liturgija būtų orientuota į diakoniją. Tikėjimas be diakonijos nėra krikščioniškas tikėjimas. Eucharistiją švenčianti bendruomenė, kuri nėra orientuota diakoniškai, savo tikėjimą, tiesa, išreiškia, tačiau jos tikėjimas lieka negyvas; ji galiausiai negali surasti Dievo, nes išleido iš akių, kad Dievas surandamas žmonėse, pirmiausia vargšuose (plg. Mt 25). „Nesidalydami kasdiene duona, negalime dalytis ir Eucharistine duona“ (8).

Bažnyčia gyva ten, kur daromi gailestingumo darbai kūnui – išalkusį pavalgydinti, ištroškusį pagirdyti, vargšą aprengti, keleivį priglausti, kalinį sušėlpti, ligonį aplankyti, mirusį palaidoti. Bažnyčia taip pat gyva ten, kur daromi gailestingumo darbai sielai – nemokantį pamokyti, abejojančiam patarti, nuliūdušį paguosti, nuoskaudas nukęsti, įžeidimus atleisti, melstis už gyvus ir mirusius.

Jei šis diakoninis matmuo traktuojamas rimtai, negali būti jokio grynai „privataus“ vargo, tada Bažnyčia turėtų egzistuoti tik visų solidariai prisiimamas vargas. Kai džiaugiasi vienas narys, džiaugiasi visi; kai vienas narys kenčia, drauge kenčia visi (1 Kor 12, 26). Tai bendro buvimo Kristuje ir Jėzaus Kristaus, kuris kaip gerasis ganytojas guldo savo galvą už kaimenę (Jn 10, 11. 15), ganytojiškosios tarnybos vykdymo išvien su juo logiškas padarinys. Diakonija nėra bendruomenės šalutinis užsiėmimas ar vos kelių narių hobis; ji yra krikščioniškosios bendruomenės, pirmiausia bažnytinės tarnybos, svarbi užduotis, išplaukianti iš sekimo Jėzumi ir klusnumo jo siuntimui.

2.2. *Communio ekleziologija ir diakonatas*

Pamatėme, jog Bažnyčia be diakonijos negalima, nes pats Kristus yra tas, kuris tarnauja (diakonas) (Lk 22, 27). Todėl savo kančios ir mirties išvakarėse, Paskutinės vakarienės aplinkoje, jis įsteigė ne tik kunigo, bet iš esmės ir diakono tarnybą. Mazgodamas kojas jis mums davė pavyzdį, kad ir mes elgtumės taip, kaip elgėsi jis (Jn 13, 15). Šiuos jo žodžius galėtume laikyti diakonato įsteigimu.

Diakonatas yra bažnytinė tarnyba, suteikianti artimam *martyria*, *leiturgia* ir *diakonia* ryšiui sakramentinį pavidalą. Pasauliečiai, lygiai kaip vyskupai ir kunigai, irgi neatleisti nuo diakoninės užduoties. Tačiau kyla klausimas, koks yra bažnytinės tarnybos, kuriai ypatingu būdu atstovauja diakonas, diakonijos santykis su diakonija, paskirta visai Dievo tautai ir tiems, kurie leidžiasi sekimo Jėzumi keliu.

LG 10 kalbama apie visų pakrikštytųjų bendrąją kuni-gystę; SC 14 – apie visos Dievo tautos veiklų dalyva-vimą (*actuosa participatio*), susijusį ne tik su liturgija, bet ir visu Bažnyčios gyvenimu. Tai reiškia, kad visų pakrikštytųjų bendras buvimas Dievo tauta eina pir-ma tarnybų, charizmų ir tarnysčių visų perskyrų (9). Tačiau tai nepanaikina esminio skirtumo tarp dvasi-ninkų ir pasauliečių (LG 10). „Bažnyčia kaip *communio* suvoktina kaip diferencijuota visuma, kaip kūnas ir organizmas, kuriame įvairūs organai skirtingai sąvei-kauja visumos gerovei.“

Tad *communio* ekleziologija padaromas galas globėjiš-kos ir prižiūrėtojiškos pastoracijos modeliui. Iš *com-munio* ekleziologijos išplaukia, kad visiems Bažnyčios nariams, kiekvienam savaip, tenka bendra atsakomybė Bažnyčioje ir už Bažnyčią. „Tačiau *corruptio optimi pes-sima!* To, kas geriausia, sugedimas – visada blogiausia. Nebuvo ir nėra nė vieno Susirinkimo mokymo aspekto, kuris buvo ir yra taip iš pagrindų klaidingai supran-tamas. Iš pradžių buvo klaidingai suprantamas Dievo tautos teologinis matmuo (*laos tou theou*), laikant ją po-litine tautine sąjunga (*demos*), ir atitinkamai reikalau-ta Bažnyčios demokratizacijos. Jei galvoje turimas tik didesnis dalyvavimas, reikalavimas iš esmės pagrįs-tas. Tačiau šį iš esmės teisėtą reikalavimą neretai lydi ideologinis siekis pašalinti nepanaikinamą skirtumą tarp įvairių charizmų, tarnybų bei tarnysčių.“ „Tačiau Dievo tauta, kaip ją supranta Susirinkimas, nežymi pasauliečių kaip bazinės bendruomenės, kuri skiriama nuo „tarnybinės Bažnyčios“ ar net priešpriešinama jai. Dievo tauta yra organiška ir struktūruota Bažnyčios vi-suma, anot Kiprijono Kartaginiečio, apie vyskupą susi-būrusi ir savo ganytojo besilaikanti tauta“ (10).

Kokia savita užduotis šioje visumoje tenka tarnybai? Aiškiausias atsakymas pateikiamas Laiško efezie-čiams 4-ajame skyriuje. Ten kalbama, kad išaukštintas Viešpats iš dangaus įsteigė įvairias tarnybas – apaštalų, pranašų, evangelistų ir ganytojų. Tada pasakoma, ko siekdamas jis tai padarė: „kad padarytų šventuo-sius [t. y. tikinčiuosius] tinkamus tarnystės darbui, Kristaus Kūno ugdymui“ (Ef 4, 12). Tad bažnytinė tar-nyba yra tarnystė kitoms tarnystėms; ji kitas tarnystes turi padaryti tinkamas tarnauti, t. y. turi ne jas išstum-ti ir nustelbti, bet, priešingai, įkvėpti, motyvuoti, įga-linti atlikti savo pačių užduotį ir taip tarnauti ugdant Kristaus Kūną, kurį sudaro daugybė narių, charizmų ir tarnysčių.

Tas pats galioja ir diakonui. Jis neturi ir negali atlik-ti Bažnyčios visos diakonijos, tačiau gali ir turi kitus įkvėpti, motyvuoti ir įgalinti diakoniniam tarnavimui ir tai geriausiai daro pats rodydamas pavyzdingo tar-

navimo pavyzdį, kviesdamas tam kitus skelbimu ir šia-me kelyje juos stiprindamas sakramentiniu tarnavimu.

Tad apibendrinkime: diakonija yra Bažnyčios esminis pagrindinis matmuo ir neatsiejama nuo vyskupo už-duoties. Diakonas diakoniją vykdo vyskupo pavedi-mu ir dalyvaudamas jo tarnyboje; jis savaip atstovauja Gerajam Ganytojui ir Diakonui – Jėzui Kristui. Jo dia-koninis tarnavimas turi kitus uždegti, patraukti, pa-drašinti ir sustiprinti, savo ruožtu, sekant Jėzumi, tar-nauti savo broliams bei seserims, dalytis su jais, padėti jiems įgyvendinti gailestingumo darbus sielai ir kūnui ir šitaip padėti ugdyti Jėzaus Kristaus bendruomenę. Kaip tik iš *communio* ekleziologijos išplaukia nuola-tinio diakono tarnystės poreikis. Jis atstovauja Jėzui Kristui kaip Gerajam Ganytojui, kuris ieško nuklydu-sios avies, užsidėjęs ją ant pečių parneša į kaimenę ir sykiu negaili savo paties gyvybės.

3. *Communio* diakonijos aktualumas

Bažnyčia ir jos bendruomenės gyvena savame laike, todėl turi paisyti „laiko ženklų“. Šiandien Bažnyčia ir visuomenė išgyvena didžiulę išorinę ir vidinę per-vartą. Diakonas ypatingu būdu pašauktas būti itin jautrus žmonių džiaugsmui ir vilčiai, liūdesiui ir siel-vartui (plg. GS 1). Jis turi tuo dalytis; kiek išgali, gydy-ti; aiškinti, formuluoti žodžiais; remdamasis tikėjimu bei krikščioniškojo tikėjimo šerdimi rodyti kryptį bei teikti gaires; įkvėpti drąsos ir jėgų, kantrybės ir vilties, skatinti džiaugsmą ir taiką. Todėl paklauskime, kokia turėtų būti *communio* diakonija dabartinėje aplinkoje ir ar diakoninis tarnavimas aktualus bei turi ateitį. Tam reikia glaustos – ir ji neišvengiamai per trumpa – situ-acijos analizės.

Vienas iš svarbių žodžių, galbūt svarbiausias ir pa-grindinis modernybės žodis, yra „laisvė“. Šį žodį ir juo išreiškiamą didelę vertybę Bažnyčia ilgą laiką ne-pakankamai suvokė, dažnai net smerkdavo. Ji ilgą lai-ką buvo išleidusi iš akių tai, kad modernybei būdin-gas laisvės patosas kyla iš krikščioniškųjų šaknų. Tik Vatikano II Susirinkimas pasuko vairą kita kryptimi. Todėl vienas didžiųjų dabartinio pontifikato ir jo nuo-seklios „žmogaus teisių politikos“ laimėjimų yra tai, kad jis šį Susirinkimo paveldą ne tik tęsia, bet ir toliau rutulioja, gilina bei praturtina ir per tai esmingai pri-sideda prie laisvės proveržio Rytų Europoje [Šios au-toriaus ištaros pareikštos Jono Pauliaus II pontifikato metu. – *Red. past.*].

Popiežius nenuilstamai rodo ir atvirksčią šiuolaikinio laisvės siekio Vakaruose pusę. Šis siekis įsiliejo į post-modernistinę individualizacijos tendenciją, „surijusią“

Prancūzijos revoliucijos šūkio trečiojo žodžio vertybes – brolybę bei solidarumą ir atvedusią prie plačios desolidarizacijos. Gausėja vienatvės, atskirties, socialinio šaltumo, irsta pamatinės bendrosios vertybės. Vienpusė emancipacinė laisvės samprata vis labiau emancipuojasi nuo vertybinių pagrindų, kurie kaip tik ir įgalino šiuolaikinę laisvės istoriją. Ši emancipacinė „laisvė nuo ko nors“, nelydima „laisvės kam nors“, atvedė prie esminio postmodernistinio pliuralizmo, kuris nepajėgia kam nors užsidedti ir apsispręsti, yra abejingas ir skeptiškas visoms galutinėms vertybėms, lemia prasmės stygių, dvasinį vakuumą, vidinę tuštumą, galiausiai privedančią prie beprasmybės ir nihilizmo. Šią visuomeninę situaciją galima dar ryškiau nusakyti keliais į akis krintančiais laiko ženklais.

Santuokos ir šeimos srityje gausėja irzlumo, vienišumo ir nuobodumo. Nuolatos daugėja skyrybų, taip pat nepilnų šeimų. Platesnėje visuomeninėje srityje, greta materialaus skurdo ir nedarbo, esama pabėgėlių ir žmonių be tėvynės, benamių, narkomanų, vienišų, vilties netekusių, perspektyvos nematančių, palaikyti ryšius nepajėgiančių žmonių, engiamų moterų ir vaikų, marginalių grupių, kurioms kyla nusikalstamumo pavojus. Apskritai atrodo, kad mūsų visuomenę yra ištikęs kolektyvinis negebėjimas puoselėti ryšių bei gyvybės, o tai sąlygoja vienišumą, individualizmo plitimą, norą griauti ir neklausyti, nemokėjimą kalbėtis ir bendravimo baimę. Daugeliui gyvenimas pasunkėjo. Kitus grėsmių jų fizinei egzistencijai ar psichosocialinėms gyvenimo galimybėms akivaizdoje apėmusi depresyvi rezignacija. Dar vienas laiko ženklas yra pasitraukimo bei prisitaikymo mąstysena ir gyvenimo tikrovės prieštaravimas. Kiti – dėl reklamos ir žiniasklaidos manipuliacijų – iš gyvenimo gaminasi stabus, todėl pervertina savo bei kitų jėgas ir galop nusivilia savimi ir kitais. Kita vertus, daug žmonių ieško nevaržomos gerovės ir prabangos, siekia beatodairiškai mėgautis gyvenimu, agresyviai įtvirtinti save ir t. t. Tai irgi yra laiko ženklai (11).

Suprantama, kad tokioje – perdėm glaustai nusakytoje – aplinkoje tarp jaunų žmonių iš naujo vis labiau ima reikštis *communio* ilgesys. *Communio* pirmiausia reiškia bendravimą. Norima įveikti vienišumą ir vienatvę, izoliaciją ir ryšių stoką, ilgimasi taikos ir susitaikymo. Tačiau *communio* reiškia ir dalyvavimą. Kyla noras kam nors priklausyti. Išoriškai, bet iš esmės ir ne vien išoriškai tai vyksta per madą. Mat vienoda madinga apranga, kalbėsena ir elgsena yra ženklas, jog norima priklausyti ir dalytis tomis pačiomis nuostatomis. Tačiau mada, kitaip nei anksčiau papročiai ir tradicijos, yra nepatikimas pamatas. Juk jau iš jos apibrėžimo išplaukia, kad rytoj tai bus nebemadinga. Daugelis šitai jaučia. Tad ieškoma ir gilesnės prasmės, net naujų religinių sąjūdžių. Nors

neretai lieka migloti, neapibrėžti, bendri ir neįsilieja į bažnytinės tradicijos vagą, jie neišleistini iš akių ir net dažnai tiesiog garsiai šaukiasi dėmesio.

Tokia situacija *communio* diakonijai yra iššūkis; čia ji atranda savo vietą ir neatidėliotiną užduotį. Ir kas labiau nei diakonas yra pašauktas būti Bažnyčios, siekiančios įveikti šį iššūkį, avanpostu ir garsagaudžiu, pionieriumi ir avangardu. Būnant vedusiu šeimos tėvu, diakonui dažnai lengviau priartėti prie žmonių nei celibate gyvenančiam kunigui. Todėl diakonai ir neturėtų pernelyg stengtis kuo didesnę dalį pasigviešti iš kunigo savitos vadovavimo tarnybos. Jų užduotis kitokia nei kunigo, ir ta užduotis pakankamai svarbi ir neatidėliotina. Mat iki galimybės bendruomenėms vadovauti, jose ir su jomis švęsti Eucharistiją, pirma būtina sutelktinai jas išugdyti. Šios pakraščio ir lūžio zonos yra diakono vieta. Jis turi ne tik galvoti apie tuos, kurie „dar“ priklauso Bažnyčiai, bei jais rūpintis, bet ir kviesti tuos, kurie galbūt galėtų priklausyti jai rytoj. *Communio* diakoniją jis turi vykdyti ugdydamas Bažnyčią ateičiai. Tai esminis ir būtinas šiandienės naujosios evangelizacijos aspektas.

Greta žmonių visuomeninio vargo, atsispindinčio bendruomenės gyvenime, konstatuotinas ir savitas vargas Bažnyčioje. Ir tam reikia diakono. Šis vargas susijęs su Bažnyčios bei jos bendruomenių pavidalu ir kai kuriais sielovados formomis. Bažnyčią slepia istorijos našta, daug žmonių ja nepasitiki. Jai sunku apsiprasti su nauju laisvės jausmu, taip pat su nauju daugelio žmonių religiškuumu. Daug katalikų, tarp jų vis daugiau moterų, nutolo nuo Bažnyčios praktikos ir bendruomenių gyvenimo.

Neretai tenka konstatuoti diakoninio matmens stoką ir menką skelbimo bei liturgijos ryšį su diakonija. Bendruomenės retai skundžiasi dėl tarnaujamosios veiklos stygiaus, tačiau skundai didžiuliai, kai nėra pamaldų ar bendruomenėje dirvonuoja katechezė. Taip pat dažnai kalbama apie kunigų trūkumą, tačiau, kiek žinau, dar niekas nepasiskundė dėl diakonų stygiaus. Diakonijos srityje daug kas, beveik viskas, perleista institucijoms (*Caritas*, socialinei stočiai ir t. t.). Nuolatinis diakonatas irgi dažnai įvedamas nekreipiant dėmesio į diakoniją. „Tai, kaip pas mus, Vokietijoje, didžiuliais teologiniais, dvasiniais ir finansiniais kaštais buvo vėl įvestas diakonatas neišjudinant bendruomenių ir *Caritas* organizacijos diakonijos, nuteikia skeptiškai. Kad ir kaip būtų, meilės ir pastoracijos šioje naujoje tarnyboje sujungti nepavyko“ (12).

Tokia analizė gali nuteikti depresyviai. Tačiau bėdos visada yra ir galimybė bei iššūkis. Iššūkį kelia tai,

kaip atnaujinti „pavidalą Bažnyčios ir jos bendruomenės – *communio* Bažnyčios, tokios Bažnyčios, kuri dėmesį sutelkusi ne į save ir savo bėdas, bet į Dievo Karalystę, Bažnyčios, kurios kelias yra žmogus (Jonas Paulius II)“ (13). Akivaizdu, kad Bažnyčios paveikslą viešuomenėje pirmiausia lemia diakonija ir visuomenėje labiausiai vertinami Bažnyčios diakonija bei karitatyvinis darbas. Todėl diakoninė pastoracija yra misionierinė pastoracija, nes darbai įtikina labiau už visa kita.

Tradicinis bažnytinių tarnybų ir tarnysčių pavidalas šiandien nebeįtikina, be kita ko, ir todėl, jog nebepajėgia pakankamai laiduoti Kristaus diakonijos. Todėl – kaip matėme – Susirinkimas įgalino atnaujinti diakoniją. Atnaujinti šią tarnybą, net jei jos nebūtų buvę, lygiai kaip ir suvokiama, kad diakonija yra visos Bažnyčios ir visų jos tarnybų savybė, tiesiog spaudė žmonių ir bendruomenių vargai.

4. Kelios konkrečios šiandienio diakonato apraiškos

Nusakęs teologinius pagrindus ir aptaręs šiandienę situaciją, užbaigdamas norėčiau įvardyti kelias konkrečias diakonato apraiškas. Pradėsiu keliomis pastabomis apie pamatinę dvasinę diakono nuostatą. Jono evangelijoje skaitome: „Dvasia teikia gyvybę, o kūnas nieko neduoda“ (Jn 6, 63). Institucinės ir struktūrinės reformos irgi gali būti – bibliškai kalbant – nieko neduodantis „kūnas“, jei stokos gyvybę teikiančios dvasios. Todėl diakonato atnaujinimas pirmiausia yra dvasinė užduotis.

Diakono pamatinė dvasinė nuostata turi liudyti, kad krikščioniškasis kelias yra ne kilimo, spindesio ir šlovės kelias, bet reiškia žvilgsnį žemyn – sekant Kristumi, kuris nužengė žemyn, – „karjerą žemyn“. Šitai mums sakoma Laiško filipiečiams himne apie Kristų (Fil 2, 6–11). Čia nusakyta, kas krikščioniškojoje tradicijoje išrutuliota kaip pagrindinė krikščionio dorybė ir pirmiausia turi būti diakono pamatinė nuostata – nuolankumas kaip pasirengimas tarnauti.

Diakono pamatinė nuostata sykiu apima dėmesingumą vargstantiems, sergantiems ir įsibaiminusiems žmonėms. Galvoje turimas išgydymas, dovanojantis išlaisvinimą ir įgalinantis žmogų įgyti pasitikėjimo ir pačiam imti tarnauti bei mylėti. Labai gražiai tai parodo Jėzaus susitikimas su Petro uošve (Mt 8, 14 ir t.). Petro uošvė guli karščiudama. Ji nebepajėgia atsikelti, jau nekalbant apie pasirūpinimą kitais. Atėjęs Jėzus šią moterį pamato. Jis atkreipia į ją dėmesį. Esminiai jo elgesio elementai yra pamatymas ir dėmesio atkreipimas. Netardamas nė žodžio, Jėzus prie ligonės pasilenkia, paima jos ranką ir ją pakelia. Ji atsikelia, vėl at-

sistoja ant kojų. Tada, anot graikiško originalo, atlieka diakoniją patarnaudama kitiems. Pati stovėdama ant kojų, ji padeda atsistoti kitiems.

Tad galime pasakyti: „Diakoninės veiklos tikslas yra <...> ne tiesiog padėti, bet atverti gyvenimo galimybę, kad sergantys išties atsistotų ant savo kojų. Žinoma, žvilgsnis kreiptinas ne vien į individą, bet ir į socialinius santykius, kurių aplinkoje jis gyvena“ (14). Ypačingose situacijose diakonas gali ir privalo tapti viešu mažųjų ir silpnųjų, taip pat visų neturinčiųjų balso bei lobistų gynėju.

Persiėmus tokiomis pamatinėmis nuostatomis bei laikysena, būtina imtis konkrečių užduočių. Konkrečiai diakonas yra asmuo, į kurį kreipiamasi patiriant minėtuosius vargus. Kiekvienas turi galėti kreiptis į jį kupinas pasitikėjimo. Tarnaudamas liturgijos, skelbimo ir diakonijos srityje, jis gali padėti suvokti tikėjimo ir gyvenimo ryšį. Tarnaudamas prie altoriaus, jis ant Eucharistijos stalo padeda žmonių vargus, taip pat, savaime suprantama, įtraukia juos į skelbimą. Jis privalo padaryti bendruomenę jautresnę visokioms vargo situacijoms ir motyvuoti ją bendrabūviui bei veikliam solidarumui.

Esminė užduotis yra ieškoti savanoriškų talkininkų, juos įtraukti į veiklą ir lydėti. Ilgainiui diakonas turi vis daugiau tarnysčių bei užduočių perleisti savanoriams, o pats didesnę dėmesį skirti jų profesiniam, asmeniniam ir dvasiniam lydėjimui. Mat ir karitatyvinių įstaigų (vaikų darželių, socialinių stočių, senelių namų ir t. t.) darbuotojams reikia pastoracinės globos bei lydėjimo. Idealu būtų, jei diakonas galėtų duoti pradžią savivalbos grupėms (pvz., vienišų tėvų ar nuo narkotikų priklausančių žmonių) bei jas lydėti. Anksčiau minėti šiandienai vargai liudija, kad tokia veikla neturėtų apsiriboti viena vienintele bendruomene. Narkotikų problema nesibaigia ties parapijos riba. Šiandien toks reikalingas „atviras darbas su jaunimu“ retai paiso parapijų ribų.

Iš pastarojo aspekto kyla pasiūlymas paskirti diakoną miestui, dekanatui, regionui. Tiesa, jis būtų priskirtas konkrečiai bendruomenei bei į ją įtrauktas, tačiau diakono užduotis galėtų vykdyti keliose bendruomenėse bei jas sujungti į tinklą. Akcentas turėtų būti savanorių pavienėse parapijose suradimas, parengimas, lydėjimas bei skatinimas ir jų sujungimas į tinklą miesto ar regiono mastu. Čia nuolatiniam diakonatui atsiveria didelės galimybės.

Būdamas vienos bažnytinės tarnybos dalininkas, diakonas prisideda ir prie vadovavimo bendruomenei. Čia jis pirmiausia turėtų akcentuoti diakoniją ir rūpin-tis, kad pastoracijoje jai tektų priderama vieta. Kaip

tarnybinis bendruomenės atstovas jis yra natūralus tarpininkas ryšiams su regioninėmis *Caritas* organizacijomis bei socialinėmis stotimis. Jis turi dalyvauti kaip atstovas ekumeniniuose diakoniniuose sambūriuose. Per jį bendruomenės turėtų palaikyti ryšį su visais, kurie gyventojų bendruomenėse ar socialinės rūpybos organizacijose atsakingi už socialinius reikalus. „Mūsų visuomenės situacija <...> tapo tokia neapžvelgiama, vargas įgijo tiek daug veidų, kad į jo iššūkį galima atsakyti tik ryžtinga, pasitikėjimo kupina profesionalių *Caritas* darbuotojų, vietinių bazinių iniciatyvų, parapijų *Caritas* grupių bei parapijų diakonų sąveika“ (15).

Daugelis minėtų užduočių atliktinos tik kaip pagrindinis darbas, kitas gali vykdyti ir civilinę profesiją turintis diakonas. Civilinę profesiją turinčio diakono akcentas turėtų būti jo profesinės veiklos srityje. Jis gali ir privalo konkrečioje darbo srityje ir profesiniame gyvenime atstovauti Bažnyčiai ir veikti ten, kur niekas kitas iš Bažnyčios nepatenka. Tada savo patirtimi turi dalytis su bendruomene ir būti joje diakonijos gynėju. Tada jis eitų savarankišką tarnybą ir nebūtų vargas pakaitalas kunigų trūkumo laikais.

Savaime suprantama, idealus veiklos laukas diakonui yra ne tik bendruomenė, bet ir sielovada ligoninėse, senelių namuose, įmonėse, kalėjimuose, pabėgėlių namuose ir kitur. Prie to priskirtinas ir bendradarbiavimas vadovavimo vyskupijai lygmeniu ten, kur pirmiausia kalbama apie vadovavimo užduotis diakonijos plotmėje. Čia norėčiau atkreipti dėmesį, kad vyskupijos diakonų bendrija vyskupui gali būti geras patariamasis organas. Diakonai kaip bendrija galėtų informuoti vyskupą apie žmonių vargus ir padėti jam būti vargšų tėvu. Savaime suprantama, diakonas tokioms užduotims turėtų būti tinkamai parengtas.

Galiausiai mintis, kuri iš pirmo žvilgsnio galbūt pasirodys utopiška. Kadangi nėra Bažnyčios be diakonijos ir Bažnyčia diakonijai turi savą tarnybą, būtų prasminga, jei diakoną turėtų kiekviena bendruomenė. Finansinių kliūčių tam nėra, mat to būtų galima pasiekti per civilinę profesiją turinčius diakonus. Idealu būtų, jei bendruomenė pasakytų norinti tą ar kitą vyrą pristatyti civilinę profesiją turinčio diakono tarnystei. Klebonas ir bendruomenė tada galėtų pasiūlyti jo kandidatūrą vyskupui ir už diakonus vyskupijoje atsakingam asmeniui.

<...>

Tad baigiant galima pasakyti: dvasiškai motyvuoti, gerai parengti ir prasmingai įtraukti į tarnystę diakonai kaip tik šiandien Bažnyčiai labai svarbūs. Jie nepamai-

no nei klebono, nei socialinio darbuotojo. Jie yra sakramentiniai Diakono Jėzaus Kristaus atstovai. Jie skleidžia mūsų pasaulyje Dievo meilę, Šventosios Dvasios išlietą mūsų širdyse (*Rom 5, 5*). Jie yra naujos „meilės civilizacijos“ statybos vadovai, palaima Bažnyčiai ir mums patikėtiems žmonėms. Todėl metas žengti tolesnius žingsnius atnaujinant diakoniją bei diakonatai ir suteikiant Bažnyčioje dar daugiau erdvės Šventosios Dvasios veikimui per Vatikano II Susirinkimą.

Nuorodos

- (1) F. Lepargneur. *Ein Diakonat für Lateinamerika*, in: K. Rahner u. H. Vorgrimler (Hg.). *Diaconia in Christo*. Freiburg i. Br. 1962, 469 ir t.
- (2) Ten pat, 431.
- (3) Ten pat, 482 ir t.
- (4) H. Vorgrimler. *Sakramententheologie* (=LeTh 17). Düsseldorf 1987, 288.
- (5) W. Kasper. *Dank für 25 Jahre Ständiges Diakonat*, in: *Diaconia Christi*. Rottenburg a. N. 1994, 24.
- (6) H. Hoping. *Diakonie als Aufgabe des kirchlichen Leitungsamtes*, in: *Dokumentation 13 der AG Ständiger Diakonat in der BRD*. Beyharting 1996, 34.
- (7) W. Kasper. *Die Communio-Ekklesiologie als Grundlage für erneuerte Pastoral*. Rottenburg a. N. 1990, 5.
- (8) Ten pat, 19.
- (9) Ten pat, 16.
- (10) Ten pat, 16 ir t.
- (11) H. Pompey. *Not der Menschen unserer Zeit – als Wegzeichen Gottes für den Ständigen Diakonat*, in: *Dokumentation 11 der AG Ständiger Diakonat*. Beyharting 1994, 20 ir t.
- (12) R. Zerfass. *Der Beitrag des Caritasverbandes zur Diakonie der Gemeinde*, in: *Caritas*, 1/87.
- (13) *Seelsorgereferat*, 9.
- (14) D. Schad. *Selbstverständnis der Diakonie und diakonisches Profil sozialer Arbeit*, in: *Diakonie* 6/96, 354.
- (15) R. Zerfass. *Lebensnerv Caritas*. Freiburg 1992, 66.

Šventimai

Balandžio 21 d. Vilniaus Šv. vysk. Stanislovo ir šv. Vladislavo arkikatedroje bazilikoje Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas diakonui **Gabrieliui Satkauskui** suteikė kunigystės šventimus.

-vilnensis.lt

Paskyrimai

Kauno arkivyskupijoje

Kun. **Romualdas Ramašauskas** atleistas iš Kėdainių Šv. Juozapo parapijos rezidentu, Surviliškio Nukryžiuotojo Jėzaus ir Paberžės Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Betygalos Šv. Mikalojaus, Paliepių Šventojo Kryžiaus ir Vosiliškio Šv. Juozapo parapijų klebonu.

Neokatechumenato kelio misijos *Ad gentes* dvasiniu asistentu Kauno arkivyskupijoje, suteikiant ordinarinę jurisdikciją šios misijos narių atžvilgiu, paskirtas **kun. Abdel Francisco Barahona Cordón**.

Diak. **Sigitas Jurkštas** paskirtas atlikti sielovadinės praktikos Kauno Šventoios Dvasios (Šilainių I) parapijoje.

Diak. **Liutauras Vilėniškis** paskirtas atlikti sielovadinės praktikos Raudondvario Šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės parapijoje.

-Kn-

Įsteigta nauja parapija

Kovo 29 d. Vilniaus arkivyskupijoje įsteigta Nemėžio Šv. Rapolo Kalinausko parapija. Parapijos klebonu paskirtas kun. Vytautas Rudis, ligšiol Nemėžio Šv. Rapolo Kalinausko bažnyčios rektorius. Parapija priklausys Naujosios Vilnios dekanatui.

Vilniaus rajone, Nemėžyje, susibūrusi tikinčiųjų bendruomenė nuo 2011 m. meldėsi savoje Šv. Rapolo Kalinaus-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Balandžio 10 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyko Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Po Valandų liturgijos – Dieninės maldos Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, kalbėdamas apie rugsėjo 22–23 d. vykiantį popiežiaus Pranciškaus vizitą Lietuvoje, pabrėžė, kad tai puiki proga stiprinti sielovadą ir evangelizaciją parapijose. Nors laukia nemaži pasirengimo darbų iššūkiai, tačiau tai galimybė atnaujinti tikėjimą.

Lietuvos Vyskupų Konferencija sudarė Pasirengimo popiežiaus vizitui komitetą, kurio generaliniu sekretoriumi išrinko br. kun. Saulių Rumšą OP. Kun. Kęstutis Palikša išrinktas šio vizito liturginių ceremonijų koordinatoriumi, o Živilė Pelurkienė – Popiežiaus vizito komunikacijos koordinatore.

Susirinkime kun. Saulius Rumšas OP pristatė popiežiaus vizito šūkį „Kristus Jėzus – mūsų viltis“, kviečiantį žmones su krikščioniška viltimi kreipti žvilgsnius į ateitį, priminė, kad katechezėse popiežius Pranciškus daug kalba apie viltį, kviečia ją žadinti ir išlaikyti. 1993 m. vykęs popiežiaus Jono Pauliaus II vizitas Lietuvoje labiau bylojo apie praeities priėmimą, perkeitimą, o artėjantis popiežiaus Pranciškaus vizitas sieks pažadinti daugiau vilties, kurią teikia krikščioniškas tikėjimas. Lietuvoje popiežius lankysis dvi dienas, nors paprastai popiežiaus Pranciškaus vizitai būna gerokai trumpesni. Popiežius aplankys ne tik Lietuvą, bet ir Latviją bei Estiją.

Jau nuo dabar tikintieji yra kviečiami tinkamai dvasiškai ruoštis būsimam vizitui. Pavyzdžiui, parapijose rengiamose Švč. Sakramento adoracijose siūloma melstis už būsimą vizitą, priminti ir paraginti bendruomenę melstis kiekvieną mėnesį skelbiamomis popiežiaus intencijomis, taip pat visose Lietuvos bažnyčiose šv. Mišių metu, po Komunijos maldos, prieš palaiminimą, kviečiama kalbėti vyskupų parengtą specialią maldą už popiežių.

Laikotarpis, kai laukiama popiežiaus apsilankymo, – puiki proga iš naujo visuomenei kalbėti apie popiežiaus instituciją, Lietuvos ir Šventojo Sosto santykius, popiežiaus katechezes. Siūloma ne tik parapijoje, bet ir viešosiose bibliotekose, bendruomenių namuose organizuoti popiežiaus Pranciškaus knygų, dokumentų aptarimus.

Vizito koordinatoriai ragino susirinkusius dvasininkus iš anksto kviešti žmones į popiežiaus vizito renginius: susitikimą su jaunimu Vilniuje rugsėjo 22 d., šv. Mišias Kaune rugsėjo 23 d., susitikimą su dvasininkais, pašvęstojo gyvenimo žmonėmis. Kvietimą palengvins ruošiami plakatai, lankstinukai bei tentai ant bažnyčių. Lietuvos vyskupų sprendimu Lietuvos bažnyčiose birželio 3-osios, sekmadienio, rinkliava skiriama vizito išlaidoms padengti.

Popiežiaus vizito organizaciniuose darbuose talkinanti Toma Bružaitė susirinkimo dalyviams pristatė registracijos į susitikimus su popiežiumi planus. Renginiai nemokami, tačiau dalyviams reikės iš anksto užsiregistruoti. Tikslī informacija apie registraciją bus paskelbta vėliau. Į susitikimus rekomenduojama vykti grupėmis. Į numatytus sektorius susitikimų vietose piligrimai bus įleidžiami gerokai prieš numatomą renginio pradžią, o laukiant popiežiaus vyks speciali programa.

Susirinkime taip pat kalbėta apie Sutvirtinimo sakramento teikimą besiruošiantiems tuoktis. Lietuvos vyskupų sprendimu leidimą tuokti sužadėtinius,

nepriėmusius Sutvirtinimo sakramento, teikia vietos vyskupas. Leidimo gavimu pasirūpina parapijos klebonas. Prašymas vyskupui rašomas laisva forma arba naudojantis nustatytais blankais. Kiekvienu atveju kunigams rekomenduojama tartis su sužadėtiniais, kada jie galėtų pasiruošti ir priimti Sutvirtinimo sakramentą. Jei Sutvirtinimo sakramentas sužadėtiniams buvo suteiktas, bet nėra tai patvirtinančių dokumentų, sakramento priėmimo faktą paliudija liudininkai.

-ksb-

Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija

Balandžio 18 d. kurijoje dauguma Kauno arkivyskupijos dvasininkų dalyvavo nuolatinio ugdymo konferencijoje, kurioje apsilankė LVK Pasirengimo popiežiaus vizitui komiteto generalinis sekretorius kun. Saulius Rumšas OP ir pasidalijo su kunigais aktualia, šiuo metu turima informacija apie būsimąją popiežiaus Pranciškaus apaštališkąją kelionę Baltijos šalyse, rugsėjo 22 d. apsilankant Vilniuje, o rugsėjo 23 d. – Kaune. Antroji kunigų konferencijos dalis buvo skirta jaunimo sielovados ir kitoms aktualijoms. Patirtimi pasidalijo svečias iš Kaišiadorių vyskupijos – Vievio parapijos vikaras kunigas Povilas Tekorius, o su būsimais renginiais arkivyskupijos jaunimui supažindino Jaunimo centro bei akademinės sielovados bendradarbiai.

„Popiežius Pranciškus atvyksta pas tikinčiuosius ir visus geros valios žmones“, – sakė kun. Saulius Rumšas OP, atkreipdamas dėmesį į prieš 25 metus mus aplankiusio šv. Jono Pauliaus II vizitą. Šv. Jonas Paulius II lankėsi Nepriklausomybės atkūrimo pradžioje, kad priimtume dar labai gyvą savo laisvės istoriją, sunkią praeitį ir ją perkeistume. Popiežius Pranciškus, atvykdamas su šūkiu „Kristus Jėzus – mūsų viltis“, kreipia mūsų žvilgsnius į ateitį, kad su krikščioniška viltimi kurtume savo gyvenimą. Ši apaštališkoji kelionė – tai vienas didelis vizitas trijose Baltijos šalyse. Lietuvoje numatomi du pagrindiniai susitikimai – Vilniuje su jaunimu, o Kaune su visos Lietuvos, galbūt ir kaimyninių kraštų tikinčiaisiais. Rugsėjo 23-iosios rytą Kaune Šventasis Tėvas vadovaus šv. Mišioms, o popietę susitiks su visos Lietuvos dvasininkais bei pašvęstojo gyvenimo nariais.

„Tai ir iššūkis, ir didžiulė dovana mums visiems“, – kalbėjo kun. S. Rumšas OP, ypač pabrėždamas pastoracinio-dvasinio pasirengimo svarbą ir pakviesdamas visus būti kūrybingus. Ką galėtų padaryti parapijos, kitos bendruomenės, prasmingai išnaudodamos šį laukimo laiką? Kviečiama pirmiausia melstis už popiežių Pranciškų ir jo kelionę sekmadienio pamaldose specialia malda. Be to, raginama gilintis į Šventojo Tėvo mintis, jo tėvišką žodį, padaršimus, kurie sklinda iš jo tekstų. Tai apaštališkieji paraginimai, katechezės – šie tekstai yra visiems prieinami „Bažnyčios žiniose“, elektroninių išteklių sistemoje EIS.katalikai.lt, taip pat knygoje, išleistose „Katalikų pasaulio leidinių“, „Artumos“ ir kitų leidyklų. Svarbu rūpintis, kad popiežių Pranciškų, jo darbus per bendradarbiavimą su vietų bibliotekomis, bendruomenių namais pažintų ir tie žmonės, kurių nepasiekiamo bažnyčiose.

„Kvieskime žmones į susitikimus su popiežiumi, visiems tebus atviros durys“, – sakė pasirengimo popiežiaus vizitui Lietuvoje vadovas, pasidalydamas su kunigais, kada ir kaip vyks registracija. Klebonai pakviesti jau rengti parapijiečių sąrašus, kad juos galėtų įtraukti į vasaros viduryje prasidėsiančią bendrąją registraciją, apgalvoti transporto organizavimo galimybę (siūloma vykti grupėmis arba viešuoju transportu). Prieš didžiuosius susitikimus, laukiant

ko bažnyčioje, kuri priklausė Vilniaus Šv. Teresės parapijai.

Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas dekretu, kuriuo įsteigiama parapija, rašo: „Pavedu šioje naujoje parapijoje gyvenančius Kristaus tikinčiuosius ir visus žmones, taip pat joje tarnausiančius dvasininkus parapijos globėjo šventojo Rapolo Kalinausko užtarimui.“ Įsteigus parapiją bus geriau užtikrinama Vilniaus r. Nemėžio seniūnijoje ir aplinkinėse vietovėse gyvenančių Kristaus tikinčiųjų sielovada.

Naujos parapijos teritorija apibrėžiama vakaruose nuo Liepkalnio gatvės susikirtimo su Minsko plentu, toliau į rytus Minsko plentu iki Ukrainiečių g., šia gatve iki susikirtimo su upe, upe į pietus iki susikirtimo su Nemėžio seniūnijos riba, šia riba į šiaurę ir toliau iki susikirtimo su Skaidiškių kaimo riba, Minsko plentu į šiaurės vakarus iki antrojo susikirtimo su Skaidiškių kaimo riba, šia riba į pietus iki susikirtimo su Nemėžio seniūnijos riba, šia riba iki susikirtimo su Vilniaus m. sav. Rasų seniūnijos riba, šia riba iki Liepkalnio gatvės, šia gatve iki susikirtimo su Minsko plentu.

Įsteigus Nemėžio Šv. Rapolo Kalinausko parapiją keičiasi su ja besiribojančių Vilniaus Šv. Teresės, Vilniaus (Pavilnio) Kristaus Karaliaus ir šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės, Rukainių Šv. arkangelo Mykolo, Rudaminos Švč. M. Marijos, Gerosios Patarėjos, parapijų ribos.

Vilniaus arkivyskupijoje nuo šiol yra 96 parapijos ir 12 rektoratų.

-Vn-

Vysk. D. Trijonis aplankė Vilniaus pataisos namus

Balandžio 19 d. Vilniaus vyskupas auxiliaras Darius Trijonis lankėsi Vilniaus pataisos namuose, kur kartu su pranciškonais konventualais t. Mareku ir t. Juzefu aukėjo šv. Mišias, vienam jaunuoliui suteikė Sutvirtinimo sakramentą, pašventino naują maldos kambarį.

Susitikęs su nuteistaisiais vyskupas kalbėjosi apie priklausomybių problemą, perėjusiųjų skaudžius gyvenimo liūnus teiravosi, kaip padėti atsitiesti sunkumus išgyvenančiam žmogui. Iš nuteistųjų vyskupas išgirdo, jog bet kuriame nuopuolyje svarbu, kad žmogus neliktų vienas su savo savigrauža, kad šalia būtų bičiulis, kolega, artimasis, neleidžiantis užsidaryti kaltės neviltyje.

Pataisos namų gyventojai vyskupui parodė savo gyvenamąsias erdves, biblioteką, virtuvę, ganytojo dėmesį atkreipė ant sienų kabantys nuteistųjų tapyti paveikslai.

„Ir šioje pašaukimų savaitėje paprasčiau jų maldos už kunigus, kuriems yra sunku. Viešpats turbūt geriausiai išklauso tą maldą, kuri kyla iš sugrudusios širdies“, – sakė vysk. Darius Trijonis.

-vilmensis.lt

Šventė Klaipėdos įgulos ir Karinių jūrų pajėgų kapelionatuose

Šeštąją Velykų dieną Lietuvos kariuomenės ordinariato Klaipėdos įgulos ir Karinių jūrų pajėgų kapelionatų bendruomenę aplankė Lietuvos kariuomenės ordinariato apaštališkasis administratorius, Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas.

Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės parapijos bažnyčioje aukotų šv. Mišių metu arkivyskupas Sutvirtinimo sakramentą suteikė 94 Lietuvos kariuomenės brigados „Žemaitija“ Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų bataliono privalomosios pradinės karo tarnybos kariams, į iškilnę atlydėtiems bataliono štabo viršininko ir kuopų vadų, ir 25 sausumos ir karinių jūrų pajėgų profesinės tarnybos kariams bei jų šeimų nariams.

Homilijoje arkivyskupas sutvirtinamuosius kvietė būti atvirus Šventosios Dvasios veikimui jų gyvenimuose, priimti jos paruoštas išminties, supratimo, patarimo, tvirtumo, žinojimo, maldingumo ir pagarbios Dievo baimės dovanas.

atvykstančio Šventojo Tėvo, bus speciali programa, o kunigai kviečiami patarnauti tikintiesiems. Plačiai paskleisti žinią apie popiežiaus vizitą, pakviesti žmones padės rengiami plakatai, lankstinukai bei tentai ant bažnyčių. Birželio 3-iosios sekmadienio rinkliava Lietuvos vyskupų sprendimu bažnyčiose skiriama vizito išlaidoms padengti.

Antroje konferencijos dalyje arkivyskupijos Katechetikos centro vadovas dr. Artūras Lukaševičius pakvietė svečią kunigą Povilą Tekorių pasidalyti patirtimi, kaip jis sutvirtinamuosius paskatina įsitraukti į parapijos bendruomenę, liturgijos šventimą. Jiems, kaip pasiruošimo sakramentams dalis, yra pasiūloma pasirinkti vieną iš tarnysčių – patarnavimą prie altoriaus, giedojimą arba skaitinių skaitymą. Kunigas pabrėžė asmenišką dėmesio jauniems žmonėms, liudijimo (pvz., apie išpažinties reikalingumą) svarbą, jaunimo pagalbą vieni kitiems, kad jaunimas tarnautų savo bendraamžiams. Svarbios ir išvykos, susikaupimo savaitgaliai, netgi sporto komanda. Iš pačių jaunuolių gimsta gražių iniciatyvų, pvz., mokykloje per pertraukas keliese drauge kalbama Gailestingumo malda. Brolius kunigus svečias padaršino sakdamas, jog jaunimo sielovados pastangos, nors ir per vienus metus, tikrai duoda vaisių parapijoje. Katechetikos centro vadovas pasidalijo žinia apie būsimą seminarą katechetams (birželio pradžioje) – jiems taip pat bus perteikta ši įdomi ir naudinga patirtis.

Arkivyskupijos Jaunimo centro vadovai kun. Emilis Vasiliauskas ir Agnė Grišaitė bei akademinės sielovados bendradarbiai kun. Andrius Končius ir Šarūnė Daugerdaitė pristatė vasaros renginius jaunimui. Tai jau ketvirtus metus rengiama vasaros stovykla „Esi vertas daugiau“, išvyka į katalikišką jaunimo festivalį *Welcome to paradise* bei į Taizė bendruomenę Prancūzijoje. Kunigai pakviesti paskatinti jaunimą dalyvauti patikinant, jog ne vienas jaunas žmogus iš tokių renginių grįžta Viešpaties paliestas ir pradeda tikėjimo kelionę.

Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas atkreipė kunigų dėmesį į kanclerio jiems atsiųstą potvarkį dėl LVK priminimo apie Kanonų teisės kodekso 1065 kan. §1 nuostatą, nurodančią, kad „katalikai, dar nepriėmę Sutvirtinimo sakramento, turi jį priimti prieš sudarydami santuoką, jei tai įmanoma padaryti be didelio nepatogumo“. Tad nuo 2018 m. gegužės 1 d. dėl santuokos palaiminimo, jei Sutvirtinimas dar nėra priimtas, įvertinęs situaciją, spres ordinaras klebono teikimu.

Gerojo Ganytojo sekmadienį arkivyskupas pakvietė melsti pašaukimų į kunigystę, atsižvelgti į pasiūlymus, kuriuos teikia veiklą pradedantys Kauno arkivyskupijos pašaukimų sielovados bendradarbiai kun. Vincentas Lizdenis ir Ieva Siugždinienė.

-kait-

Atsinaujinimo diena

„Dvasia aiškiai mums kalba, kad Jėzus Kristus yra Viešpats. Kad mes turime leisti Jam būti mūsų gyvenimo Viešpačiu, būti mūsų gyvenimo viltimi. <...> Jei įsigilinsime, ką Dvasia kalba per šv. Joną Paulių II ir ypač popiežių Pranciškų, galėsime turėti atvirą širdį priimti Šventąjį Tėvą ir išgirsti jo žodžius šiandien ir rugsėjo 22–23 d.“, – sakė Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas, balandžio 22 d. viešėdamas Atsinaujinimo dienoje, kurią katalikų bendruomenė „Gyvieji akmenys“ surengė artėjančių Sekminių ir popiežiaus Pranciškaus vizito proga.

Atsinaujinimo Šventojoje Dvasioje renginyje su keliais tūstančiais dalyvių iš visos Lietuvos VDU Didžiojoje salėje konferenciją vedė Rūta Šalaševičienė, įstabių liudijimų sakė jauni vilniečiai, o visi dalyviai galėjo dalyvauti šlovinyje su „Gyvaisiais akmenimis“, karštai šauktis Šventosios Dvasios atėjimo su jaunųjų šlovintojų grupe „Naujas kraujas“ iš Vilniaus bei dienos pabaigoje drauge švęsti sekmadienio Eucharistiją.

Konferenciją „Jis krikštys jus šventąja Dvasia ir ugnimi“ Rūta Šalaševičienė pradėjo nuo šv. Jono Krikštytojo misijos – ruošti žmones tam, kuri laikė didesniu už save, – Jėzaus Kristaus atėjimui. Šv. Jonas Krikštytojas pats buvo gyvoji žinia, skelbiama savo gyvenimu. Šios žinios esmė – krikštas, tai yra panardinimas Dieve, į dieviškąjį gyvenimą. „Krikščionis yra ne geras žmogus, bet žmogus, pilnas malonės“, – sakė R. Šalaševičienė, pabrėždama malonės gyvenimą Šventojoje Dvasioje. Šią malonę jau esame gavę per krikštą, tačiau tai kaip sėkla, kuri dar turi išaugti. Jėzus kalba ne apie pradžią – Jis žada gyvenimo apstumą ir pilnatvę. Turime nuolat siekti Dievo, trokšti Dievo karalystės – ir ne mažiau!

„Šventoji Dvasia pažadina Bažnyčioje tai, kas būna joje tarsi priblėsę“, – dalijosi „Gyvųjų akmenų“ bendruomenės koordinatorė apie Dvasios dovaną XX a. Bažnyčiai – jos išsiliejimą per charizminį atsinaujinimą, kuris tęsiasi jau 50 metų. Vis daugiau žmonių patiria vadinamąjį Šventosios Dvasios krikštą.

Šį kartą Atsinaujinimo dienos programoje radosi nauja – liudijimų dalis. Joje jautria patirtimi apie savo ir savo vyro, žinomo charizmininko dr. Valdo Mackelos (kurio ne vienas dar klausėsi Atsinaujinimo dienoje lygiai prieš metus), tikėjimo išbandymą – sunkią ligą ir atsiveikinimą iki susitikimo jau tik amžinybėje (a. a. Valdas iškeliavo į ją 2017 m. per Kristų Karalių) – liudijo žmona Dalia Mackelienė ir pats Valdas (vaizdo įrašė). Dalia pasisodino ant liudijimų suolo scenoje 4 jaunus vilniečius – šie ir kiti jauni žmonės pusę metų pasikeisdami nesitraukė nuo suolo prie ligoninės reanimacijos durų ar koplyčioje, nuolat malda palaikė sutuoktinius.

„Dabar kasdien meldžiuosi“, – sakė Laura apie stiprią vidinę patirtį, kuri ją padaršino dar labiau ir laisviau liudyti Jėzų. Darekas prisiminė pirmąjį susitikimą su Valdu tuomet dar parapijos Atsinaujinimo dienoje. „Ar mūsų gyvenimas neša vaisius? Ar meldžiamės, pvz., bent už savo kaimynus?“ – klausė Austėja, minėdama, jog Valdas buvo žmogus, kuris gyveno tuo, ką skelbė. Jis per Vilnių eidavo laimindamas jo gatves. „Aš dabar žinau, kad Jėzus gyvas! Aš tai žinau!“ – įkvėptai liudijo Vytis, užaugęs tradiciškai tikinčiųjų šeimoje. „Žmonės ilgis Dievo – žmoguje yra Dievo dydžio skylė“, – sakė jaunas teisininkas, patikindamas, jog Šventoji Dvasia gali ateiti į kiekvieno gyvenimą, kad „maksimaliai jame sudalyvautume“, kad eitume ir tuo dalytumės su kitais.

Vėliau į šlovinyje programą prašant Šventosios Dvasios išliejimo visus įtraukė jaunųjų šlovintojų grupė „Naujas kraujas“.

„Kokia Dvasios kaitra palietė žmonių širdis vos tik jam pravažiuojant“, – sakė po pietų Atsinaujinimo dienoje apsilankęs arkivyskupas Gintaras Grušas, primindamas (ir vaizdo medžiaga) akimirkas iš šv. Jono Pauliaus II kecionės Lietuvoje ir kituose Baltijos kraštuose.

Savo pranešime „Ką Dvasia kalba Bažnyčiai“ arkivyskupas kreipė visų žvilgsnius į nepaprastą džiaugsmo malonę, ištiksiančią visus, dar menančius pirmąjį

Linkėjo nuolat puoselėti asmeninį santykį su Šventąja Dvasia, kuri ypatingu būdu ateina į širdis Sutvirtinimo sakramente, kad, Šventosios Dvasios padėdami, atpažintų nedraugo, hibridinių karų prieš žmoniją meistro – piktojo, balsa, kai kasdienybėje su juo ir jo pagundomis susidurs, ir bręsti siekiant žmogiškosios pilnatvės ir panašumo į žmogaus idealą – Jėzų Kristų. Prieš suteikdamas palaiminimą, arkivyskupas padėjo sutvirtinamuosius rengusiems kapelionatų dvasininkams – kunigui ir diakonui bei katechetei Daivai Noreikienei.

Iškilingas šv. Mišias koncelebravo kapelionatų vyresnysis kapelionas kunigas Remigijus Monstvilas ir Telšių vyskupo generalinis vikaras kanauninkas Vilius Viktoravičius, Evangeliją skelbė ir arkivyskupui asistavo diakonas Nerijus Čapas, liturgijos metu giedojo Martos Dangilės Palmaitytės vadovaujama šlovintojų komanda.

Kapelionatų bendruomenės vardu už suteiktą Sutvirtinimo sakramentą arkivyskupui dėkojo ir atminimo dovanas įteikė Karinių jūrų pajėgų Karo laivų flotilės vadas komandoras Tomas Skurdenis ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų bataliono štabo viršininkas majoras Dmitrijus Markauskas.

-lko-

Ateitininkų federacijos suvažiavimas

Balandžio 7–8 d. Kaune, istoriniuose Ateitininkų rūmuose, įvyko Ateitininkų federacijos suvažiavimas, į kurį susirinko nariai iš visos Lietuvos. Du šimtai moksleivių, studentų ir sendraugių ateitininkų vertino praėjusių metų veiklą, išsirinko naują AF pirmininką – ekonomistą Justiną Juknį ir pagrindinius organizacijos valdymo organus: valdybą, tarybą, kontrolės komisiją bei sąjungų valdybas.

Suvažiavimas prasidėjo iškilmingomis šv. Mišiomis, kurių metu 20 atstovų iš įvairių sąjungų davė įžodį ir priesaiką

gyventi ateitininkų šūkiu „Visa atnaujinti Kristuje“. Federacijos dvasios tėvas, arkivyskupas Gintaras Grušas, šv. Mišių homilijoje akcentavo Lietuvos jaunimo atsinaujinimo galimybę per artėjantį Šv. Tėvo vizitą Lietuvoje. Suvažiavimo metu buvo ne tik išrinkti naujieji Ateitininkų federacijos valdymo vienetai, bet ir aptartos temos, kaip paskatinti jaunimą atrasti viltį Kristuje ir būti aktyviais katalikiškos žinios nešėjais šių dienų visuomenėje, diskutuota dėl Federacijos strateginių krypčių, pristatytos iniciatyvos ir veiklos idėjos.

Ateitininkai – viena gausiausių ir ilgiausiai Lietuvoje veikianti jaunimo organizacija, ugdanti stiprią tautinę ir katalikišką savimonę turinčius jaunuolius, gebančius aktyviai ir kūrybiškai reikštis įvairiose gyvenimo srityse.

-afi-

Konferencija „Parapija XXI amžiuje“

2018 metais Tverų parapija švenčia 400 metų jubiliejų nuo pirmosios parapijos pastatymo Tveruose (1618 m.). Balandžio 4 d. ta proga Tverų parapija kartu su Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakultetu surengė tarpdisciplininę respublikinę mokslinę konferenciją „Parapija XXI amžiuje“. Konferencijoje siekta akademiškai žvilgsniu analizuoti parapijos vaidmenį XXI amžiuje, Vatikano II Susirinkimo šviesoje įvairių mokslų aspektais atrasti problemas, kelti pastoracijos aktualizavimo klausimus, ieškoti atsakymų į laikmečio iššūkius.

Konferencijos dalyviams, susirinkusiems ne tik iš Žemaitijos, bet ir visos Lietuvos, sveikino konferencijos globėjas, Telšių vyskupas Kęstutis Kėvalas, gero darbo linkėjo Rietavo savivaldybės meras Antanas Černeckis bei LR Seimo nariai Jonas Varkalys ir Remigijus Žemaitaitis. Lietuvos katechetikos centro direktorius mons. Rimantas Gudlinkis linkėjo konferencijos dalyviams išgirsti Bažnyčios kvietimą būti parapijoje, o VDU Katalikų teologijos fakulteto dekanas

Šventojo Tėvo vizitą Lietuvoje prieš 25 metus arba pirmąkart jau šį rugsėjį ateisiančius pasisveikinti su ypatingu mūsų šalies svečiu popiežiumi Pranciškumi, ir kvietė tam rengtis. Pasak ganytojo, pirmiausia gera būtų darsyk grįžti prie šv. Jono Pauliaus II, kuris irgi kvietė į naująją evangelizaciją, kalbų Lietuvoje.

„Dvasia kalba Bažnyčiai ir per popiežių Pranciškų. <...> Jis siekia vesti mus į teisingą santykį pirmiausia su Dievu, o paskui ir vienu su kitais. Net pirmasis jo pasirodymas balkone po išrinkimo buvo nustatymas savo, kaip ganytojo, santykio su savo kaimene. Jūs pasimelskite už mane“, – sakė Vilniaus arkivyskupas, vėliau paminėdamas popiežiaus Pranciškaus dokumentus ir plačiau pristatydamas jo naują apaštališkąjį paraginimą *Gaudete et exsultate*. Joje popiežius kalba apie visų pašaukimą į šventumą – tai kiekvieno krikščionio kelias. Tai kelias gyventi pagal aštuonis Evangelijos palaiminimus. Tai Dievo malonė ir kasdienė dvasinė kova stengiantis grįžti prie šios malonės šaltinio, prašant Dievo pagalbos eiti šiuo keliu.

Gerojo Ganytojo sekmadienio Eucharistijai vadovavęs arkivysk. G. Grušas paragino melstis už kunigus, naujus pašaukimus į kunigystę, kad niekada nestigtų Bažnyčioje Dievo gailestingumo sakramentų, kuriais stiprinamės. Eucharistiją koncelebravo arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius, kun. Kęstutis Rugevičius ir kun. Algis Vaickūnas.

Savo homilijoje, be kita, Vilniaus arkivyskupas atkreipė dėmesį į Evangeliją (*Jn 10*), kalbančią apie Jėzaus, Gerojo Ganytojo, santykį – „už avis aš guldau savo gyvybę“. „Dievas sako mums: aš esu pasiruošęs jums viską atiduoti, kad jūs turėtumėte gyvybę. Jis kalba ne apie mūsų žmogiškąją, bet apie mūsų amžinąją gyvybę, kalba apie meilę, kuri nori tik gėrio kitam, visiškai nesavanaudišką meilę“, – sakė arkivyskupas homilijoje, atkreipdamas dėmesį, jog šis Ganytojas pažįsta savo avis. Kai šloviname, meldžiamės, nesame banda – Dievas pažįsta mus kiekvieną asmeniškai.

-kait-

Jaunimo sielovados forumas

Balandžio 13 d. Kauno arkivyskupijos konferencijų salėje, taip pat kitose erdvėse vyko Jaunimo sielovados forumas. Forume susitiko bene 250 jaunimo sielovados bendradarbių iš visos Lietuvos. Jame svarstytos tos pačios temos, kokios bus svarstomos Vyskupų sinode: jaunimas, tikėjimas ir pašaukimas. Forumą sukviė LVK Jaunimo pastoracijos taryba: tokie susitikimai paprastai rengiami kas dvejus metus. Forumo metu Katalikų medijų centras surengė tiesioginę renginio transliaciją internetu. Šiame metu jaunimo sielovados forume dalyvavo gausėnis nei anksčiau būrys, daugiau kaip pūstretčio šimto jaunuolių, jaunimo vadovų bei sielovadininkų iš visos Lietuvos. LVK Jaunimo reikalų tarybos pirmininkas vysk. Darius Trijonis įvadiniame pranešime kalbėjo apie jaunimo klausimams skirtą būsimo Vyskupų sinodo tikslus. Jis pabrėžė, kad popiežius Pranciškų iš Sinodo proceso laukia ne tik dokumente suformuluotų pastoracinių apmąstymų, bet ir konkrečių veiksmų, gairių, padėsiančių jaunimui artėti prie Bažnyčios. Vyskupas taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad svarstant jaunimo temas kviečiama apmąstyti pašaukimą plačiąja prasme: pašaukimo ieškojimas susijęs su tikėjimo keliu. Kviesdamas tikėjimo kelyje stebėti ir interpretuoti ženklus, jis pasidalijo asmeniniu liudijimu.

Kauno arkivyskupijos jaunimo centro vadovė Agnė Grigaitytė pristatė pernai vykdytos priešsinodinės apklausos rezultatus: joje apibendrinti apie

tūkstančio jaunuolių iš įvairių Lietuvos vietų atsakymai į Sinodo klausimyną. Tiesa, ji pastebėjo, kad ši apklausa atspindi daugiausia tikinčio jaunimo požiūrį, todėl jos rezultatai nesutampa su kitu neseniai skelbtu reprezentatyviu tarptautiniu tyrimu apie jaunimo religingumą. Lietuvos jaunuolių atsakymai į Sinodo klausimyną nuteikia viltingai: daugelis jų priklauso organizacijoms bei bendruomenėms, daugiau kaip 60 proc. atsakiusių pareiškė, kad tikėjimas jiems svarbus. Jaunuoliams rūpi Bažnyčios dėmesys socialiniams klausimams, taikos ir dialogo kultūros siekis; jie norėtų suprantamesnės Bažnyčios kalbėsenos, taip pat atitikties tarp skelbimo ir gyvenimo tikrovės.

Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro darbuotoja Gintarė Dragūnaitė pasakojo apie kovo pabaigoje Romoje vykusį tarptautinį priešsinodinį jaunimo susitikimą ir jame parengtą dokumentą, kuriame apibendrintos tiesiogiai susitikime, taip pat per socialinius tinklus dalyvavusiųjų išvalgos. Beje, Tarptautiniame jaunimo susitikime išryškėjo jaunimo įvairovė, tačiau visus vienijo meilė Bažnyčiai ir rūpinimasis ja. Lietuvos jaunimo delegatė, savo išvalgomis anksčiau pasidalijusi žiniasklaidoje, pabrėžė bendruomeniškumo siekį, taip pat autentiškumo iššūkį, kurį jaunuoliai kelia Bažnyčiai ir sau. Jaunimas viltingai žvelgia į šeimą: ją jaunuoliai mato kaip kelią tinkamai perduoti tikėjimą ir kurti svetingai priimančią, gydančią Bažnyčios bendruomenę. Pasaulio jaunimui rūpi socialinės temos, aktualesni pasaulio klausimai.

Forumo diskusijose dalyvavo ne vien krikščionišką tikėjimą praktikuojantys, bet ir dar tik ieškantys tiesos jaunuoliai. Dalyviams buvo pasiūlyti devyni teminiai susitikimai. Mišiomis prasidėjęs Jaunimo forumas baigtas viešu maldos ir liudijimų vakaru Šv. Pranciškaus Ksavero (Jėzuitų) bažnyčioje. -kl-

Šeimos centrų konferencija „Tikėjimas ir kasdienybė“

Kovo 17 d. Trakuose vyko kasmetinė šeimos centrų konferencija „Tikėjimas ir kasdienybė“. Ją atidarydamas ir sveikinimo žodį tardamas kardinolas A. J. Bačkis pasidžiaugė, kad pasirinkta tema labai aktuali gyvenant šeimoje, nes pagrindinis kovos laukas šiandien yra būtent šeima. Po to konferenciją sveikino LVK Šeimos reikalų tarybos pirmininkas vyskupas A. Poniškaitis ir Socialinės apsaugos ir darbo ministras L. Kukuraitis, kuris užsiminė apie šeimos politiką ir trumpai apžvelgė Vyriausybės žingsnius šeimos politikos srityje, dalijosi asmenine šeimos tėvo patirtimi.

Dominikonas kun. B. Verbickas OP kupiname optimizmo pranešime „Šiuolaikiniai tradicinės šeimos pokyčiai: nuosmukis ar proga atsiskleisti tikrajai Santuokos sakramento prigimčiai?“ kvietė pažvelgti į tradicinės šeimos modelio pokyčius ne tik kritiškai, bet ir pozityviu žvilgsniu – kaip galimybę atskleisti tikrąją santuokos prigimtį. Tikrai, laikai tradicinei šeimai nepalankūs, bet kaip tik tai skatina mus išgyventi visapusiškiau Santuokos sakramentą. Po kavos pertraukėlės kunigas dr. G. Jankūnas su pakankama humoro doze kalbėjo apie įtampą, lydinčią tikėjimo praktiką šeimoje, ir ragino priimti ją kaip neatsiejamą gyvenimo dėmenį. Prieštaravimai visada kelia įtampą, todėl tenka gyventi su įtampa, arba visai negyventi...

Po pietų konferencija tęsta Trakų Vytauto Didžiojo gimnazijoje. Ten teminėse darbo grupėse pranešimus skaitė V. Vitkauskienė, N. Liobikienė, kunigas K. Dvareckas, A. Svirbutas, D. Kučinskas, A. Petronis, D. Chmieliauskas, I. Vosaitytė bei L. ir M. Aleknos.

diak. Benas Ulevičius džiaugėsi, jog pirmą kartą imamasi ieškoti paraprijos „veido“ mūsų laikais.

Konferencijoje paliestos įvairios temos: iššūkiai paraprijai postmoderniame pasaulyje, žvelgta į parapriją kaip į prigimtines tiesas apie žmogų skleidėją, ieškota paraprijos ugdomųjų iššūkių ir užduočių. Įvairių sričių mokslininkai kėlė probleminius klausimus ir ieškojo atsakymo – ką šiandien paraprija gali pasiūlyti jaunimui, šeimoms, gyvenimo paribiuose esantiems tikintiesiems ir kaip gaivinti priklausymo paraprijai jausmą.

Konferencija baigėsi šv. Mišiomis Tverų Švč. M. Marijos apsilankymo šventovėje, kurioje saugomas malonėmis garsus Dievo Motinos paveikslas (ikona). Šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupas dr. Kęstutis Kėvalas, koncelebravo Telšių kunigų seminarijos rektorius kun. dr. Ramūnas Norkus, vyskupo sekretorius kun. teol. lic. Donatas Liutika bei paraprijos klebonas doc. dr. Saulius Stumbras. Homilijoje vyskupas, komentodamas Emauso mokinių istoriją, kvietė konferencijos dalyvius bei tveriškiaus patirti nuostabų ir džiuginančių susitikimą su prisikėlusiu Jėzumi.

Liturgijos pabaigoje vyskupo akivaizdoje ir prieš visą Dievo tautą prisiekė naujai išrinktos pastoracinės tarybos nariai. Vyskupas linkėjo būti aktyviems ir burti bendruomenę, jausti atsakomybę už savo parapriją prisiemus atsakingas pareigas. -kss-

Seminaras tikybės mokytojams

Kovo 16 d. Vilkaviškio vyskupijos tikybės mokytojai susirinko į seminarą „Genetika ir gyvybės vertė“. Prof. dr. Danielius Serapinas, „InMedica Alfa“ klinikos gydytojas genetikas, dėstytojas, kalbėjo apie gyvybės pradžios unikalumą ir orumą šiuolaikinio mokslo perspektyvoje. Profesorius, remdamasis pasauliniais moksliniais tyrimais, suprantamai paaiškino, kad genetika žmogaus gyvybės pradžią tapatina su DNR funkcionavimo pradžia. Tai sudaro prielaidą

ginti žmogaus gyvybę nuo pradėjimo momento. Lektorius švelniai palietė moralinius aborto klausimus, bet išsamiau supažindino su psichologiniais, teisiniais jo aspektais bei pasekmėmis.

Viena iš seminaro dalių buvo skirta hormoninės kontracepcijos poveikiui moters sveikatai. Remdamasis mokslinių stebėjimų duomenimis, prof. dr. Danielius Serapinas pristatė hormoninės kontracepcijos veikimo mechanizmą, nepageidaujamas išėitis, absoliučias bei svarbias reliatyvias kontraindikacijas. Baigdamas šią dalį profesorius priėjo prie išvados, kad „šeimos sveikatos politikos prioritetas turėtų būti ekologiški ir veiksmingi šeimos planavimo būdai bei edukacinės, į žmogaus atsakomybės ugdymą orientuotos, programos“.

Seminaro pabaigoje kalbėta apie sveiką gyvenseną, kurios ugdymas mokykloje itin svarbus, ne mažiau jis svarbus ir kiekvienam mokytojui bei visiems suaugusiems. Kaip vienas svarbiausių sveikatą palaikančių būdų nurodytas fizinis aktyvumas. -rm-

Prel. Stasio Žilio darbų paroda

Kovo 23 d. Varniuose, Žemaičių vyskupystės muziejuje, įsikūrusiame buvusios Varnių kunigų seminarijos pastate, buvo atidaryta prelado Stasio Žilio tapybos darbų paroda. St. Žilys yra nupiešęs ir nutapęs šimtus darbų, kurie dėl kunigo dosnumo yra išdovanoti po visą pasaulį. Personalinės jo darbų parodos buvo surengtos Italijoje, Kanadoje, Lietuvoje. Šioje parodoje eksponuojamus darbus autorius dovanojo Telšių vyskupijai.

Parodos atidarymo metu visus pasveikino ir įžanginį žodį tarė Telšių vyskupas Kęstutis Kėvalas. Plačiau apie prelado gyvenimo ir kūrybos kelią papasakojo buvęs Lietuvos Šv. Kazimiero kolegijos Romoje rektorius mons. Petras Šiurys. Muziejaus skyriaus vedėjas Antanas Ivinskis apibūdino eksponuojamus tapybos darbus bei juose atsispindinčias įžvalgas. Renginyje dalyvavo Varnių

V. Vitkauskienė kalbėjo apie Pasaulio šeimų susitikimą, vyksiantį rugpjūčio 21–28 d. Dubline. Pasidalijo įžvalgomis apie pasirengimą šiam susitikimui iš Dubline vykusios konferencijos, pristatė katechezes šeimai ir supažindino su dviem variantais organizuojamos kelionės į šį šeimų susitikimą. N. Liobikienė dalijosi įžvalgomis, kaip derinti tikėjimo ir kasdienybės temas dirbant su šeimų grupėmis. Kunigas Kęstutis Dvareckas kalbėjo tema „Santykiai su svarbiais žmonėmis (šeimos nariais, draugais, giminaičiais), kuriuos laikau nusidėjėliais. Barti ar draugauti?“ Prelegentas pabrėžė, kad žmogų brandina krizės. Dirbant, bendraujant su priklausomais žmonėmis (ir ne tik) labai svarbu, kad atitiktų tai, ką darai ir ką kalbi; būtina laikytis žodžio. Svarbiausia bendravime – lygiavertiškumas. Jėzus daug mažiau moralizavo negu mes, Jo sekėjai. Kartais darai „iš meilės“ daug dalykų, bet tampi budeliu...

Grupę „NŠP – entuziazmo ir/ar sunkumų šaltinis“ vedė D. Chmieliauskas, I. Vosaitytė bei L. ir M. Aleknos. Nors tema praktikuojantiems katalikams turėtų būti aktuali, klausytojų skaičius vos dukart viršijo vedėjų skaičių. A. Svirbutas kalbėjo apie sužadėtinių rengimą santuokai – žinios, nuostatos ir santykis. Kokį vaidmenį atlieka sužadėtinių rengėjas? Pranešime „Aš nedarau gėrio, kurio trokštu, o darau blogį, kurio nenoriu“ (Rom 7, 19) D. Kučinskas gilinasi į žmogaus „neįgalumą“ kurti gėrį, kurio trokšta. A. Petronio pranešimo „Atsukti kitą žandą? Meilė kitam ir meilė sau?“ pasiklausyti atėję konferencijos dalyviai vos tilpo jiems skirtoje klasėje.

Konferencijos metu veikė vaikų tarnyba. Vaikams buvo numatyti kultūriniai-edukaciniai užsiėmimai. Mažieji Trakų krašto kultūros ir amatų centre sužinojo apie piemenėlių gyvenimą, darbus, papročius, žaidė žaidimus, kiekvienas pasigamino ruginių sausainių. Vyresnieji Trakų salos pilies gynybinėje vartų bokšto pastogėje susipažino su XII–XV a. Lietuvos bei Vakarų Europos karių šarvais, ginkluote.

Po darbo grupėse Trakų bazilikoje konferencijos dalyviai susirinko į šv. Mišias, kurias aukojo Vilniaus arkivyskupas G. Grušas, vysk. A. Poniškaitis bei vietiniai ir į svečius atvykę kunigai. Pamokslą sakydamas Vilniaus arkivyskupas G. Grušas pasidžiaugė, kad jubiliejiniais Dievo Motinos paveikslu vainikavimo metais konferencija organizuota būtent Trakuose. Šv. Mišiose giedojo Vilniaus katedros choras. Mišių pabaigoje pagiedotas IX Pasaulio šeimų susitikimo Dubline himnas. Po šv. Mišių konferencijos dalyviai agapėje vaišinosi Trakų kibiniais, džiaugėsi bendryste.

-dl-

Solidarumo su persekiojamais krikščionimis akcija

Kovo 26-ąją Lietuva vienijosi su persekiojamais krikščionimis visame pasaulyje: Lietuvoje vienu metu raudona šviesa nušvito LR Seimo rūmai, Vilniaus Katedros varpinė bei Trijų kryžių paminklas, Kristaus Prisikėlimo bazilika Kaune ir graikų melchitų bei Sirijos stačiatikių katedros Sirijoje, Homse. Tą pačią dieną LR Seime vyko konferencija „Krikščionių Kalvarijos: persekiojami krikščionys liudija“. Vakare už persekiojamus krikščionis Vilniaus arkikatedroje bazilikoje ir Kauno Kristaus Prisikėlimo bazilikoje aukotos šv. Mišios.

„Mes, pakrikštytieji, visi esame vienas kūnas Kristuje. Kai skauda vienam šio kūno nariui, kiti irgi negali jaustis gerai. Patirdami skausmą dėl vieno savo nario, išgyvename vienybę, bendrystę. Mes galime parodyti šią bendrystę ne tylėdami, ne susitaisydami“, – sakė Kristaus Prisikėlimo bazilikoje

arkivyskupas Lionginas Virbalas, vadovaudamas šv. Mišioms už persekiojamus krikščionis pasaulyje. Jas koncelebravo parapijos klebonas dekanas mons. Vytautas Grigaravičius, kan. Robertas Pukenis. Patarnavo diak. Darius Chmieliauskas.

Arkivyskupas atkreipė dėmesį, jog ir šiandien daugybė krikščionių kenčia. Mes turime būti jų balsu pasaulyje, kaip juo mūsų kenčiančiai Bažnyčiai sovietmečiu buvo šv. Jonas Paulius II, ir maldoje šauktis: „Viešpatie, padėk!“ Ganytojas palinkėjo jautrios širdies atjaučiant persekiojamus Kristaus išpažinėjus, ypač juos prisimenant šią Didžiąją savaitę, kai apmąstome Jėzaus kančios slėpinius.

Šv. Mišių pabaigoje skaudžiu liudijimu, ką patiria krikščionys Irake, pasidailijo jaunas irakietis. Šioje šalyje kai kurie krikščionys, pvz., Mosulo mieste, neteko visko, ką buvo turėję gyvenime. Jiems teko bėgti iš miesto, nakvoti jo aikštėse, parkuose. Mosulo mieste nuo krikščionių persekiotojų griuvo bažnyčios, paminklai, buvo naikinami netgi krikščionių kapai.

-vilmensis.lt, kait-

Konferencija „Scientia et Historia“

Kiekvienais metais Lietuvos mokslo istorikų ir filosofų draugija, vadovaujama prof. Algimanto – Juozo Krikštopaičio, organizuoja konferenciją „Scientia et Historia“. Šiais metais konferencijos „Scientia et Historia – 2018“ edukacinė sesija balandžio 12 dieną vyko Kupiškio rajone, Skapiškyje.

Konferencija pradėta šv. Mišiomis Skapiškio šv. Hiacinto Jackaus bažnyčioje. Jų šventimui vadovavo Kaišiadorių vyskupo generalvikaras monsinjoras dr. Algirdas Jurevičius, kartu koncelebravo Krekenavos klebonas kun. dr. Gediminas Jankūnas, Kauno Gerojo Ganytojo parapijos vikaras kun. Nerijus Pipiras, Pandėlio, Skapiškio ir Panemunėlio parapijų klebonas kun. Albertas Kasperavičius, unitai tėvai Vinkentijus (Vasylis Pelychas) OSBM ir Dominikas (Marijanas Nalysnikas) OSBM. Sakydamas homiliją mons. dr. A. Jurevičius pažymėjo, kad labai svarbu paminėti tuos savo tautos šviesulius, kurie Dievo klausė labiau negu žmonių. Tai palaimintasis arkivyskupas kankinys Teofilus Matulionis, Dievo tarnas arkivyskupas Mečislovas Reinys ir daugybė kitų. Šv. Mišių metu giedojo Skapiškio parapijos choras, vadovaujamas Astos Davolienės.

Pasibaigus šv. Mišioms, konferencija vyko Skapiškio pagrindinės mokyklos salėje. Čia visus susirinkusiuosius pasveikino ir prasmingo darbo palinkėjo Kupiškio rajono meras Dainius Bardauskas. Skapiškio pagrindinės mokyklos direktorė Birutė Zaborsienė pasidžiaugė, kad šis renginys vyksta būtent šioje nedidelėje mokykloje. Viena pagrindinių šios edukacinės sesijos organizatorių dr. Aldona Vasiliauskienė skaitė pranešimą apie Korbiko Madoną. Jame apžvelgta šios statulos atsiradimo istorija ir reikšmė tremtiniais.

Pranešimą skaitęs kun. dr. G. Jankūnas apžvelgė Dievo tarnaitės Motinos Marijos Kaupaitės laiškus, atskleisdamas juose glūdintį lietuviškumo naratyvą. Net keletas pranešimų buvo skirta Dievo tarnui, kankiniui arkivyskupui Mečislovui Reiniui. Renginyje dalyvavęs akademikas Algirdas Gaižutis kalbėjo apie dvasinį ir kultūrinį šios asmenybės palikimą. Tarsi pratęsdamas išsakytas mintis, kun. N. Pipiras savo pranešime pristatė arkivyskupo straipsnius, publikuotus žurnale „Logos“. Kalbėta ir apie arkivyskupo Mečislovo bei žurnalo „Logos“

parapijos klebonas kan. Domas Gatautas, autoriaus vaikystės pažįstama, poetė, pedagogė Teresė Rubšytė-Ūksienė, Šilalės rajono savivaldybės atstovai bei gausus būrys vietinių gyventojų.

-kasab-

Paroda „Lietuviškos Biblijos istorija“

Balandžio 12 d. Vilniaus universiteto bibliotekoje atidaryta Lietuvos Biblijos draugijos ir Vilniaus universiteto surengta paroda, skirta Šventojo Rašto vertimams į lietuvių kalbą paminėti. Knygų ekspozicija chronologiškai apima visą lietuviškos Biblijos kelią – pradedant Jono Bretkūno verstos Biblijos rankraščiu (1590 m.) ir baigiant XX a. Biblijos vertimais.

„Pirmą kartą vienoje vietoje bus eksponuojami reti originalūs lietuviškų Šventraščių spaudiniai. Lietuviškos Biblijos istorija yra mažai tyrinėta, tačiau neabejotinai svarbi mūsų istorijos bei kultūros dalis. Parodos lankytojai galės gyvai pamatyti didžiąją dalį originalių Biblijos leidinių vienoje vietoje – tai reta galimybė“, – sakė Šventojo Rašto vertėjas, teologijos magistras ir humanitarinių mokslų daktaras Giedrius Saulytis.

Pasak dr. G. Saulyčio, parodoje bus galima pamatyti didžiąją dalį svarbiausių Biblijos vertimų į lietuvių kalbą. Pavyzdžiui, pirmąjį spausdintą visą Šventąjį Raštą lietuvių kalba, parengtą Jono Jokūbo Kvanto (1735 m.), ir pirmąją spausdintą lietuvišką postilę, į kurią įtraukti autentiški Jono Bretkūno pamokslai (1591 m.). Parodoje bus eksponuojami ne mažiau lietuvių kultūrai reikšmingi originalūs Šventraščių spaudiniai: Baltramiejaus Vilento versti Biblijos skaitiniai *Evangelijos bei Epistolos* (1579 m.), Mikalojaus Daukšos *Postilė* (1599 m.), Konstantino Sirvydo *Punktai sakymų* (1629 m.), Samuelio Bythnerio *Naujas Testamentas* (1701 m.), kiti lietuviškos Biblijos originalai ir kopijos.

Ekspozicijos atidarymo proga surengta mokslinė konferencija. -bdi-

Paroda „Nedingę: išsaugoti bažnytinės dailės kūriniai“

Balandžio 13 d. Kauno arkivyskupijos muziejuje atidaryta paroda „Nedingę: išsaugoti bažnytinės dailės kūriniai“. Ekspozicijoje galima išvysti pastaruosiu metu į muziejų sugrįžusius bažnytinio meno kūrinius. Kitąmet gyvavimo 20-metį švešiančio muziejaus kolekcija gausėja senųjų, iki karo jam priklaususių rinkinių. Jau sugrįžo Kauno kunigų seminarijoje buvę priglauti kūriniai, o 2016–2017 metais – eksponatai, negandų metais išsaugoti Vytauto Didžiojo karo muziejuje, Nacionaliniame M. K. Čiurlonio dailės muziejuje, Lietuvos nacionaliniame muziejuje, Lietuvos dailės muziejuje. „Siejame šią parodą su Lietuvos valstybės 100-mečiu, nes jos sąsajos siekia tarpukarį, kai kilo mintis atkurti Bažnytinio meno muziejų, įsteigtą 1935 metais“, – sakė muziejaus vadovas Darius Žukauskas. Šis muziejus buvo uždarytas sulig pirmąją sovietų okupaciją. Jau tada dalis eksponatų buvo išblaškyti įvairiose vietose. Nacių okupacijos metais muziejus atkurtas kaip Religinės dailės muziejus (veikė 1941–1944 m.). 1948 m. eksponatai perkelti į arkikatedrą, tuometinį Kauno istorijos muziejų, vėliau – į Kauno kunigų seminariją. Muziejus atkurtas 1999 m. prof. Laimos Šinkūnaitės pastangomis. Prieš trejus metus pradėtas aktyvus darbas siekiant susigrąžinti eksponatus.

Parodos atidaryme muziejininkė dr. ses. Kotryna Indrė Šurkutė OSB pristatė susirinkusiems įdomiausius eksponatus: XVII a. unikalią pergalingąją Prisikėlusio Kristaus skulptūrėlę, XVIII a. medžio bareljefą, nukeliantį į Paskutinės vakarienos laikus. Šiek tiek ankstesnio meto parodos eksponatai – istorinių aplinkybių atskirti, o dabar į draugę vėl surinkti du bareljefai, vaizduojantys šv. Jeronimą ir šv. Antaną. Taip pat dviejų tėvų jėzuitų – šv. Stanislovo Kostkos ir šv. Alojzo Gonzagos skulptūros. Šių šventųjų atvaizdai restauruotose freskose dabar puošia neseniai atnaujintą Šv. Pranciškaus Ksavero (jėzuitų) bažnyčios fasadą.

-kait

įkūrėjo ir redaktoriaus prof. Prano Dovydaičio dvasinę bičiulystę. Olga Raugienė, Zarasų viešosios bibliotekos Antalieptės padalinio vedėja, pristatė Antalieptėje nuveiktus darbus įamžinant kraštiečio arkivyskupo M. Reinio atminimą.

Antrojoje renginio dalyje Skapiškio pagrindinės mokyklos direktorė B. Zagorskienė pasidalijo mintimis apie pilietinio sąmoningumo ir vertybinių nuostatų ugdymą šioje mokykloje. Vita Vadoklytė pristatė istorinės ir literatūrinės atminties išsaugojimą Skapiškio mėgėjų teatre. Kupiškio muziejaus darbuotoja Aušrelė Jonušytė pristatė neseniai „Versmės“ leidyklos išleistą monografiją „Kupiškis“ ir spaudai rengiamą monografiją „Skapiškis“. Konferencijos dalyviams buvo išsamiai pristatyta dr. A. Vasiliauskienės sudaryta mokslinių straipsnių rinktinė „Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: iš liaudies liaudžiai“. Jautriai ir išsamiai tiek apie šios konferencijos, tiek apie knygos reikalingumą mintimis pasidalijo tėvas Vinkentijus OSBM.

-knp-

Mirė kun. Ladislovas Baliūnas SJ (1952–2018)

Kovo 26 d., gydydamasis po sunkios autoavarijos, ligoninėje Kaune staiga mirė kunigas jėzuitas Ladislovas Baliūnas.

L. Baliūnas gimė 1952 m. gegužės 31 d. Dvareliškių kaime, Pasvalio r., ūkininkų Vlado ir Onos šeimoje, kurioje augo dar trys broliai ir dvi seserys. Brolis Feliksas tapo kunigu, sesuo Onutė – Švč. Jėzaus Širdies tarnaičių kongregacijos vienuole.

L. Baliūnas mokėsi Kauno 23-iojoje technikos mokykloje, dirbo zakristijonu Žagarėje, Gargžduose, Vytauto bažnyčioje Kaune. Kurį laiką Kaune dirbo ugniagesiu. Į Kauno kunigų seminariją priimtas 1981 m. 1986 m. rugpjūčio 6 d. vysk. V. Sladkevičiaus Kauno arkikatedroje išventintas kunigu. Į Jėzaus Draugiją įstojo 1985 m. rugpjūčio 15 d. Kadangi artimai bendravo su jėzuitais P. Masilioniu, B. Babrausku, J. Danyla, J. Boruta, J. Lauriūnu, 1978 m. priimtas į pagrindžio kunigų seminariją. Brolis Feliksas parūpino užrašus ir kitą studijų medžiagą. Jo paragintas, Ladislovas studijavo globojamas jėzuito t. A. Šeškevičiaus. Jėzuitų naujokyną baigė pagrindžio sąlygomis, terciatą, trečiąjį jėzuitų ugdymo etapą, – jau Atgimimo laikais. Amžinuosius jėzuito įžadus davė 1993 m. kovo 12 d. Kadangi buvo įsitraukęs į pagrindyje veikusį Eucharistijos bičiulių sąjūdį, jį budriai stebėjo sovietų saugumas.

Darbavosi vikaru Žiežmariuose, Molėtuose, administravo Gegužinės parapiją, iš ten išvyko į jėzuitų aptarnaujamą Šv. Juozapo Darbininko parapiją Klaipėdoje. Čia dirbo 1991–1992 m. ir 1995–2000 m. Buvo Biržų parapijos klebonas (1992–1995 m.), Šiaulių vyskupijos Kairių ir Kurų parapijos klebonas (2001–2005 m.), 2005–2008 m. – Kauno Šv. Pranciškaus Ksavero (jėzuitų) bažnyčios rektorius. Neilgai dirbęs Raseiniuose, iki 2014 m. – Balninkų ir Lyduokių parapijų klebonas. Po to trejus metus darbavosi Kulautuvos parapijoje, vėliau – Šiaulių Šv. Ignaco Lojolos bažnyčios rektorius.

Labai brangino savo tėviškę. Mieliau darbuodavosi kaimiškose parapijose, bet tuo pat metu palaikė ryšius su daugybe žmonių visoje Lietuvoje, skubėdavo atsiliepti į jų poreikius pamiršdamas save. Kaip sielovadininkas aplankė jėzuitų ir kitas lietuvių parapijas JAV. Kun. L. Baliūnas buvo kantrus, plačios širdies, atlaidus kitų silpnybėms. Pasižymėjo paprastumu, maldingumu, dosnumu. Nuoširdus ir atidus nuodėmklausys, tikinčiųjų, ypač jaunimo, labai

mėgstamas. Kalėdojant itin lauktas parapijiečių. Ne viena šeima po jo apsilankymų sugrįžo į Bažnyčią. Nuo seno labai mėgo fotografuoti, dažniausiai fiksuodavo gamtos vaizdus, viliojo jūra. Kaune ir Kairiuose buvo surengtos jo nuotraukų parodos. Kun. Ladislovą Baliūną gerai apibūdina jo kunigystės šventimams atminti lapelyje užrašyti žodžiai: „Tyra širdis, dosni dvasia, plieninė valia“.

Kovo 27 d. buvo pašarvotas Kauno Šv. Pranciškaus Ksavero bažnyčioje. Laidotuvių šv. Mišios aukotos kovo 28 d. Kovo 29 d. palydėtas į Petrašiūnų kapines.

-ji-

Mirė kan. jubil. Vytautas Masys (1931–2018)

Kovo 29 d. Respublikinėje Panevėžio ligoninėje mirė Panevėžio vyskupijos kapitulos kanauninkas – emeritas, jubiliatas Vytautas Masys. Kan. V. Masys gimė 1931 m. kovo 24 d. Vaidlonių kaime, Anykščių r., darbininkų šeimoje. 1950 m. baigęs Troškūnų vidurinę mokyklą įstojo į Kauno kunigų seminariją. 1954 m. rugsėjo 12 d. vyskupo Kazimiero Paltaroko iššventintas kunigu ir paskirtas į Ramygalos parapiją vikaru, tačiau tuojau po šventimų – spalio mėn. paimtas į sovietų kariuomenę. Iš ten po 4 mėn. atleistas dėl sveikatos; grįžęs paskirtas į Saločių parapiją vikaru ir laikinai Kvetkų parapijos administratoriumi.

Nuo 1956 m. tarnavo Biržų parapijoje, kur po dvejų metų komunistų valdžia metus uždraudė eiti kunigiškas pareigas. 1959 m. darbavosi Kamajų parapijoje vikaru, o nuo 1960 m. klebonu paskirtas į Grūžių parapiją, bet po kelių mėnesių vėl neteko teisės tarnauti bažnyčioje. Šįsyk sovietų valdžia kan. V. Masį represavo priverstiniam išdarbinimui „pilietinėse įstaigose“. Persikėlęs į Kauną dirbo ligoninės archyve, o vėliau namų valdyboje elektriku. Padirbęs dvejus metus, kunigas vėl galėjo eiti pareigas. Nuo 1963 m. klebonu paskirtas Salamiesčio, o nuo 1969 m. Šimonių parapijoje. 1971 m. perkeltas į Pasvalį eiti klebono ir dekanų pareigų, čia išstarnavo 10 metų. Nuo 1981 m. – Vadoklių klebonas, o nuo 1983 iki 1996 m. – Linkuvos parapijos klebonas. Nuo 1996 iki 2013 m. tarnavo Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros parapijoje rezidentu vikaru. 2001 m. vysk. Juozo Preikšo paskirtas Panevėžio katedros kapitulos kanauninku.

Patarnaudamas parapijose ir vėliau gyvendamas Panevėžyje, kan. V. Masys ėjo ir kitas pareigas. Nuo 1976 m. tuometinės Lietuvos bažnytinės provincijos Liturginės komisijos oficialusis patarėjas, o nuo 1984 m. – sekretorius. 1993–2002 m. ėjo Panevėžio vyskupijos bažnytinio teismo oficiolo, 2002–2009 m. – viceoficiolo pareigas. 2001–2002 m. kurijos kancleris, vyskupo vikaras vyskupijos tribunolui ir kanceliarijai.

Nuo 2013 m., suprastėjęs sveikatai, išleistas gydytis, gyveno Ariogaloje pas sūnėną, vėliau Blinstrubiškių globos namuose. 2017 m. grįžo į Panevėžį ir gyveno Šv. Juozapo globos namuose.

Balandžio 2 d. buvo pašarvotas Kristaus Karaliaus katedros kriptoje, balandžio 3 d. po laidotuvių šv. Mišių palaidotas Kristaus Karaliaus katedros parapijos kapinėse.

-P-

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

I. e. p. kun. Kęstutis Smilgevičius

Nariai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Linas Baltrušaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 570 egz.

ISSN 1392-6098